

Šis dokuments ir tikai informatīvs, un tam nav juridiska spēka. Eiropas Savienības iestādes neatbild par tā saturu. Attiecīgo tiesību aktu un to preambulu autentiskās versijas ir publicētas Eiropas Savienības “Oficiālajā Vēstnesī” un ir pieejamas datubāzē “Eur-Lex”. Šie oficiāli spēkā esošie dokumenti ir tieši pieejami, noklikšķinot uz šajā dokumentā iegultajām saitēm

► **B****PARTNERATTIECĪBU NOLĪGUMS**

starp Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupas locekļiem, no vienas puses, un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no otras puses, kas noslēgts 2000. gada 23. jūnijā Kotonū

(OV L 317, 15.12.2000., 3. lpp.)

Grozīta ar:

		Oficiālais Vēstnesis		
		Nr.	Lappuse	Datums
► <u>M1</u>	Decision No 1/2003 of the ACP-EC Council of Ministers of 16 May 2003 (*)	L 141	25	7.6.2003.
► <u>M2</u>	ĀKK un EK Ministru padomes lēmums Nr. 2/2004 (2004. gada 30. jūnijs)	L 297	18	22.9.2004.
► <u>M3</u>	Agreement in the form of an exchange of letters between the European Community and Barbados, Belize, the Republic of Congo, Fiji, the Cooperative Republic of Guyana, the Republic of Côte d'Ivoire, Jamaica, the Republic of Kenya, the Republic of Madagascar, the Republic of Malawi, the Republic of Mauritius, the Republic of Suriname, Saint Christopher and Nevis, the Kingdom of Swaziland, the United Republic of Tanzania, the Republic of Trinidad and Tobago, the Republic of Uganda, the Republic of Zambia and the Republic of Zimbabwe on the accession of the Republic of Mozambique to Protocol No 3 on ACP sugar of Annex V to the ACP-EC Partnership Agreement (*)	L 356	2	1.12.2004.
► <u>M4</u>	Nolīgums, ar kuru groza Partnerattiecību nolīgumu starp Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupas locekļiem, no vienas puses, un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no otras puses, kas parakstīts Kotonū, 2000. gada 23. jūnijā	L 209	27	11.8.2005.
► <u>M5</u>	ĀKK un EK Ministru padomes Lēmums Nr. 1/2006 (2006. gada 2. jūnijs)	L 247	22	9.9.2006.
► <u>M6</u>	ĀKK un EK Ministru padomes Lēmums Nr. 4/2007 (2007. gada 20. decembris)	L 25	11	30.1.2008.
► <u>M7</u>	ĀKK un EK Ministru padomes Lēmums Nr. 1/2008 (2008. gada 13. jūnijs)	L 171	63	1.7.2008.
► <u>M8</u>	ĀKK un EK Ministru padomes Lēmums Nr. 3/2008 (2008. gada 15. decembris)	L 352	59	31.12.2008.
► <u>M9</u>	ĀKK–EK Ministru Padomes Lēmums Nr. 1/2009 (2009. gada 29. maijs)	L 168	48	30.6.2009.
► <u>M10</u>	Nolīgums, ar kuru otro reizi groza Partnerattiecību nolīgumu starp Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupas locekļiem, no vienas puses, un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no otras puses, kas parakstīts Kotonū 2000. gada 23. jūnijā un pirmo reizi grozīts Luksemburgā 2005. gada 25. jūnijā	L 287	3	4.11.2010.
► <u>M11</u>	ĀKK un ES Ministru padomes Lēmums Nr. 1/2012 (2012. gada 15. jūnijs)	L 174	27	4.7.2012.

(*) Šis tiesību akts nekad nav publicēts latviešu valodā.

-
- | | | | | |
|---------------------|---|-------|----|------------|
| ► <u>M12</u> | ĀKK un ES Ministru padomes Lēmums Nr. 1/2013 (2013. gada 7. jūnijs) | L 173 | 67 | 26.6.2013. |
| ► <u>M13</u> | ĀKK un ES Ministru padomes Lēmums Nr. 1/2014 (2014. gada 20. jūnijs) | L 196 | 40 | 3.7.2014. |
| ► <u>M14</u> | ĀKK un ES Vēstnieku komitejas Lēmums Nr. 3/2016 (2016. gada 12. jūlijs) | L 192 | 77 | 16.7.2016. |

▼B**PARTNERATTIECĪBU NOLĪGUMS**

starp Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupas locekļiem, no vienas puses, un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no otras puses, kas noslēgts 2000. gada 23. jūnijā Kotonū

SATURA RĀDĪTĀJS**PREAMBULA**

1. DAĻA:	VISPĀRĪGI NOTEIKUMI
I sadaļa —	Mērķi, principi un dalībnieki
1. nodaļa:	Mērķi un principi
2. nodaļa:	Partnerattiecību dalībnieki
II sadaļa —	Politiskā dimensija
2. DAĻA:	NOTEIKUMI PAR IESTĀDĒM
3. DAĻA:	SADARBĪBAS STRATĒGIJAS
I sadaļa —	Attīstības stratēģijas
1. nodaļa:	Vispārējs ietvars
2. nodaļa:	Atbalsta jomas
1. iedaļa:	Ekonomikas attīstība
2. iedaļa:	Sociāla un humāna attīstība
3. iedaļa:	Reģionālā sadarbība un integrācija
4. iedaļa:	Tematiskas un transversālas tēmas
II sadaļa —	Ekonomiskā un tirdznieciskā sadarbība
1. nodaļa:	Mērķi un principi
2. nodaļa:	Jauns tirdzniecības režīms
3. nodaļa:	Sadarbība starptautiskos forumos
4. nodaļa:	Tirdzniecība ar pakalpojumiem
5. nodaļa:	Ar tirdzniecību saistītas jomas
6. nodaļa:	Sadarbība citās jomās
4. DAĻA:	SADARBĪBA ATTĪSTĪBAS FINANSĒŠANĀ
I sadaļa —	Vispārīgi noteikumi
1. nodaļa:	Mērķi, principi, pamatnostādnes un atbilstība
2. nodaļa:	Finansējuma darbības joma un veids
II sadaļa —	Finansiālā sadarbība
1. nodaļa:	Finanšu līdzekļi
2. nodaļa:	Parāds un strukturālu pielāgojumu atbalsts

▼B

- | | |
|--------------|--|
| 3. nodaļa: | Atbalsts ārējo krīžu gadījumā |
| 4. nodaļa: | Atbalsts sektorpolitikām |
| 5. nodaļa: | Mikroprojekti un decentralizēta sadarbība |
| 6. nodaļa: | Humānā, neatliekamā palīdzība un palīdzība pēc ārkārtas situācijas |
| 7. nodaļa: | Ieguldījumi un privātā sektora attīstības atbalsts |
| III sadaļa — | Tehniskā sadarbība |
| IV sadaļa — | Procedūras un vadības sistēmas |
|
5. DAĻA: |
VISPĀRĪGI NOTEIKUMI VISMAZĀK ATTĪSTĪTĀM ĀKK VALSTĪM, ĀKK VALSTĪM, KAM IR TIKAI SAUSZEMES ROBEŽAS, UN ĀKK SALU VALSTĪM (<i>LDLIC</i>) |
| 1. nodaļa: | Vispārīgi noteikumi |
| 2. nodaļa: | Vismazāk attīstītās ĀKK valstis |
| 3. nodaļa: | ĀKK valstis, kam ir tikai sauszemes robežas |
| 4. nodaļa: | ĀKK salu valstis |
|
6. DAĻA: |
NOBEIGUMA NOTEIKUMI |

▼B**PREAMBULA**

ŅEMOT VĒRĀ Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, no vienas puses, un Džordžtaunas Līgumu, ar ko izveido Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu (ĀKK) grupu, no otras puses;

APSTIPRINOT savu apņemšanos strādāt kopā pie mērķu sasniegšanas – nabadzības izskaušanas, noturīgas attīstības un ĀKK valstu pakāpeniskas integrācijas pasaules ekonomikā;

AIZSTĀVOT savu apņemību ar sadarbību dot nozīmīgu ieguldījumu ĀKK valstu ekonomikas, sociālajā un kultūras attīstībā un lielākā to iedzīvotāju labklājībā, palīdzot viņiem risināt globalizācijas problēmas un nostiprinot ĀKK un ES partnerattiecības, lai piešķirtu globalizācijas procesam stingrāku sociālu dimensiju;

NO JAUNA APSTIPRINOT savu vēlmi atjaunot īpašās attiecības un ieviest visaptverošu un integrētu pieeju nostiprinātām partnerattiecībām, pamatojoties uz politisku dialogu, sadarbību attīstības jomā, kā arī ekonomiskām un tirdzniecības attiecībām;

ATZĪSTOT, ka politiska vide, kas garantē mieru, drošību un stabilitāti, ievēro cilvēktiesības, demokrātiskus principus un tiesiskumu, kā arī laba vadīšana ir ilgtermiņa attīstības neatņemama sastāvdaļa; atzīstot, ka atbildība par šādas vides izveidi galvenokārt gulstas uz attiecīgajām valstīm;

ATZĪSTOT, ka pamatotas un noturīgas ekonomikas politikas ir attīstības priekšnosacījumi;

ATSAUCOTIES uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu principiem un atgādinot Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju, Vīnes 1993. gada konvencijas par cilvēktiesībām secinājumus, Paktus par civilām un politiskām tiesībām un par ekonomiskām, sociālām un kultūras tiesībām, Konvenciju par bērna tiesībām, Konvenciju par sieviešu visu veidu diskriminācijas likvidāciju, Starptautisko konvenciju par rasu visu veidu diskriminācijas likvidāciju, Ženēvas 1949. gada konvencijas un citus starptautiskus tiesību aktus cilvēktiesību jomā, 1954. gada Konvenciju par bezvalstnieku statusu, Ženēvas 1951. gada Konvenciju par bēgļu statusu un Ņujorkas 1967. gada Protokolu par bēgļu statusu;

UZSKATOT Eiropas Padomes Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju, Āfrikas Cilvēktiesību hartu un Amerikas Cilvēktiesību konvenciju par pozitīviem reģionāliem ieguldījumiem cilvēktiesību ievērošanā Eiropas Savienībā un ĀKK valstīs;

▼M4

NO JAUNA APSTIPRINOT, ka smagie noziegumi, par ko norūpējusies starptautiskā sabiedrība, nedrīkst palikt nesodīti un ka pret tiem efektīvi jāvēršas, veicot pasākumus valstu līmenī un sekmējot globālu sadarbību;

UZSKATOT, ka Starptautiskās krimināltiesas izveide un efektīva darbība ir nozīmīgs solis miera un starptautiskā tiesiskuma labā;

▼ M10

ATGĀDINOT ĀKK valstu vadītāju un valdību secīgo augstākā līmeņa sanāksmju deklarācijas;

UZSKATOT, ka Tūkstošgades attīstības mērķi, kas izriet no 2000. gadā ANO Ģenerālajā asamblejā pieņemtās Tūkstošgades deklarācijas, jo īpaši ārkārtīgas nabadzības un bada izskaušana, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas konferencēs saskaņotie attīstības mērķi un principi, sniedz skaidru redzējumu un ka tiem jābūt ĀKK un ES sadarbības pamatā šā Nolīguma ietvaros. Atzīstot, ka ES un ĀKK valstīm jāveic saskaņoti pasākumi, lai paātrinātu Tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanu;

PIESAKOTIES palīdzības efektivitātes programmai, kuru aizsāka Romā, turpināja Parīzē un turpmāk izstrādāja Akras rīcības programmā;

Pievēršot īpašu uzmanību galvenajās ANO un citās starptautiskās konferencēs veiktajiem solījumiem un saskaņotajiem mērķiem un atzīstot nepieciešamību pēc turpmākas rīcības, lai sasniegtu mērķus un īstenotu rīcības programmas, kas ir izstrādātas šajos forumos;

APZINOTIES nopietno globālo vides problēmu, ko rada klimata pārmaiņas, un patiesi noraizējušies par to, ka visneaizsargātākie iedzīvotāji dzīvo jaunattīstības valstīs, īpaši vismazāk attīstītās valstīs un mazo salu ĀKK valstīs, kur ar klimatu saistītās parādības, piemēram, jūras līmeņa celšanās, krasta erozija, plūdi, sausums un pārtuksnešošānās, apdraud to iztikas līdzekļus un ilgtspējīgu attīstību;

▼ B

VĒLOTIES ievērot pamata darba tiesības, ņemot vērā Starptautiskās darba organizācijas attiecīgajās konvencijās noteiktos principus;

ATGĀDINOT saistības Pasaules tirdzniecības organizācijas struktūrā,

IR NOLEĒMUŠAS NOSLĒGT ŠO NOLĪGUMU.

1. DAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

I SADAĻA

MĒRĶI, PRINCIPI UN DALĪBNIEKI

1. NODAĻA

Mērķi un principi

1. pants

Partnerattiecību mērķi

Kopiena un tās dalībvalstis, no vienas puses, un ĀKK valstis, no otras puses, šē turpmāk – “Puses”, ar šo noslēdz Nolīgumu, lai veicinātu un paātrinātu ĀKK valstu ekonomikas, kultūras un sociālo attīstību nolūkā sekmēt mieru un drošību un veicināt stabilu un demokrātisku politisko vidi.

▼B

Partnerattiecības koncentrējas uz mērķi samazināt un eventuāli izskaust nabadzību atbilstīgi mērķiem – ĀKK valstu noturīga attīstība un integrācija pasaules ekonomikā.

▼M10

Šos mērķus un Pušu starptautiskās saistības, tostarp Tūkstošgades attīstības mērķus, ietver visās attīstības stratēģijās un tiem pievēršas ar integrētu pieeju, vienlaicīgi ņemot vērā attīstības politiskos, ekonomiskos, sociālos, kultūras un vides aspektus. Partnerattiecības sniedz saskaņotu atbalsta sistēmu katras ĀKK valsts pieņemtajām attīstības stratēģijām.

Stabila ekonomiska izaugsme, kas attīsta privāto sektoru, palielina nodarbinātību un uzlabo piekļūšanu ražošanas resursiem, ir šīs sistēmas sastāvdaļa. Atbalstu sniedz indivīda tiesību ievērošanai un pamatvajadzību apmierināšanai, sociālās attīstības veicināšanai un attīstības rezultātu taisnīgas sadales nosacījumiem. Veicina un atbalsta reģionālus un apakšreģionālus integrācijas procesus, kas sekmē ĀKK valstu integrāciju pasaules ekonomikā tirdzniecības un privāto ieguldījumu ziņā. Dalībnieku spēju veidošana attīstībā un iestāžu sistēmas uzlabošana, kas ir nepieciešama sociālai kohēzijai, demokrātiskas sabiedrības pastāvēšanai un tirgus ekonomikai, kā arī aktīvas un organizētas pilsoniskās sabiedrības izveidei, ir šīs pieejas neatņemama sastāvdaļa. Sistemātiski ņem vērā sieviešu stāvokli un dzimumu līdztiesības jautājumus visās jomās – politiskā, ekonomiskā un sociālā. Katrā partnerattiecību līmenī piemēro un integrē dabas resursu un vides, tostarp klimata pārmaiņu, ilgtspējīgas pārvaldības principus.

*2. pants***Pamatprincipi**

ĀKK un EK sadarbībā, kuras pamatā ir juridiski saistoša sistēma un kopīgu iestāžu esamība, tiek ņemta vērā starptautiski saskaņota palīdzības efektivitātes programma attiecībā uz piederību, tuvināšanu, saskaņošanu, uz rezultātiem vērstas palīdzības pārvaldību un savstarpēju atbildību, ko īsteno, pamatojoties uz šādiem pamatprincipiem:

- partneru līdztiesība un attīstības stratēģiju piederība: partnerattiecību mērķu īstenošanas nolūkā ĀKK valstis nosaka savas ekonomikas un sabiedrības attīstības stratēģijas pilnīgi suverēni un pienācīgi ievērojot 9. pantā aprakstītos svarīgākos elementus un pamatelementus; partnerattiecības veicina attiecīgo valstu un iedzīvotāju attīstības stratēģiju piederību; ES attīstības partneri tuvina savas programmas šīm stratēģijām,
- līdzdalība: papildus centrālajai valdībai kā galvenajam partnerim partnerattiecības ir atvērtas ĀKK parlamentiem, vietējām iestādēm ĀKK valstīs un dažāda veida citiem dalībniekiem, lai veicinātu visu sabiedrības slāņu, tostarp privātā sektora un pilsoniskās sabiedrības organizāciju, integrāciju politiskās, ekonomiskās un sociālās dzīves galvenajā virzienā,

▼ M10

- dialoga galvenā loma un savstarpēju saistību un atbildības īstenošana: Pušu saistības dialoga ietvaros ir galvenais to partnerattiecībās un sadarbībā; Puses cieši sadarbojas, nosakot un īstenojot nepieciešamos līdzekļu devēja tuvināšanas un saskaņošanas procesus, lai nodrošinātu ĀKK valstīm galveno lomu šajos procesos,
- diferencēšana un reģionalizācija: sadarbības pasākumi un prioritātes mainās atbilstīgi partnera attīstības līmenim, tā vajadzībām, darbības rezultātiem un ilgtermiņa attīstības stratēģijai. Īpašu režīmu piešķir vismazāk attīstītām valstīm. Ņem vērā valstu, kam ir tikai sauszemes robežas, un salu valstu neaizsargātību. Īpaši tiek uzsvērta reģionālā integrācija, tostarp kontinenta līmenī.

▼ B*3. pants***Šā Nolīguma mērķu sasniegšana**

Puses, katra tādā mērā, kādā to skar šis Nolīgums, veic visus lietderīgos vispārīgos vai konkrētos pasākumus, lai nodrošinātu no šā Nolīguma izrietošo saistību izpildi un sekmētu tā mērķu sasniegšanu. Tās atturas no pasākumiem, kas var apdraudēt šos mērķus.

2. NODAĻA**Partnerattiecību dalībnieki****▼ M10***4. pants***Vispārīga pieeja**

ĀKK valstis pilnīgi suverēni nosaka attīstības principus, stratēģijas un savas ekonomikas un sabiedrības modeļus. Tās kopā ar Kopienas nosaka sadarbības programmas, kas paredzētas saskaņā ar šo Nolīgumu. Tomēr Puses atzīst nevalstisko dalībnieku, ĀKK valstu parlamentu un vietējo decentralizēto iestāžu ieguldījumu papildu nozīmi un potenciālu, veicinot attīstības procesu, īpaši valstu un reģionālā līmenī. Šajā nolūkā atbilstīgi šā Nolīguma nosacījumiem nevalstiskos dalībniekus, ĀKK valstu parlamentus un vietējās decentralizētās iestādes attiecīgā gadījumā:

- informē un iesaista apspriedēs par sadarbības politikām un stratēģijām, par sadarbības prioritātēm īpaši tajās jomās, kas uz tiem attiecas vai tos tieši ietekmē, un par politisko dialogu,
- sniedz atbalstu spēju veidošanai nozīmīgās jomās, lai stiprinātu šo dalībnieku spējas, īpaši attiecībā uz organizēšanu, pārstāvību un sarunu mehānismu izveidi, tostarp saziņas kanālu un dialogu izveidi, un lai sekmētu stratēģiskas alianses.

▼M10

Nevalstiski dalībnieki un vietējās decentralizētās iestādes attiecīgā gadījumā:

- saņem finanšu līdzekļus saskaņā ar šā Nolīguma nosacījumiem, lai atbalstītu vietējos attīstības procesus,
- tiek iesaistīti sadarbības projektu un programmu īstenošanā tajās jomās, kas uz tiem attiecas vai kurās šiem dalībniekiem ir salīdzinoša priekšrocība.

▼B*5. pants***I n f o r m ā c i j a**

Sadarbība atbalstīs darbību sniegt vairāk informācijas un radīt lielāku izpratni par ĀKK un ES partnerattiecību pamatiezīmēm. Sadarbība arī:

- veicinās partnerattiecības un veidos saiknes starp ĀKK un ES dalībniekiem,
- stiprinās sakaru dibināšanu un zināšanu un pieredzes apmaiņu starp dalībniekiem.

*6. pants***D e f i n ī c i j a s****▼M10**

1. Sadarbības dalībnieki būs:

- a) valsts (vietējā, reģionālā un valsts līmenī), tostarp ĀKK valstu parlamenti;
- b) ĀKK reģionālās organizācijas un Āfrikas Savienība. Šajā Nolīgumā reģionālo organizāciju vai līmeņu jēdziens ietver arī apakšreģionālas organizācijas vai līmeņus;
- c) nevalstiski dalībnieki:
 - privātais sektors,
 - ekonomiskie un sociālie partneri, tostarp arodbiedrību organizācijas,
 - pilsoniskā sabiedrība visos tās veidos atbilstīgi katras valsts iezīmēm.

▼B

2. Pušu nevalstisko dalībnieku atzīšana ir atkarīga no apmēra, kādā tie pievēršas iedzīvotāju vajadzībām, no to konkrētās kompetences un tā, vai tos organizē un pārvalda demokrātiski un pārredzami.

▼B*7. pants***Jaudas palielināšana**

Pilsoniskas sabiedrības ieguldījumu attīstībā var palielināt, nostiprinot Kopienas organizācijas un bezpeļņas nevalstiskās organizācijas visās sadarbības jomās. Tam būs nepieciešama:

- šo organizāciju izveides un attīstības veicināšana un atbalstīšana,
- pasākumu izveidošana šo organizāciju iesaistīšanai attīstības stratēģiju un programmu plānošanā, īstenošanā un novērtēšanā.

II SADAĻA**POLITISKĀ DIMENSIJA****▼M10***8. pants***Politiskais dialogs**

1. Puses regulāri iesaistās visaptverošā, līdzsvarotā un dziļā politiskā dialogā, kas noved pie abu pušu saistībām.

2. Šā dialoga mērķis ir apmainīties ar informāciju, sekmēt savstarpējo izpratni un veicināt saskaņotu prioritāšu un kopīgu darba kārtību izveidi, īpaši atzīstot esošās saiknes starp dažādiem attiecību aspektiem starp Pusēm un sadarbības dažādās jomas, kā noteikts šajā Nolīgumā. Dialogs veicina sarunas un stiprina sadarbību starp Pusēm starptautiskos forumos, kā arī veicina un atbalsta efektīvu daudzpusēju attiecību sistēmu. Dialoga mērķi ir arī situāciju rašanās novēršana, kurās viena Puse varētu uzskatīt par nepieciešamu izmantot 96. un 97. pantā paredzētās apspriežu procedūras.

3. Dialogs ietver visus šajā Nolīgumā noteiktos mērķus un nolūkus, kā arī visus kopējas, vispārējas vai reģionālas nozīmes jautājumus, tostarp jautājumus, kas attiecas uz reģionālo un kontinentālo integrāciju. Ar dialogu Puses sekmē mieru, drošību un stabilitāti un veicina stabilu un demokrātisku politisko vidi. Tas ietver sadarbības stratēģijas, tostarp palīdzības efektivitātes programmu, kā arī globālas un nozaru politikas, tostarp vides, klimata pārmaiņu, dzimumu un migrācijas jomā, un jautājumus, kas saistīti ar kultūras mantojumu. Tajā tiek aplūkota arī abu Pušu globālā un nozaru politika, kas varētu ietekmēt sadarbības mērķu sasniegšanu attīstības jomā.

4. Dialogā, cita starpā, uzmanība tiek pievērsta konkrētiem politiskiem jautājumiem, par kuriem ir savstarpēja interese vai kuriem ir vispārēja nozīme šā Nolīguma mērķu sasniegšanai saistībā ar, piemēram, ieroču tirdzniecību, pārmērīgiem militāriem izdevumiem, narkotikām, organizēto noziedzību vai bērnu darbu, kā arī jebkura veida diskrimināciju, piemēram, atkarībā no rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģiskās, politiskās vai citas piederības, valstspiederības vai sociālās izcelsmes, mantiskā stāvokļa, dzimšanas vietas vai cita stāvokļa. Dialogs ietver arī notikumu regulāru novērtēšanu cilvēktiesību, demokrātisko principu, tiesiskuma un labas pārvaldības jomās.

▼ M10

5. Šajā dialogā nozīmīga loma ir plaši pamatotām politikām, lai veicinātu mieru un novērstu, pārvaldītu un atrisinātu vardarbīgus konfliktus, tāpat kā nepieciešamībai pilnīgi ievērot miera un demokrātiskas stabilitātes mērķi, definējot sadarbības prioritārās jomas. Šajā nolūkā dialogā pilnībā iesaistās attiecīgās ĀKK reģionālās organizācijas un attiecīgā gadījumā Āfrikas Savienība.

6. Dialogs notiek elastīgi. Dialogs pēc vajadzības ir formāls vai neformāls, un tas notiek iestāžu sistēmā un ārpus tās, tostarp ĀKK valstu grupā, Apvienotajā parlamentārajā asamblejā, attiecīgā veidā un attiecīgā līmenī, tostarp valsts, reģionālā, kontinentālā vai visu ĀKK valstu līmenī.

7. Reģionālās organizācijas un pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvji ir saistīti ar šo dialogu, tāpat kā attiecīgā gadījumā ĀKK valstu parlamenti.

8. Ja vajadzīgs un lai izvairītos no tādu situāciju rašanās, kurās viena Puse varētu uzskatīt par nepieciešamu izmantot 96. pantā paredzēto apspriežu procedūru, dialogs attiecībā uz svarīgākajiem elementiem ir sistemātisks un formāls saskaņā ar VII pielikumā izklāstītajiem noteikumiem.

▼ B*9. pants***▼ M4**

Svarīgākie elementi cilvēktiesību, demokrātijas principu un tiesiskuma jomā un labas vadīšanas pamatelements

▼ B

1. Sadarbība vērsta uz noturīgu attīstību, kas koncentrējas uz cilvēku, kas ir galvenais varonis un attīstības labumguvējs; tas ir saistīts ar visu cilvēktiesību ievērošanu un veicināšanu.

Visu cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošana, ieskaitot sociālo pamattiesību, demokrātijas ievērošanu, pamatojoties uz tiesiskumu un pārredzamu un atbildīgu vadīšanu, ir noturīgas attīstības neatņemama sastāvdaļa.

2. Puses atsaucas uz savām starptautiskajām saistībām un apņemšanos ievērot cilvēktiesības. Tās vairākkārt atkārtoti savu dziļo pievēršanos cilvēka cieņai un cilvēktiesībām, kas ir indivīdu un cilvēku likumīgie centieni. Cilvēktiesības ir universālas, nedalāmas un savstarpēji saistītas. Puses apņemas veicināt un aizsargāt visas pamatbrīvības un cilvēktiesības, neatkarīgi no tā, vai tās ir civiltiskas un politiskas, vai ekonomiskas, sociālas un kultūras. Šajā sakarā Puses no jauna apstiprina vīriešu un sieviešu līdztiesību.

▼B

Puses no jauna apstiprina, ka demokratizācija, attīstība un pamatbrīvību un cilvēktiesību aizsardzība ir savstarpēji saistīta un savstarpēji pastiprināšana. Demokrātiski principi ir vispāratzīti principi, kas ir pamatā valsts organizācijai, lai nodrošinātu tās varas leģitimitāti, tās rīcības likumību, kas atspoguļota tās konstitucionālajā, likumdošanas un reglamentējošajā sistēmā, un līdzdalības mehānismu esamībā. Pamatojoties uz vispāratzītiem principiem, katra valsts veido savu demokrātijas kultūru.

Valsts struktūru un dažādu varu prerogātivas balsta uz tiesiskumu, kas īpaši ir saistīts ar iedarbīgiem un pieejamiem likumīgas atbildības līdzekļiem, neatkarīgu tiesību sistēmu, kas garantē vienlīdzību likuma priekšā, un izpildvaru, kas ir pilnīgi pakļauta likumam.

Cilvēktiesību, demokrātijas principu un tiesiskuma ievērošana, kas ir pamatā ĀKK un ES partnerattiecībām, ir pamatā Pušu iekšzemes un starptautiskajai politikai un veido šā Nolīguma svarīgākos elementus.

3. Politiskas un institucionālas vides sakarā, kas atbalsta cilvēktiesības, demokrātijas principus un tiesiskumu, labu vadīšanu, ir pārredzama un atbildīga cilvēku, dabas, ekonomisko un finanšu resursu pārvaldība taisnīgas un noturīgas attīstības nolūkā. Tas ir saistīts ar skaidrām lēmumu pieņemšanas procedūrām valsts iestāžu līmenī, pārredzamām un atbildīgām iestādēm, likuma augstāko spēku un resursu sadali un jaudas palielināšanu, lai izstrādātu un īstenotu pasākumus, kuru mērķis īpaši ir novērst un apkarot korupciju.

▼M10

Labā pārvaldība, uz ko balstītas ĀKK un ES partnerattiecības, ir pamatā Pušu iekšzemes un starptautiskajai politikai un ir šā Nolīguma pamatelements. Puses vienojas, ka tikai nopietni korupcijas gadījumi, tostarp uzpirkšana, kas noved pie šādas korupcijas, kā minēts 97. pantā, ir šā elementa pārkāpums.

▼B

4. Partnerattiecības aktīvi atbalsta cilvēktiesību, demokratizācijas procesu veicināšanu, tiesiskuma nostiprināšanu un labu vadīšanu.

Šīs jomas būs nozīmīgs politiskā dialoga temats. Šā dialoga sakarā Puses īpašu nozīmi piešķir notiekošajām izmaiņām un panāktā progresa nepārtrauktībai. Šajā regulārajā novērtējumā ņem vērā katras valsts ekonomisko, sociālo un kultūrvēsturisko kontekstu.

Šīm jomām pievērsīsies arī atbalsts attīstības stratēģijām. Kopiena sniedz atbalstu politiskām, institucionālām un juridiskām reformām, kā arī valsts un privāto dalībnieku un pilsoniskas sabiedrības jaudas palielināšanai stratēģiju ietvaros, kuras kopīgi saskaņotas starp attiecīgo valsti un Kopienu.

▼ M10

Šajā pantā noteikto svarīgāko elementu un pamatelementu principus piemēro vienādi ĀKK valstīm, no vienas puses, un Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm, no otras puses.

▼ B*10. pants***Citi politiskās vides elementi**

1. Puses uzskata šādus elementus par tādiem, kas sekmē stabilas un demokrātiskas politiskās vides uzturēšanu un nostiprināšanu:

— noturīga un taisnīga attīstība, kas, cita starpā, ietver piekļūšanu ražošanas resursiem, svarīgiem pakalpojumiem un taisnīgumu,

▼ M10

— ĀKK valstu parlamentu, attiecīgā gadījumā vietējo decentralizēto iestāžu un aktīvas un organizētas pilsoniskās sabiedrības un privātā sektora lielāka iesaistīšana.

▼ B

2. Puses atzīst, ka ► **M10** sociālas tirgus ekonomikas ◀ principi, kurus atbalsta pārredzami konkurences noteikumi un pamatotas ekonomikas un sociālās politikas, veicina partnerattiecību mērķu sasniegšanu.

▼ M10*11. pants***Miera nostiprināšanas politikas, konfliktu novēršana un atrisināšana un reaģēšana uz nestabilām situācijām**

1. Puses apzinās, ka bez nabadzības samazināšanas un attīstības nebūs iespējams ilgtspējīgs miers un drošība, savukārt bez miera un drošības nav iespējama ilgtspējīga attīstība. Puses īsteno aktīvu, visaptverošu un integrētu miera nostiprināšanas, konfliktu novēršanas un atrisināšanas un iedzīvotāju drošības politiku un risina nestabilas situācijas partnerattiecībās. Šī politika ir balstīta uz piederības principu, un tajā īpaša uzmanība tiek pievērsta spēju palielināšanai valstu, reģionālā un kontinentālā līmenī, kā arī vardarbīgu konfliktu novēršanai agrīnā stadijā, mērķtiecīgi risinot to pamatcēloņus, tostarp nabadzību, un atbilstoši apvienojot visus pieejamos instrumentus.

Puses apzinās, ka ir jārisina jauni vai plašumā ejoši drošības draudi, piemēram, organizētā noziedzība, pirātisms un jo īpaši cilvēku, narkotiku un ieroču tirdzniecība. Ir jāņem vērā arī tādu globālo problēmu ietekme kā starptautisko finanšu tirgu satricinājumi, klimata pārmaiņas un pandēmijas.

Puses uzsver reģionālo organizāciju lielo nozīmi miera nostiprināšanā un konfliktu novēršanā un atrisināšanā, kā arī jaunu vai plašumā ejošu drošības draudu novēršanā, Āfrikā galvenajai atbildībai par to gulstoties uz Āfrikas Savienību.

▼ **M10**

2. Drošības un attīstības savstarpēja atkarība nosaka tādu pasākumu kā miera nostiprināšana, konfliktu novēršana un atrisināšana raksturu, kuri apvieno gan īstermiņa, gan ilgtermiņa pieejas, kuras ietver kā krīžu pārvarēšanas, tā citas – plašākas – darbības. Pasākumi jaunu vai plašumā esošu drošības draudu novēršanai, cita starpā, atbalsta likuma piemērošanu, tostarp sadarbojoties robežkontroles jomā, veicinot starptautiskās piegādes ķēdes drošību un uzlabojot gaisa, jūras un autotransporta aizsardzību.

Pasākumi miera nostiprināšanas, konfliktu novēršanas un atrisināšanas jomā īpaši vērsti uz politisku, ekonomisku, sociālu un kultūras iespēju līdzsvarošanu starp visiem sabiedrības slāņiem, demokrātijas likumības un pārvaldības efektivitātes nostiprināšanu, efektīvu mehānismu izveidi grupu interešu samierināšanai, sieviešu aktīvu iesaistīšanu, atšķirību samazināšanu starp dažādiem sabiedrības slāņiem, kā arī atbalstu aktīvai un organizētai pilsoniskai sabiedrībai. Šajā saistībā īpaša uzmanība jāpievērš agrīnas brīdināšanas sistēmu un miera nostiprināšanas mehānismu izstrādei, kas dotu ieguldījumu konfliktu novēršanā.

3. Attiecīgi pasākumi, cita starpā, ietver arī atbalstu starpniecībai, sarunām un samierināšanai, kopīgu, ierobežotu dabas resursu efektīvai reģionālai pārvaldībai, bijušo kaujinieku demobilizācijai un reintegrācijai sabiedrībā, bērnu kareivju problēmas risināšanai un pret sievietēm un bērniem vērstas vardarbības novēršanai. Tiek veikti atbilstoši pasākumi, lai noteiktu atbildīgus militāro izdevumu un ieroču tirdzniecības ierobežojumus, tostarp atbalstot saskaņotu standartu un rīcības kodeksu veicināšanu un piemērošanu, kā arī lai cīnītos pret darbībām, kas uzskatāmas par konfliktu.

3.a Īpašu nozīmi piešķir cīņai pret pretkājnieku mīnām un sprādzienbīstamām karadarbības paliekām, kā arī nelielu ieroču un vieglo ieroču un to munīcijas nelikumīgas ražošanas, pārvadāšanas, aprites un uzkrāšanas problēmas risināšanai, tostarp pievēršoties neatbilstīgi nodrošinātiem un slikti pārvaldītiem krājumiem un noliktavām, kā arī to nekontrolētai izplatīšanai.

Puses vienojas koordinēt, ievērot un pilnībā īstenot savas attiecīgās saistības saskaņā ar visām atbilstošajām starptautiskajām konvencijām un dokumentiem, un tālab tās apņemas sadarboties valstu, reģionālā un kontinentālā līmenī.

3.b Tāpat Puses apņemas sadarboties, lai novērstu ar algoritmiem saistītas darbības atbilstīgi savām saistībām saskaņā ar visām atbilstošajām starptautiskajām konvencijām un dokumentiem, kā arī saviem attiecīgajiem tiesību aktiem un noteikumiem.

4. Lai stratēģiski un efektīvi risinātu nestabilas situācijas, Puses apmainās ar informāciju un veicina profilaktisku aizsargreaģēšanu, kas saskaņotā veidā ietver diplomātiskos, drošības un attīstības sadarbības instrumentus. Tās vienojas par labāko veidu, kā stiprināt valstu pamatfunkciju pildīšanas spējas un stimulēt politisko gribu veikt reformas, ievērojot piederības principu. Nestabilās situācijās politiskajam dialogam ir īpaši liela nozīme, un to attīsta un stiprina arī turpmāk.

▼ M10

5. Vardarbīga konflikta gadījumos Puses veiks visus piemērotos pasākumus, lai novērstu vardarbības pastiprināšanos, lai ierobežotu tās teritoriālo izplatību un lai veicinātu esošo strīdu mierīgu atrisināšanu. Īpaša uzmanība tiks pievērsta tam, lai nodrošinātu, ka finanšu līdzekļi sadarbībai tiktu izlietoti saskaņā ar partnerattiecību principiem un mērķiem, un lai novērstu līdzekļu novirzīšanu kara mērķiem.

6. Pēckonflikta situācijās Puses veic visus piemērotos pasākumus, lai stabilizētu situāciju pārejas posmā un veicinātu atgriešanos nevardarbīgā, stabilā un demokrātiskā stāvoklī. Puses nodrošina nepieciešamo saikņu izveidi starp ārkārtas pasākumiem, rehabilitāciju un sadarbību attīstības jomā.

7. Sekmējot miera un starptautiskā tiesiskuma stiprināšanu, Puses no jauna apstiprina savu apņemšanos:

— dalīties pieredzē attiecībā uz nepieciešamo juridisko pielāgojumu pieņemšanu, lai varētu ratificēt un īstenot Starptautiskās Krimināl-tiesas Romas Statūtus, un

— cīnīties pret starptautisko noziedzību saskaņā ar starptautisko tiesību aktiem, atbilstīgi ņemot vērā Romas Statūtus.

Puses cenšas veikt pasākumus, lai ratificētu un īstenotu Romas Statūtus un ar tiem saistītus instrumentus.

▼ M4*11.a pants***Cīņa pret terorismu**

Puses atkārti savu stingro jebkāda terorisma nosodījumu un apņemas apkarot terorismu, īstenojot starptautisku sadarbību saskaņā ar ANO Statūtiem un starptautiskajām tiesībām, attiecīgajām konvencijām un instrumentiem un, jo īpaši, pilnīgi īstenojot ANO Drošības padomes Rezolūcijas 1373 (2001) un 1456 (2003), kā arī citas attiecīgas ANO rezolūcijas. Šim nolūkam Puses vienojas apmainīties ar:

— informāciju par teroristu grupām un to atbalsta tīkliem, un

— viedokļiem par līdzekļiem un paņēmieniem cīņai pret terorismu, tostarp tehniskās jomās un apmācībā, kā arī ar terorisma novēršanas pieredzi.

*11.b pants***Sadarbība cīņā pret masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanu**

1. Puses uzskata, ka masu iznīcināšanas ieroču un to nogādes līdzekļu izplatīšana gan valstīm, gan nevalstiskiem dalībniekiem ir vieni no nopietnākajiem draudiem starptautiskajai stabilitātei un drošībai.

▼M4

Tādēļ Puses vienojas sadarboties un dot ieguldījumu cīņā pret masu iznīcināšanas ieroču un to nogādes līdzekļu izplatīšanu, pilnīgi ievērojot un savās valstīs īstenojot savas pastāvošās saistības atbilstīgi starptautiskajiem atbruņošanās un ieroču neizplatīšanas līgumiem un nolīgumiem, kā arī citas attiecīgas starptautiskās saistības.

Puses vienojas, ka šis noteikums ir viens no šā Nolīguma svarīgākajiem elementiem.

2. Puses turklāt vienojas sadarboties un dot ieguldījumu neizplatīšanas mērķa īstenošanā:

- veicot pasākumus, lai, attiecīgi, parakstītu vai ratificētu visus pārējos attiecīgos starptautiskos dokumentus vai pievienotos tiem un lai tos pilnīgi īstenotu;
- izveidojot efektīvu valsts eksporta kontroles sistēmu, kontrolējot ar masu iznīcināšanas ieročiem saistītu preču eksportu un tranzītu, tostarp veicot masu iznīcināšanas ieročiem izmantojamu dubultā pielietojuma tehnoloģiju galīgā izlietojuma kontroli un nosakot efektīvas sankcijas par eksporta kontroles noteikumu pārkāpšanu.

Finansiālo un tehnisko palīdzību sadarbības jomā, kuras mērķis ir cīnīties pret masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanu, finansēs ar īpašiem instrumentiem, kas nav ĀKK-ES sadarbības finansēšanai paredzētie instrumenti.

3. Puses vienojas izveidot regulāru politisko dialogu, kas papildinās un konsolidēs Pušu sadarbību šajā jomā.

4. Ja pēc padziļināta politiskā dialoga īstenošanas kāda no Pusēm, jo īpaši saņēmusi informāciju no Starptautiskās Atomenerģijas aģentūras (IAEA), Ķīmisko ieroču aizliegšanas organizācijas (OPCW) un citu attiecīgu daudzpusēju organizāciju ziņojumiem, uzskata, ka kāda cita Puse nav izpildījusi saistības, kas izriet no šā panta 1. punkta par masu iznīcināšanas ieroču neizplatīšanu, tā, izņemot īpaši steidzamos gadījumos, sniedz otrai Pusei un gan ĀKK Ministru padomei, gan ES Ministru padomei attiecīgo informāciju, kas vajadzīga situācijas pamatīgai pārbaudei, lai meklētu Pusēm pieņemamu risinājumu. Šajā nolūkā tā uzaicina otru Pusi rīkot apspriedes, kas pievērsas pasākumiem, kurus attiecīgā Puse ir veikusi vai kuri tai jāveic, lai stāvakli labotu.

5. Apspriedes rīko tādā līmenī un veidā, kas tiek uzskatīts par vispieņemotāko risinājuma rašanai.

Apspriedes sākas ne vēlāk kā 30 dienas pēc uzaicinājuma un turpinās ar savstarpēju vienošanos noteiktu laiku atkarībā no pārkāpuma veida un smaguma. Jebkurā gadījumā dialogs atbilstīgi apspriežu procedūrai turpinās ne ilgāk kā 120 dienas.

6. Ja apspriedes nenoved pie abām Pusēm pieņemama risinājuma, ja apspriede tiek noraidīta vai arī īpašas steidzamības gadījumos var veikt atbilstošus pasākumus. Šos pasākumus atceļ, tiklīdz vairs nepastāv iemesli to veikšanai.

▼ **M10***12. pants***Kopienas politikas virzienu vienotība un to ietekme uz šā Nolīguma īstenošanu**

Puses ir apņēmušās mērķtiecīgi, stratēģiski un uz partnerību orientēti nodrošināt attīstības politikas saskaņotību, tostarp stiprinot dialogu par attīstības politikas konsekventas īstenošanas jautājumiem. Savienība apzinās, ka Savienības politika atšķirībā no attīstības jomas politikas var atbalstīt ĀKK valstu attīstības prioritātes saskaņā ar šā Nolīguma mērķiem. Balstoties uz šādu pieeju, Savienība palielinās šo politikas virzienu saskaņotību, lai sasniegtu šā Nolīguma mērķus.

Neskarot 96. pantu, ja Kopiena, izmantojot savas tiesības, plāno veikt pasākumu, kas varētu ietekmēt ĀKK valstu intereses, ciktāl tas attiecas uz šā Nolīguma mērķiem, tā laicīgi informē ĀKK valstu grupu par saviem nodomiem. Šim nolūkam Komisija regulāri informē ĀKK valstu grupas sekretariātu par plānotajiem priekšlikumiem un vienlaicīgi paziņo savu priekšlikumu šiem pasākumiem. Vajadzības gadījumā informāciju var arī pieprasīt pēc ĀKK valstu iniciatīvas.

Pēc to pieprasījuma nekavējoties notiek apspriedes, lai pirms galīgā lēmuma pieņemšanas varētu ņemt vērā to bažas par šo pasākumu ietekmi.

Turklāt pēc šīm apspriedēm ĀKK valstis un ĀKK valstu grupa var savas bažas Kopienai rakstveidā paust pēc iespējas ātrāk un iesniegt ierosinājumus par grozījumiem, norādot veidu, kā kļiedēt to bažas.

Ja Kopiena nepiekrīt ĀKK valstu iesniegumiem, tā informē tās pēc iespējas ātrāk, norādot iemeslus.

ĀKK valstu grupai iespēju robežās iepriekš sniedz arī pietiekamu informāciju par šo lēmumu stāšanos spēkā.

▼ **B***13. pants***Migrācija**

1. Migrācijas jautājums ir visaptveroša dialoga temats ĀKK un ES partnerattiecību ietvaros.

Puses no jauna apstiprina savas esošās saistības un apņemšanos starptautiskajās tiesībās, lai nodrošinātu cilvēktiesību ievērošanu un likvidētu visu veidu diskrimināciju, īpaši pamatojoties uz izcelsmi, dzimumu, rasi, valodu un reliģiju.

2. Puses vienojas ievērot, ka partnerattiecības attiecībā uz migrāciju nozīmē taisnīgu attieksmi pret trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri likumīgi uzturas to teritorijās, integrācijas politiku, kuras mērķis ir piešķirt viņiem tiesības un pienākumus, kas pielīdzināmi to valstspiederīgo tiesībām un pienākumiem, veicinot nediskrimināciju ekonomiskajā, sociālajā un kultūras dzīvē un izveidojot pasākumus pret rasismu un ksenofobiju.

▼B

3. Katras dalībvalsts attieksme pret ĀKK valstu darba ņēmējiem, kuri ir likumīgi nodarbināti tās teritorijā, neietver diskrimināciju, pamatojoties uz valstspiederību, kas attiecas uz tās pašas valstspiederīgo darba apstākļiem, atalgojumu un atlaišanu. Turklāt šajā sakarā katra ĀKK valsts izrāda līdzvērtīgu nediskriminējošu attieksmi pret darba ņēmējiem, kuri ir kādas dalībvalsts valstspiederīgie.

4. Puses uzskata, ka stratēģijas, kuru mērķis ir nabadzības samazināšana, dzīves un darba apstākļu uzlabošana, nodarbinātības radīšana un apmācības izveide, ilgtermiņā veicina migrantu plūsmu normalizēšanos.

Puses attīstības stratēģiju un nacionālās un reģionālās plānošanas ietvaros ņems vērā strukturālus ierobežojumus, kas saistīti ar migrantu plūsmām, lai atbalstītu to reģionu ekonomisko un sociālo attīstību, no kuriem nāk migranti, un samazinātu nabadzību.

Kopiena ar nacionālās un reģionālās sadarbības programmām atbalsta ĀKK valstspiederīgo apmācību viņu izcelsmes valstī, citā ĀKK valstī vai Eiropas Savienības dalībvalstī. Kas attiecas uz apmācību dalībvalstī, Puses nodrošina, ka šī rīcība ir vērsta uz ĀKK valstspiederīgo profesionālo integrāciju viņu izcelsmes valstīs.

Puses izstrādā sadarbības programmas, lai veicinātu izglītības pieejamību ĀKK valstu studentiem, īpaši, izmantojot jaunas sakaru tehnoloģijas.

5. a) Politiskā dialoga ietvaros Ministru padome izskata jautājumus, kas rodas saistībā ar nelegālu imigrāciju, lai attiecīgā gadījumā noteiktu līdzekļus novēršanas politikai;

b) šajā sakarā Puses īpaši vienojas nodrošināt, ka tiek ievērotas indivīdu tiesības un cieņa jebkurā procesā, kas tiek uzsākts, lai nelegālie imigranti atgrieztos savās izcelsmes valstīs. Šajā sakarā attiecīgās institūcijas sniedz viņiem administratīvus atvieglojumus, kas nepieciešami viņu atgriešanai;

c) Puses turklāt vienojas, ka:

i) – katra Eiropas Savienības dalībvalsts piekrīt tās valstspiederīgo atgriešanai un atpakaļuzņemšanai, kuri nelegāli atrodas ĀKK valsts teritorijā, pēc šās valsts pieprasījuma un bez papildu formalitātēm;

katra ĀKK valsts piekrīt tās valstspiederīgo atgriešanai un atpakaļuzņemšanai, kuri nelegāli atrodas Eiropas Savienības dalībvalsts teritorijā, pēc šās dalībvalsts pieprasījuma un bez papildu formalitātēm.

Dalībvalstis un ĀKK valstis šim mērķim sniegs saviem valstspiederīgajiem atbilstīgus personu apliecinošus dokumentus.

▼B

Attiecībā uz Eiropas Savienības dalībvalstīm šīs daļas saistības piemēro tikai tām personām, kuras uzskatāmas par to valstspiederīgajiem Kopienas nolūkā saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 2. deklarāciju. Attiecībā uz ĀKK valstīm šīs daļas saistības piemēro tikai tām personām, kuras uzskata par to valstspiederīgajiem saskaņā ar to attiecīgo tiesību sistēmu.

- ii) pēc kādas Puses pieprasījuma ar ĀKK valstīm uzsāk sarunas, kuru mērķis ir labā ticībā un, pienācīgi ievērojot attiecīgās starptautisko tiesību normas, noslēgt divpusējus nolīgumus, kas reglamentē konkrētus pienākumus attiecībā uz to valstspiederīgo atpakaļuzņemšanu un atgriešanos. Ja kāda no Pusēm to uzskata par nepieciešamu, šie nolīgumi ietver arī pasākumus trešo valstu valstspiederīgo un bezvalstnieku atpakaļuzņemšanai. Šie nolīgumi noteiks personu kategorijas, uz kurām attiecas šie pasākumi, kā arī viņu atpakaļuzņemšanas un atgriešanās kārtību.

ĀKK valstīm sniegs piemērotu palīdzību, lai īstenotu šos nolīgumus.

- iii) šajā c) apakšpunktā termins “Puses” attiecas uz Kopienu, jebkuru tās dalībvalsti un jebkuru ĀKK valsti.

2. DAĻA

NOTEIKUMI PAR IESTĀDĒM

▼M10

14. pants

Kopīgās iestādes

1. Šā Nolīguma iestādes ir Ministru padome, Vēstnieku komiteja un Apvienotā parlamentārā asambleja.

2. Kopīgās iestādes un iestādes, kuras izveidotas saskaņā ar ekonomisko partnerattiecību nolīgumiem, neskarot attiecīgos esošo vai turpmāko ekonomisko partnerattiecību nolīgumu noteikumus, cenšas nodrošināt koordināciju, saskaņotību un papildināmību, kā arī efektīvu un savstarpēju informācijas plūsmu.

14.a pants

Valsts vai valdības vadītāju sanāksmes

Ja Puses par to kopīgi vienojas, tās rīko attiecīgas valstu vadītāju vai valdības līmeņa sanāksmes.

▼B*15. pants*

Ministru padome

1. Ministru padomē ir, no vienas puses, Eiropas Savienības Padomes locekļi un Eiropas Kopienų Komisijas locekļi un, no otras puses, katras ĀKK valsts valdības loceklis.

Ministru padomes prezidenta amatu secīgi ieņem Eiropas Savienības Padomes loceklis un ĀKK valsts valdības loceklis.

▼M10

Ministru padome parasti sanāk reizi gadā pēc prezidenta iniciatīvas un tad, kad tas šķiet nepieciešams, tādā veidā un ģeogrāfiskā sastāvā, kas atbilst apspriežamajiem jautājumiem. Šādas sanāksmes ietvers augsta līmeņa apspriedes par jautājumiem, kuri ir īpaši svarīgi Pusēm, papildinot darbu, kas veikts Apvienotajā ministru komitejā tirdzniecības jautājumos, kā noteikts 38. pantā, kā arī ĀKK un EK Attīstības finanšiālās sadarbības komitejā, kā noteikts 83. pantā, dodot ieguldījumu ikgadējās regulārās Ministru padomes sanāksmēs.

▼B

2. Ministru padomes funkcijas ir:

- a) vadīt politisko dialogu;
- b) pieņemt politikas pamatnostādnes un pieņemt lēmumus, kas ir nepieciešami šā Nolīguma noteikumu īstenošanai, īpaši kas attiecas uz attīstības stratēģijām konkrētajās šajā Nolīgumā paredzētajās jomās vai jebkurā citā jomā, kas izrādās svarīga un kas attiecas uz procedūrām;
- c) izskata un risina jebkuru jautājumu, kas var kavēt šā Nolīguma efektīvu īstenošanu vai ir šķērslis tā mērķu sasniegšanai;
- d) nodrošina apspriežu mehānismu vienmērīgu darbību.

3. Ministru padome pieņem lēmumus ar Pušu kopēju piekrišanu. Ministru padomes process ir spēkā tikai tad, ja piedalās Eiropas Savienības Padomes locekļi, viens Komisijas loceklis un divas trešdaļas locekļu, kuri pārstāv ĀKK valstu valdības. Ministru padomes locekli, kurš nevar ierasties, var pārstāvēt. Pārstāvis izmanto visas šā locekļa tiesības.

▼M10

Ikgadējās regulārās sanāksmēs vai rakstiskā procedūrā tā var pieņemt lēmumus, kas Pusēm ir saistoši, kā arī pamatrezolūcijas, ieteikumus un atzinumus. Tā ziņo katru gadu Apvienotai parlamentārai asamblejai par šā Nolīguma īstenošanu. Tā izskata un ņem vērā rezolūcijas un ieteikumus, ko pieņēmusi Apvienotā parlamentārā asambleja.

▼B

Ministru padome vada pastāvīgu dialogu ar sociālo un ekonomisko partneru pārstāvjiem un citiem pilsoniskas sabiedrības dalībniekiem ĀKK un ES. Šim nolūkam līdzās sanāksmēm var organizēt apspriedes.

▼B

4. Ministru padome var deleģēt pilnvaras Vēstnieku komitejai.
5. Ministru padome pieņem savu reglamentu sešu mēnešu laikā pēc šā Nolīguma stāšanās spēkā.

*16. pants***Vēstnieku komiteja**

1. Vēstnieku komitejā ir, no vienas puses, katras dalībvalsts pastāvīgais pārstāvis Eiropas Savienībā un Komisijas pārstāvis un, no otras puses, katras ĀKK valsts misijas vadītājs Eiropas Savienībā.

Vēstnieku komitejas priekšsēdētāja amatu ieņem secīgi Kopienas izraudzīts dalībvalsts pastāvīgais pārstāvis un ĀKK valstu izraudzīts misijas vadītājs, kurš pārstāv ĀKK valsti.

2. Komiteja palīdz Ministru padomei tās uzdevumu izpildē un pilda jebkuras pilnvaras, ko tai uzticējusi Padome. Šajā sakarā tā uzrauga šā Nolīguma īstenošanu un tajā noteikto mērķu sasniegšanas progresu.

Vēstnieku komiteja sanāk regulāri, īpaši, lai sagatavotu Padomes sēdes un tad, kad tas izrādās nepieciešams.

3. Komiteja pieņem savu reglamentu sešu mēnešu laikā pēc šā Nolīguma stāšanās spēkā.

*17. pants***Apvienotā parlamentārā asambleja**

1. Apvienotajā parlamentārajā asamblejā ir vienāds skaits ES un ĀKK pārstāvju. Apvienotās parlamentārās asamblejas locekļi ir, no vienas puses, Eiropas Parlamenta locekļi un, no otras puses, parlamenta locekļi vai, ja tā nav, – katras ĀKK valsts parlamenta izraudzīti pārstāvji. Parlamenta neesamības gadījumā attiecīgās ĀKK valsts pārstāvja piedalīšanās ir atkarīga no Apvienotās parlamentārās asamblejas iepriekšējā apstiprinājuma.

2. Apvienotās parlamentārās asamblejas kā saskaņošanas iestādes loma ir:

- veicināt demokrātiskus procesus ar dialogu un apspriedēm,
- veicināt lielāku izpratni starp Eiropas Savienības un ĀKK valstu cilvēkiem un palielināt sabiedrības informētību par attīstības jautājumiem,

▼M10

- apspriest jautājumus par attīstību un ĀKK un ES partnerattiecībām, tostarp ekonomiskos partnerattiecību nolīgumus, citus tirdzniecības līgumus, Eiropas Attīstības fonda un valstu un reģionu stratēģijas dokumentus. Tālab Komisija šādus stratēģijas dokumentus nosūta zināšanai Apvienotajai parlamentārajai asamblejai,

▼M10

— apspriest ikgadējo Ministru padomes ziņojumu par šā Nolīguma īstenošanu un pieņemt rezolūcijas un sniegt ieteikumus Ministru padomei, lai sasniegtu šā Nolīguma mērķus,

— atbalstīt valstu parlamentu institucionālu attīstību un spēju veidošanu atbilstīgi šā Nolīguma 33. panta 1. punktam.

3. Apvienotā parlamentārā asambleja sanāk divreiz gadā plenārsēdē secīgi Eiropas Savienībā un kādā no ĀKK valstīm. Lai stiprinātu reģionālo integrāciju un sekmētu sadarbību starp valstu parlamentiem, reģionālā līmenī organizē ES un ĀKK parlamenta deputātu sanāksmes.

Šādas sanāksmes reģionālā līmenī organizē atbilstīgi mērķiem, kas paredzēti šā Nolīguma 14. panta 2. punktā.

▼B

4. Apvienotā parlamentārā asambleja pieņem savu reglamentu sešu mēnešu laikā pēc šā Nolīguma stāšanās spēkā.

3. DAĻA

SADARBĪBAS STRATĒGIJAS*18. pants*

Sadarbības stratēģijas pamatojas uz attīstības stratēģijām un ekonomisko un tirdzniecisko sadarbību, kas ir savstarpēji saistītas un papildinošas. Puses nodrošina, lai abās iepriekšminētajās jomās veiktie pasākumi būtu savstarpēji nostiprinoši.

I SADAĻA

ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS

1. NODAĻA

Vispārējs ietvars*19. pants***Principi un mērķi**

1. ĀKK un EK sadarbības galvenais mērķis ir nabadzības samazināšana un galu galā tās izskaušana; noturīga attīstība un ĀKK valstu pakāpeniska integrācija pasaules ekonomikā. Šajā sakarā sadarbības ietvars un orientācijas tiek pielāgotas katras ĀKK valsts atsevišķajiem apstākļiem, veicina ekonomisko un sociālo reformu vietējo piederību un privātā sektora un pilsoniskas sabiedrības dalībnieku integrāciju attīstības procesā.

▼M10

2. Sadarbība attiecas uz Apvienoto Nāciju Organizācijas konferenču secinājumiem un uz starptautiskā līmenī saskaņotiem mērķiem, nolūkiem un rīcības programmām un uz to kontroli kā attīstības principu pamatu. Sadarbība attiecas arī uz starptautiskās sadarbības mērķiem

▼ M10

attīstības jomā un īpašu uzmanību pievērš kvalitātes un kvantitātes progresa rādītāju izveidei. Puses centīsies saskaņot pasākumus, lai paātrinātu Tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanu.

▼ B

3. Valdības un nevalstiski dalībnieki katrā ĀKK valstī uzsāk apspriedes par valsts attīstības stratēģijām un sabiedrības atbalstu tām.

*20. pants**Pieeja***▼ M10**

1. ĀKK un EK sadarbības attīstības jomā mērķus sasniedz ar integrētām stratēģijām, kas ietver ekonomiskus, sociālus, kultūras, vides un institucionālus elementus, kuriem jābūt ar vietēju piederību. Tādējādi sadarbība sniedz saskaņotu, veicinošu atbalstu ĀKK valstu pašu attīstības stratēģijām, nodrošinot dažādo elementu papildināmību un mijiedarbību, īpaši valstu un reģionālā līmenī, kā arī starp šiem līmeņiem. Šajā sakarā, kā arī saistībā ar attīstības politiku un reformu pamatvirzieniem, kurus īsteno ĀKK valstis, ĀKK un EK sadarbības stratēģiju mērķis valstu un attiecīgā gadījumā reģionālā līmenī ir:

a) panākt strauju un stabilu darba vietas radošu ekonomisko izaugsmi, attīstīt privāto sektoru, palielināt nodarbinātību un uzlabot piekļūšanu produktīvai ekonomiskai darbībai un ražošanas resursiem;

aa) veicināt reģionālo sadarbību un integrāciju;

▼ B

b) veicināt cilvēku un sociālo attīstību, palīdzēt nodrošināt, ka tiek plaši un taisnīgi sadalīti izaugsmes rezultāti, un veicināt dzimumu līdztiesību;

c) veicināt sabiedrības kultūras vērtības un speciālu mijiedarbību ar ekonomiskiem, politiskiem un sociāliem elementiem;

d) veicināt institucionālas reformas un attīstību, nostiprināt iestādes, kas ir nepieciešamas demokrātijas nostiprināšanai, labai vadīšanai un efektīvai un konkurētspējīgai tirgus ekonomikai, un palielināt jaudu attīstībai un partnerattiecībām, un

e) veicināt vides ilgtspējību, reģenerāciju un paraugprakses, un dabas resursu saglabāšanu.

▼ M10

2. Sistemātiski pievērš uzmanību šādu tematisku sadaļu vai transversālu tēmu iekļaušanai visās sadarbības jomās: cilvēktiesības, dzimumu līdztiesības jautājumi, demokrātija, laba pārvaldība, vides ilgtspēja, klimata pārmaiņas, infekciju un neinfekciju slimības, institucionālā attīstība un spēju veidošana. Šīm jomām pienākas arī Kopienas atbalsts.

▼B

3. Detalizētus tekstus par sadarbības mērķiem un stratēģijām attīstības jomā, īpaši sektorpolitikām un stratēģijām, iekļauj uzskaitījumā, kas paredz darbības pamatnostādnes konkrētās sadarbības jomās vai nozarēs. Šos tekstus Ministru padome var pārskatīt, pārbaudīt un/vai izdarīt tajos grozījumus, pamatojoties uz ĀKK un EK Attīstības finanšiālās sadarbības komitejas ieteikumu.

2. NODAĻA

Atbalsta jomas

1. IEDAĻA

Ekonomikas attīstība

21. pants

Ieguldījumi un privātā sektora attīstība

1. Sadarbība atbalsta nepieciešamās ekonomiskās un institucionālās reformas un politikas nacionālā un/vai reģionālā līmenī, kuru mērķis ir radīt labvēlīgu vidi ►**M10** ieguldījumiem ◀, un dinamiska, dzīvotspējīga un konkurētspējīga privātā sektora attīstību. Sadarbība turklāt atbalsta:

- a) valsts un privātā sektora dialoga un sadarbības veicināšanu;
- b) uzņēmējdarbības prasmju un uzņēmējdarbības kultūras attīstību;
- c) privatizāciju un uzņēmumu reformu un
- d) starpniecības un arbitražas sistēmu attīstību un modernizāciju.

2. Sadarbība atbalsta arī finanšu un nefinanšu pakalpojumu kvalitātes, pieejamības uzlabošanu privātiem uzņēmumiem formālajā un neformālajā nozarē:

- a) mobilizējot iekšzemes un ārvalstu privāto ietaupījumu plūsmas privāto uzņēmumu finansēšanā, atbalstot politikas modernas finanšu nozares izveidei, ieskaitot kapitāla tirgu, finanšu iestādes un ilgtspējīgas mikrofinansēšanas operācijas;
- b) attīstot un nostiprinot uzņēmējdarbības iestādes un starpniecības organizācijas, tirdzniecības palātas un vietējos pakalpojumu sniedzējus no privātā sektora, kas atbalsta un sniedz uzņēmumiem nefinanšu pakalpojumus, piemēram, profesionālus, tehniskus, vadības, apmācības un tirdzniecības atbalsta pakalpojumus, un
- c) atbalstot iestādes, programmas, darbības un pasākumus, kas veicina attīstību un tehnoloģiju un zinātnības (*know-how*) un paraugpraksi nodošanu par visiem uzņēmējdarbības vadības aspektiem.

▼B

3. Sadarbība veicina uzņēmējdarbības attīstību, sniedzot finanšu, garantiju mehānismus un tehnisko atbalstu, kura mērķis ir veicināt un atbalstīt dinamisku, dzīvotspējīgu un konkurētspējīgu uzņēmumu radīšanu, nodibināšanu, paplašināšanos, diversifikāciju, rehabilitāciju, pārstrukturēšanu, modernizāciju vai privatizāciju visās tautsaimniecības nozarēs, kā arī finanšu starpniekus, piemēram, attīstības finansēšanas un riska kapitāla iestādes, un izpirkumnomas uzņēmumus:

- a) radot un/vai nostiprinot finanšu instrumentus ieguldījumu kapitāla veidā;
- b) uzlabojot piekļūšanu būtiskiem ieguldījumiem, piemēram, uzņēmējdarbības informācijai un padomdevēja, konsultatīviem vai tehniskās palīdzības pakalpojumiem;
- c) veicinot eksportu, īpaši, palielinot jaudu visās ar tirdzniecību saistītās jomās, un
- d) veicinot starpuzņēmumu saiknes, tīklus un sadarbību, ieskaitot tās, kas saistītas ar tehnoloģijas un zinātnības (*know-how*) nodošanu nacionālā, reģionālā, ĀKK un ES līmenī, un partnerattiecības ar privātiem ārvalstu ieguldītājiem, kas atbilst ĀKK un EK sadarbības attīstības jomā mērķiem un pamatnostādņēm.

4. Sadarbība atbalsta mikrouzņēmumu izveidi ar labāku piekļūšanu finanšu un nefinanšu pakalpojumiem; atbilstošu politiku un reglamentējošus noteikumus to attīstībai un sniedz apmācības un informācijas pakalpojumus par paraugpraksēm mikrofinansēšanā.

▼M10

5. Atbalsts ieguldījumiem un privātā sektora attīstībai ietver darbības un iniciatīvas makro-, mezo- un mikroekonomikas līmenī un veicina novatorisku finansēšanas mehānismu meklējumus, tostarp attīstības finansējuma privāto un valsts avotu apvienošanu un izmantošanu.

6. Sadarbība atbalsta uz privātā sektora attīstību, ekonomisko izaugsmi un nabadzības izskaušanu vērstus privātā sektora ieguldījumus pamata infrastruktūrā.

▼B*22. pants*

Makroekonomikas un strukturālas reformas un politikas

1. Sadarbība atbalsta ĀKK pasākumus, lai īstenotu:

- a) makroekonomisko izaugsmi un stabilizāciju ar disciplinētām fiskālām un monetārām politikām, kuru rezultāts ir inflācijas samazināšana, un uzlabotu ārējās un fiskālās bilances, pastiprinot fiskālo disciplīnu, veicinot budžeta pārredzamību un efektivitāti, uzlabojot fiskālās politikas kvalitāti, taisnīgumu un sastāvu, un

▼ M10

- b) struktūrpolicies, kas paredzētas, lai nostiprinātu dažādo dalībnieku, īpaši privātā sektora, nozīmi un uzlabotu vidi pastiprinātai vietējo resursu izmantošanai, tā veicinot uzņēmējdarbību, ieguldījumus un nodarbinātību, kā arī:

▼ B

- i) liberalizēt tirdzniecību un ārvalsts valūtas režīmus un norēķinu konta konvertējamību, ņemot vērā katras valsts konkrētos apstākļus;

- ii) nostiprināt darba un produktu tirgus reformas;

- iii) veicināt finanšu sistēmu reformas, kas palīdz attīstīt dzīvotspējīgu banku un nebanku sistēmu, kapitāla tirgus un finanšu pakalpojumus, ieskaitot mikrofinanses;

- iv) uzlabot privāto un valsts pakalpojumu kvalitāti un

- v) veicināt reģionālo sadarbību un makroekonomikas un monetāro politiku pakāpenisku integrāciju.

2. Makroekonomikas politiku un strukturālu pielāgojumu programmu izveide atspoguļo attiecīgo valstu sociāli politisko fonu un iestāžu jaudu, nodrošina pozitīvu ietekmi uz nabadzības samazināšanu un sociālo pakalpojumu pieejamību un pamatojas uz šādiem principiem:

- a) ĀKK valstīm ir galvenā atbildība par risināmo problēmu analīzi, reformu izveidi un īstenošanu;
- b) atbalsta programmas pielāgo atšķirīgai situācijai katrā ĀKK valstī un tās ir jutīgas pret šo valstu sociālajiem apstākļiem, kultūru un vidi;
- c) tiek atzītas un ievērotas ĀKK valstu tiesības noteikt savu attīstības stratēģiju un prioritāšu virzienu un secību;
- d) reformu gaita ir reālistiska un saderīga ar katras ĀKK valsts jaudu un resursiem un
- e) iedzīvotāju saziņas un informēšanas nostiprināšana par ekonomiskām un sociālām reformām un politikām.

▼ M10*23. pants***Tautsaimniecības nozares attīstība**

Sadarbība atbalsta noturīgas politikas un institucionālas reformas un ieguldījumus, kas ir nepieciešami taisnīgai piekļūšanai ekonomiskai darbībai un ražošanas resursiem, īpaši:

▼ **M10**

- a) apmācības sistēmu izstrāde, kas palīdz palielināt produktivitāti formālajā un neformālajā nozarē;
- b) kapitāls, kredīts, zeme, īpaši attiecībā uz īpašuma tiesībām un lietošanu;
- c) lauku stratēģiju izstrāde, kuru mērķis ir izveidot ietvaru līdzdalības decentralizētai plānošanai, resursu sadalei un pārvaldīšanai;
- d) stratēģiju izstrāde, lai palielinātu lauksaimniecisko ražošanu un ražību ĀKK valstīs, īpaši nodrošinot nepieciešamo finansējumu lauksaimniecības izpētei, lauksaimniecības izejvielām un pakalpojumiem, lauku atbalsta infrastruktūrai, kā arī riska samazināšanai un pārvaldībai. Atbalsts ietver valsts un privātus ieguldījumus lauksaimniecībā, lauksaimniecības politikas un stratēģijas izstrādes veicināšanu, lauksaimnieku un privātā sektora organizāciju stiprināšanu, dabas resursu pārvaldību un lauksaimniecības tirgu izveidi un darbību. Lauksaimnieciskās ražošanas stratēģijas stiprina politiku, kas veicina nodrošinātību ar pārtiku valsts un reģionālā līmenī, kā arī reģionālo integrāciju; šajā sakarā sadarbība stiprina ĀKK centienus palielināt savu preču eksporta konkurētspēju un pielāgot savu preču eksporta stratēģiju mainīgajiem tirdzniecības apstākļiem;
- e) ilgtspējīga ūdens resursu attīstība, kas balstīta uz ūdens resursu kompleksas pārvaldības principiem, nodrošinot taisnīgu un ilgtspējīgu kopējas lietošanas ūdens resursu sadali to dažādam izlietojumam;
- f) ilgtspējīga akvakultūras un zivsaimniecības attīstība, kas ietver gan iekšzemes zivsaimniecību, gan jūras resursus ĀKK valstu ekonomiskajās ekskluzīvajās zonās;
- g) ekonomiskā un tehnoloģiskā infrastruktūra un pakalpojumi, ieskaitot transporta, telekomunikāciju sistēmas, sakaru pakalpojumus un informācijas sabiedrības attīstību;
- h) konkurētspējīgas rūpniecības, kalnrūpniecības un enerģētikas nozares attīstība, tajā pašā laikā veicinot privātā sektora iesaistīšanu un attīstību;
- i) tirdzniecības attīstība, ieskaitot godīgas tirdzniecības veicināšanu;
- j) uzņēmējdarbības, finanšu un banku darbības un citu pakalpojumu nozaru attīstība;
- k) tūrisma attīstība;
- l) zinātniskās, tehnoloģiskās un pētniecības infrastruktūras un pakalpojumu attīstība, ieskaitot jaunu tehnoloģiju pastiprināšanu, nodošanu un absorbciju;
- m) jaudas nostiprināšana produktīvās jomās, īpaši valsts un privātajā sektorā;

▼ M10

- n) tradicionālo zināšanu veicināšana;
- o) uz preferenču samazināšanu vērstu īpašu pielāgošanās stratēģiju izstrāde un īstenošana, iespējams, iepriekš a) līdz n) punktā minētie pasākumi.

*23.a pants***Z i v s a i m n i e c ī b a**

Apzinoties zivsaimniecības un akvakultūras lielo nozīmi ĀKK valstīs un to pozitīvo ieguldījumu darba vietu radīšanā, ieņēmumu nodrošināšanā, lauku un piekrastes kopienu nodrošinātībā ar pārtiku un iztikas līdzekļiem un tādējādi nabadzības mazināšanā, sadarbības mērķis ir zivsaimniecības un akvakultūras nozares turpmāka attīstība ĀKK valstīs, lai ilgtspējīgā veidā palielinātu ar tām saistītos sociālos un ekonomiskos ieguvumus.

Ar sadarbības programmām un pasākumiem tiek atbalstīta, cita starpā, ilgtspējīgas akvakultūras un zivsaimniecības attīstības stratēģiju un pārvaldības plānu izstrāde un īstenošana ĀKK valstīs un reģionos; akvakultūras un zivsaimniecības iekļaušana valsts un reģionālajās attīstības stratēģijās; infrastruktūras un tehniskās paraugprakses attīstība, kas nepieciešama, lai ĀKK valstis varētu iegūt maksimāli ilgtspējīgu vērtību no savas zivsaimniecības un lauksaimniecības; ĀKK valstu spēju veidošanu, lai sekmīgi pārvarētu ārējās problēmas, kuras neļauj šīm valstīm pilnībā izmantot savus zivsaimniecības resursus; kā arī kopuzņēmumu veicināšana un attīstība, lai veiktu ieguldījumus ĀKK valstu zivsaimniecības un akvakultūras nozarēs. Jebkurā zvejas nolīgumā, kas var tikt pārrunāts starp Kopienas un ĀKK valstīm, pienācīgu uzmanību pievērš atbilstībai attīstības stratēģijām šajā jomā.

Ja tiek panākta kopīga vienošanās, var rīkot augsta līmeņa apspriedes, tostarp ministru līmenī, lai izstrādātu, uzlabotu un/vai stiprinātu ĀKK un ES sadarbību, attīstot ilgtspējīgu akvakultūru un zivsaimniecību.

▼ B*24. pants***T ū r i s m s**

Sadarbības mērķis būs tūrisma nozares noturīga attīstība ĀKK valstīs un apakšreģionos, atzīstot tās pieaugošo nozīmi pakalpojumu nozares izaugsmē ĀKK valstīs, un to globālās tirdzniecības, tās spējas veicināt citu ekonomiskās darbības nozaru un tās lomas paplašināšana, kas tai var būt nabadzības izskaušanā.

Sadarbības programmas un projekti atbalstīs ĀKK valstu pasākumus, lai izveidotu un uzlabotu valstu juridisko un iestāžu sistēmu un resursus noturīgu tūrisma politiku un programmu attīstīšanai un īstenošanai, kā

▼B

arī, cita starpā, nozares, īpaši mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) konkurences uzlabošana, ieguldījumu atbalsts un veicināšana, produktu izstrāde, ieskaitot vietējās kultūras attīstīšanu ĀKK valstīs, un saikņu nostiprināšanu starp tūrisma nozari un citām ekonomiskās darbības nozarēm.

*2. IEDAĻA**Sociāla un humāna attīstība**25. pants**Sociālās jomas attīstība*

1. Sadarbība atbalsta ĀKK pasākumus, lai izstrādātu vispārīgas un sektorpolitikas un reformas, kas uzlabo pamata sociālās infrastruktūras un pakalpojumu segumu, kvalitāti un pieejamību un ievēro vietējās vajadzības un visneaizsargātāko un visnelabvēlīgāko konkrētas prasības, tādējādi samazinot šo pakalpojumu pieejamības nevienlīdzību. Īpaša uzmanība tiek pievērsta tam, lai nodrošinātu valsts izdevumu pienācīgus līmeņus sociālajās jomās. Šajā sakarā sadarbības mērķis ir:

▼M10

- a) uzlabot izglītību un apmācību visos līmeņos, sekmējot terciārās augstākās izglītības atzīšanu, ieviešot kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izglītībai, tostarp izglītībai un apmācībai, kuru sniedz tiešsaistē vai izmantojot citus neierastus veidus, un veidot tehnisko nodrošinājumu un prasmes;
- b) uzlabot veselības sistēmas, īpaši nodrošināt taisnīgu piekļuvi vispārējiem un kvalitatīviem veselības aprūpes pakalpojumiem, kā arī uzturu, novērst badu un nepietiekamu apgādi ar uzturu un nodrošināt pietiekamu pārtikas piegādi un nodrošinātību ar to, tostarp atbalstot drošības tīklus;

▼B

- c) integrēt apdzīvotības jautājumus attīstības stratēģijās, lai uzlabotu reproduktīvo veselību, primāro veselības aprūpi, ģimenes plānošanu, un novērst sieviešu dzimumorgānu sakropļošanu;

▼M4

- d) sekmēt cīņu pret:

- HIV/AIDS, nodrošinot sieviešu seksuālās un reproduktīvās veselības un tiesību aizsardzību;
- citām ar nabadzību saistītām slimībām, īpaši malāriju un tuberkulozi;

▼B

- e) palielināt mājāsaimniecības ūdens drošību un uzlabot droša ūdens un pienācīgas sanitārijas pieejamību;
- f) uzlabot lētas un pienācīgas patversmes pieejamību visiem, atbalstot zemu izmaksu un zemu ienākumu mājokļu programmas un uzlabojot pilsētattīstību, un

▼B

g) veicināt līdzdalības metožu sekmēšanu sociālajā dialogā, kā arī ievērot sociālās pamattiesības.

2. Sadarbība atbalsta arī jaudas palielināšanu sociālajās jomās, piemēram, apmācību programmas sociālo politiku izstrādē un sociālo projektu un programmu modernā vadīšanā; politikas, kas veicina tehnoloģiju attīstību un pētniecību; vietējās kompetences palielināšana un partnerattiecību veicināšana, un apaļā galda sarunas nacionālā un/vai reģionālā līmenī.

3. Sadarbība veicina un atbalsta sociālās aizsardzības un nodrošināšanas politiku un sistēmu izveidi un īstenošanu, lai palielinātu sociālo kohēziju un sekmētu pašpalīdzību un sabiedrības solidaritāti. Atbalsts, cita starpā, ir vērsts uz pasākumu izstrādi, pamatojoties uz ekonomisko solidaritāti, īpaši, izveidojot sociālās attīstības fondus, kas pielāgoti vietējām vajadzībām un dalībniekiem.

*26. pants***Jaunatnes problēmas**

Sadarbība atbalsta arī saskaņotas un visaptverošas politikas izveidi, lai palielinātu jaunatnes potenciālu, lai to labāk integrētu sabiedrībā, lai sasniegtu pilnu potenciālu. Šajā sakarā sadarbība atbalsta politikas, pasākumus un darbības, kuru mērķis ir:

- a) aizsargāt bērnu un jauniešu tiesības, īpaši meiteņu tiesības;
- b) veicināt jaunatnes prasmes, enerģiju, inovāciju un potenciālu, lai palielinātu tās ekonomiskās, sociālās un kultūras iespējas un paplašinātu tās darba iespējas ražošanas nozarē;

▼M4

- c) palīdzēt sabiedriskām iestādēm, lai dotu iespēju bērniem attīstīt savu fizisko, psiholoģisko, sociālo un ekonomisko potenciālu;
- d) reintegrēt sabiedrībā bērnus pēckonflikta situācijās ar rehabilitācijas programmām; un
- e) sekmēt gados jauno pilsoņu aktīvu dalību sabiedriskajā dzīvē un veicināt studentu apmaiņas, kā arī ĀKK un ES jauniešu organizāciju savstarpējo sadarbību.

▼B*27. pants***▼M10****Kultūra un attīstība****▼B**

Sadarbības kultūras jomā mērķis ir:

- a) integrēt kultūras dimensiju visos sadarbības līmeņos attīstības jomā;

▼ B

- b) atzīt, saglabāt un veicināt kultūras vērtības un identitāti, lai nodrošinātu starpkultūru dialogu;

▼ M10

- c) atzīt, saglabāt un veicināt kultūras mantojuma vērtību; atbalstīt jaudas attīstīšanu šajā jomā;

▼ B

- d) attīstīt kultūras nozares un palielināt tirgus pieejamības iespējas kultūras precēm un pakalpojumiem;

▼ M10

- e) atzīt un atbalstīt kultūras dalībnieku un kultūras tīklu nozīmi un to ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā; un
- f) veicināt kultūras dimensiju izglītībā un jauniešu līdzdalību kultūras pasākumos.

▼ B*3. IEDAĻA****Reģionālā sadarbība un integrācija*****▼ M10***28. pants**Vispārīga pieeja*

1. ĀKK un ES sadarbība sniedz efektīvu palīdzību, lai sasniegtu mērķus un prioritātes, ko ĀKK valstis ir noteikušas reģionālās sadarbības un integrācijas sakarā.

2. Atbilstīgi vispārīgiem mērķiem, kas noteikti 1. un 20. pantā, ĀKK un ES sadarbības mērķis ir:

- a) veicināt mieru un stabilitāti, kā arī novērst konfliktus un tos atrisināt;
- b) veicināt ekonomisko attīstību un ekonomisko sadarbību, veidojot plašākus tirgus, sekmējot personu brīvu pārvietošanos, preču, pakalpojumu, kapitāla, darbaspēka un tehnoloģiju brīvu apriti starp ĀKK valstīm, paātrinot ĀKK valstu ekonomiku diversifikāciju, veicinot un paplašinot ĀKK un trešo valstu savstarpējo tirdzniecību, kā arī pakāpeniski integrējot ĀKK valstis pasaules ekonomikā;
- c) veicināt starpvalstu dimensijas ilgtspējīgas attīstības jautājumu pārvaldību, izmantojot, cita starpā, reģionālo sadarbības politiku koordinēšanu un saskaņošanu.

3. Saskaņā ar 58. pantā minētajiem nosacījumiem ar sadarbību atbalsta arī starpreģionu un ĀKK iekšējo sadarbību, kas ietver:

- a) vienu vai vairākas ĀKK reģionālas organizācijas, tostarp kontinenta līmeni;

▼ M10

- b) Eiropas aizjūras zemes un teritorijas (AZT) un attālus reģionus;
- c) valstis, kas nav ĀKK jaunattīstības valstis.

*29. pants***ĀKK un ES sadarbība reģionālās sadarbības un integrācijas atbalstam**

1. Stabilitātes, miera uzturēšanas un konfliktu novēršanas jomā sadarbība atbalsta:

- a) reģionālā politiskā dialoga veicināšanu un attīstību konflikta novēršanas un atrisināšanas, cilvēktiesību un demokratizācijas jomā; apmaiņas, sakaru veidošanas jomā un mobilitātes veicināšanā starp dažādiem attīstības dalībniekiem, īpaši pilsoniskā sabiedrībā;
- b) reģionālo iniciatīvu un politiku veicināšanu ar drošību saistītos jautājumos, tostarp ieroču kontroli, vēršanos pret narkotikām, organizēto noziedzību, nelikumīgi iegūto līdzekļu legalizāciju, uzpirkšanu un korupciju.

2. Reģionālās ekonomikas integrācijas jomā sadarbība atbalsta:

- a) vismazāk attīstīto ĀKK valstu līdzdalības veicināšanu reģionālo tirgu izveidē un no tiem gūto labumu sadalē;
- b) nozaru ekonomiskās reformas politiku īstenošanu reģionālā līmenī;
- c) tirdzniecības un maksājumu liberalizāciju;
- d) ārvalstu un iekšzemes pārrobežu ieguldījumu un citu reģionālu ekonomiskās integrācijas iniciatīvu veicināšanu;
- e) reģionālas integrācijas tīro pārejas izmaksu ietekmes uz budžeta ieņēmumiem un maksājumu bilanci mazināšanu; un
- f) infrastruktūru, īpaši transporta un komunikāciju infrastruktūru, kā arī to drošību un ar tiem saistītos pakalpojumus, tostarp reģionālo iespēju attīstību informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) jomā.

3. Reģionālo politiku ilgtspējīgas attīstības jomā sadarbība atbalsta ĀKK reģionu prioritātes un īpaši:

- a) vides un dabas resursu ilgtspējīgu pārvaldību, tostarp ūdens un enerģijas resursu pārvaldību, un risinājumus atbilstīgi klimata pārmaiņām;
- b) nodrošinātību ar pārtiku un lauksaimniecību;

▼M10

- c) veselības aizsardzību, izglītību un apmācību;
- d) pētniecību un tehnoloģijas attīstību; un
- e) reģionālās iniciatīvas attiecībā uz sagatavotību katastrofām un to sekū mazināšanu, kā arī atjaunošanas darbus pēc katastrofām.

30. pants

**Spēju veidošana ĀKK valstu reģionālās sadarbības
un integrācijas atbalstam**

Lai sasniegtu reģionālo politiku efektivitāti un iedarbīgumu, sadarbība attīsta un nostiprina:

- a) to reģionālo integrācijas iestāžu un organizāciju spējas, ko izveidojušas ĀKK valstis un kur ĀKK valstis piedalās, un kas veicina reģionālo sadarbību un integrāciju;
- b) valstu valdību un parlamentu spējas reģionālās integrācijas jautājumos; un
- c) nevalstisko dalībnieku, tostarp privātā sektora, spējas.

▼B*4. IEDAĻA****Tematiskas un transversālas tēmas****31. pants*

Dzimumu līdztiesības jautājumi

Sadarbība palīdz nostiprināt politikas un programmas, kas uzlabo, nodrošina un paplašina vīriešu un sieviešu vienādu līdzdalību visās politiskās, ekonomiskās, sociālās un kultūras dzīves sfērās. Sadarbība palīdz uzlabot sieviešu piekļūšanu visiem resursiem, kas nepieciešami viņu pamattiesību pilnīgai izmantošanai. Konkrētāk sadarbība rada atbilstošu ietvaru, lai:

- a) integrētu specifisku dzimumu pieeju un bažas katrā sadarbības līmenī attīstības jomā, ieskaitot makroekonomikas politikas, stratēģijas un darbību, un
- b) veicinātu konkrētu pozitīvu pasākumu pieņemšanu sieviešu labā, piemēram:
 - i) līdzdalība valsts un vietējā politikā;
 - ii) atbalsts sieviešu organizācijām;
 - iii) piekļūšana pamata sociāliem pakalpojumiem, īpaši izglītībai un apmācībai, veselības aprūpei un ģimenes plānošanai;

▼B

- iv) piekļūšana ražošanas resursiem, īpaši zemei un kredītiem un darba tirgum, un
- v) īpaši ņemot vērā sievietes ārkārtas palīdzības un rehabilitācijas operācijās.

▼M10*31.a pants***HIV/AIDS**

Sadarbība atbalsta ĀKK valstu centienus visās nozarēs izstrādāt un stiprināt politiku un programmas, kuru mērķis ir risināt HIV/AIDS pandēmijas problēmu un aizkavēt tās attīstību. Tā atbalsta ĀKK valstu centienus palielināt vispārēju pieejamību HIV/AIDS profilaksei, ārstēšanai, HIV/AIDS slimnieku aprūpei un atbalstam, un tās īpašs mērķis ir:

- a) ar HIV/AIDS jomu saistītu vispārēju daudznozaru stratēģiju un plānu izstrādes un īstenošanas atbalstīšana, nosakot to kā prioritāti valstu un reģionālās attīstības plānos;
- b) visu atbilstošo attīstības nozaru ietveršana valstu reakcijā uz HIV/AIDS un visu līmeņu ieinteresēto personu plašas iesaistes nodrošināšana;
- c) pamatojoties uz valstu veselības aprūpes sistēmu stiprināšanu un cilvēkresursu nepietiekamības jautājuma veselības aprūpes jomā risināšanu, nodrošināt vispārēju pieejamību HIV/AIDS profilaksei, ārstēšanai un slimnieku aprūpei, kā arī citiem veselības aprūpes pakalpojumiem un nodrošināt to efektīvu integrāciju;
- d) dzimumu nevienlīdzības, uz dzimumu nevienlīdzību balstītas vardarbības un ļaunprātīgas izmantošanas jautājumu risināšana, kas ir HIV/AIDS pandēmijas veicinoši apstākļi; tādu pasākumu veicināšana, kas nodrošinātu sieviešu un meiteņu tiesības, efektīvu, uz dzimumu orientētu HIV/AIDS programmu un pakalpojumu izstrādi sievietēm un meitenēm, tostarp tādu, kas saistīti ar seksuālo un reproduktīvo veselību un tiesībām; un atbalstītu sieviešu pilnīgu līdzdalību plānošanā un lēmumu pieņemšanā saistībā ar HIV/AIDS stratēģijām un programmām;
- e) atbalstošas tiesiskas un politiskas sistēmas izstrāde un tādu represīvu tiesību aktu, politikas, prakšu, stigmatizācijas un diskriminācijas atcelšana, kuri grauj cilvēktiesības, palielina neaizsargātību pret HIV/AIDS un kavē piekļuvi efektīvai HIV/AIDS profilaksei, ārstēšanai, slimnieku aprūpei un atbalstam, tostarp zālēm, medicīnas precēm un pakalpojumiem cilvēkiem, kuriem ir HIV/AIDS, kā arī riska grupas iedzīvotājiem;

▼M10

- f) piekļuves paplašināšana uz pierādījumiem balstītai, vispārējai HIV/AIDS profilaksei, kas cīnās ar vietējiem epidēmiju veicinošiem apstākļiem, kā arī sieviešu, jaunu cilvēku un riska grupas iedzīvotāju īpašo vajadzību labāka nodrošināšana; un
- g) vispārējas un uzticamas piekļuves nodrošināšana drošām augstas kvalitātes zālēm par pieejamu cenu, kā arī medicīnas precēm, tostarp seksuālās un reproduktīvās veselības precēm.

▼B*32. pants***Vide un dabas resursi**

1. Sadarbības mērķi vides aizsardzībā un dabas resursu ilgtspējīgā izmantošanā un apsaimniekošanā ir:

- a) iesaistīt vides ilgtspējību visos sadarbības attīstības jomā aspektos un atbalsta programmās un projektos, kurus īsteno dažādie dalībnieki;
- b) palielināt un/vai nostiprināt zinātnisko un tehnisko cilvēku un iestāžu jaudu vides apsaimniekošanai visiem vides dalībniekiem;
- c) atbalstīt konkrētus pasākumus un režīmus, kuru mērķis ir risināt kritiskus ilgtspējīgas apsaimniekošanas jautājumus un arī attiecībā uz pašreizējām un turpmākām reģionālām un starptautiskām saistībām par minerālvielām un dabas resursiem, piemēram:
 - i) tropu meži, ūdens resursi, piekrastes, jūras un zivsaimniecības resursi, savvaļas dzīvnieki, augsne, bioloģiskā dažādība;
 - ii) trauslu ekosistēmu aizsardzība (piem., koraļļu rīfi);
 - iii) neizsīkstoši enerģijas avoti, īpaši saules enerģija un energoefektivitāte;
 - iv) noturīga lauku un pilsētu attīstība;
 - v) pārtuksnešošanās, sausums un atmežošana;
 - vi) novatorisku risinājumu izstrāde pilsētvides problēmām un
 - vii) ilgtspējīga tūrisma veicināšana;
- d) ņemt vērā jautājumus, kas saistīti ar bīstamo atkritumu transportu un apglabāšanu.

2. Sadarbībā ņem vērā arī:

- a) mazu ĀKK salu valstu neaizsargātību, īpaši pret klimata izmaiņu radītiem draudiem;
- b) sausuma un pārtuksnešošanās problēmu pasliktināšanos, īpaši vismazāk attīstītās valstīs un valstīs, kam ir tikai sauszemes robežas, un
- c) institucionālo attīstību un jaudas palielināšanu.

▼ **M10***32.a pants***Klimata pārmaiņas**

Puses apzinās, ka klimata pārmaiņas ir nopietna globāla vides problēma un apdraud Tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanu, kādēļ ir vajadzīgs prognozējams un savlaicīgi sniegts finansiālais atbalsts. Šo iemeslu dēļ, kā arī atbilstīgi 32. pantam, un īpaši tā 2. punkta a) apakšpunktam, sadarbība:

- a) atzīst ĀKK valstu, un īpaši mazo salu un zemu virs jūras līmeņa esošo ĀKK valstu, neaizsargātību pret tādām klimata pārmaiņu radītām parādībām kā krasta erozija, cikloni, applūšana un vides apstākļu izraisīta pārvietošanās; un īpaši vismazāk attīstīto ĀKK valstu un tādu ĀKK valstu, kurām ir tikai sauszemes robežas, neaizsargātību pret plūdiem, sausumu, atmežošanu un pārtuksnešošanos;
- b) stiprina un atbalsta politikas virzienus un programmas, kas mazina klimata pārmaiņu sekas un draudus, kā arī pielāgojas tiem, tostarp ar institucionālas attīstības un spēju veidošanas palīdzību;
- c) palielina ĀKK valstu spējas attīstīt pasaules oglekļa tirgu un piedalīties tajā; un
- d) pievērš uzmanību šādiem pasākumiem:
 - i) integrēt klimata pārmaiņas attīstības stratēģijās un nabadzības mazināšanas pasākumos;
 - ii) uzlabot klimata pārmaiņu politisko profilu sadarbībai attīstības jomā, tostarp izmantojot atbilstošu politisku dialogu;
 - iii) palīdzēt ĀKK valstīm, lai tās pielāgotos klimata pārmaiņām atbilstošās nozarēs, tādās kā lauksaimniecība, ūdens resursu pārvaldība un infrastruktūra, tostarp nododot un pielāgojot atbilstošas un videi nekaitīgas tehnoloģijas;
 - iv) veicināt katastrofu riska mazināšanu, parādot, ka pieaug ar klimata pārmaiņām saistīto katastrofu skaits;
 - v) sniegt finansiālu un tehnisku atbalstu klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumiem ĀKK valstīs saskaņā ar šo valstu mērķiem nabadzības samazināšanai un ilgtspējīgai attīstībai, tostarp atmežošanas un mežu degradācijas izraisīto emisiju samazināšanā un emisiju samazināšanā lauksaimniecības nozarē;
 - vi) uzlabot laika apstākļu un klimata informācijas, prognozēšanas un agrīnās brīdināšanas sistēmas; un
 - vii) veicināt atjaunojamus energoresursu avotus un zemas oglekļa emisijas tehnoloģijas, kas uzlabo ilgtspējīgu attīstību.

▼B*33. pants***Institucionālā attīstība un jaudas palielināšana**

1. Sadarbībā pievērš sistemātisku uzmanību institucionāliem aspektiem un šajā sakarā atbalsta ĀKK valstu pūles izveidot un nostiprināt struktūras, iestādes un procedūras, kas palīdz:

- a) veicināt un atbalstīt demokrātiju, cilvēka cieņu, sociālo taisnīgumu un plurālismu, pilnīgi respektējot dažādību sabiedrībās un starp tām;
- b) veicināt un atbalstīt visu cilvēktiesību un pamatbrīvību vispārēju un pilnīgu respektēšanu, ievērošanu un aizsardzību;
- c) attīstīt un nostiprināt tiesiskumu un uzlabot tiesas pieejamību, tajā pašā laikā garantējot tiesu sistēmu profesionālismu un neatkarību, un
- d) nodrošināt pārredzamu un atbildīgu vadīšanu un administrēšanu visās sabiedriskās iestādēs.

2. Puses strādā kopā cīņā pret uzpirkšanu un korupciju visās sabiedrībās.

3. Sadarbība atbalsta ĀKK valstu pūles, lai izveidotu savas sabiedriskās iestādes par pozitīvu spēku izaugsmei un attīstībai un panāktu būtiskus uzlabojumus valsts pakalpojumu efektivitātē, jo tie ietekmē parasto cilvēku dzīves. Šajā sakarā sadarbība palīdz valsts sektora reformai, racionalizācijai un modernizācijai. Sadarbība īpaši pievēršas:

- a) valsts civildienesta reformai un modernizācijai;
- b) juridiskām un tiesu reformām un tiesu sistēmas modernizācijai;

▼M10

- c) valsts finanšu vadības uzlabošanai un stiprināšanai, lai veicinātu ekonomisko aktivitāti un palielinātu ieņēmumus no nodokļiem ĀKK valstīs, vienlaikus pilnībā ievērojot ĀKK valstu suverenitāti šajā jomā.

Pasākumi var ietvert:

- i) spēju palielināšanu vietējo ieņēmumu pārvaldībā, tostarp veidojot efektīvu, iedarbīgu un ilgtspējīgu nodokļu sistēmu;
- ii) līdzdalības veicināšanu starptautiskās nodokļu sadarbības struktūrās un procesos, lai sekmētu turpmāku starptautisko standartu attīstību un to efektīvu ievērošanu;
- iii) ar nodokļu jautājumiem saistītās starptautiskās labākās prakses ieviešanas atbalstīšanu, tostarp pārredzamības un informācijas apmaiņas principa atbalstīšanu tajās ĀKK valstīs, kas apņēmušās tos ievērot;

▼B

- d) banku darbības un finanšu nozares reformu paātrināšanai;

- e) valsts īpašuma pārvaldības uzlabošanai un valsts iepirkuma procedūras reformai, un

▼B

f) politiskai, administratīvai, ekonomiskai un finansiālai decentralizācijai.

4. Sadarbība palīdz arī atjaunot un/vai palielināt kritisko valsts sektora jaudu un atbalstīt iestādes, kas vajadzīgas, lai liktu pamatus tirgus ekonomikai, īpaši atbalstītu:

a) juridisku un reglamentējošu spēju attīstīšanu, kas vajadzīgas, lai tiktu galā ar tirgus ekonomikas darbību, ieskaitot konkurences politiku un patērētāju politiku;

b) jaudas uzlabošanu, lai analizētu, formulētu un īstenotu politikas, īpaši ekonomiskā, sociālā, vides, pētniecības, zinātnes un tehnoloģijas un novitātes jomā;

c) finanšu un monetāro iestāžu modernizāciju, nostiprināšanu un reformu un procedūru uzlabošanu;

d) jaudas palielināšanu vietējā un municipālā līmenī, kas ir vajadzīgs, lai īstenotu decentralizācijas politiku un palielinātu iedzīvotāju līdzdalību attīstības procesā, un

e) jaudas attīstīšanu citās svarīgās jomās, piemēram:

i) starptautiskas sarunas un

ii) ārējā atbalsta pārvaldīšana un koordinēšana.

5. Sadarbība aptver visas sadarbības jomas un nozares, lai veicinātu nevalstisku dalībnieku rašanos un to jaudu attīstīšanu, un nostiprinātu struktūras informācijai, dialogam un apspriedēm starp tiem un valsts iestādēm, ieskaitot reģionālā līmenī.

II SADAĻA

EKONOMISKĀ UN TIRDZNIECISKĀ SADARBĪBA

1. NODAĻA

Mērķi un principi

34. pants

M ē r ķ i

1. Ekonomiskās un tirdznieciskās sadarbības mērķis ir veicināt ĀKK valstu vienmērīgu un pakāpenisku integrāciju pasaules ekonomikā, pienācīgi ievērojot to politiskās izvēles un attīstības prioritātes, tādējādi veicinot noturīgu attīstību un dodot ieguldījumu nabadzības izskaušanā ĀKK valstīs.

▼M10

2. Ekonomiskās un tirdznieciskās sadarbības galīgais mērķis ir dot iespēju ĀKK valstīm pilnvērtīgi piedalīties starptautiskajā tirdzniecībā. Šajā sakarā īpaša uzmanība tiek pievērsta nepieciešamībai, lai ĀKK valstis aktīvi piedalītos daudzpusējās tirdzniecības sarunās. Ņemot vērā ĀKK valstu pašreizējo attīstības līmeni, ekonomiskā un tirdznieciskā sadarbība tiek virzīta uz to, lai dotu iespēju ĀKK valstīm pārvaldīt globalizācijas problēmas un pakāpeniski pielāgoties starptautiskās tirdzniecības jauniem apstākļiem, tādējādi veicinot to pāreju uz liberalizētu globālo ekonomiku. Šajā sakarā īpaša uzmanība jāpievērš daudzu ĀKK

▼ M10

valstu neaizsargātībai, ko izraisa to atkarība no precēm vai dažiem svarīgiem produktiem, tostarp agrorūpnieciskiem produktiem ar pievienoto vērtību, kā arī preferenču samazināšanās risks.

3. Šim nolūkam ekonomiskās un tirdznieciskās sadarbības mērķis, izmantojot I sadaļā noteiktās valstu un reģionālās attīstības stratēģijas, ir palielināt ĀKK valstu ražošanas, piegādes un tirdzniecības spējas, kā arī to spēju piesaistīt ieguldījumus. Tās mērķis ir arī radīt jaunu tirdzniecības dinamiku starp Pusēm, nostiprināt ĀKK valstu tirdzniecības un ieguldījumu politiku, samazināt atkarību no precēm, veicināt turpmāku ekonomiku diversifikāciju un uzlabot ĀKK valstu spējas risināt visus ar tirdzniecību saistītos jautājumus.

4. Ekonomisko un tirdzniecisko sadarbību īsteno, pilnīgi ievērojot Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) noteikumus, tostarp īpašu un atšķirīgu attieksmi, ņemot vērā Pušu savstarpējās intereses un to attiecīgos attīstības līmeņus. Tā pievēršas arī preferenču samazināšanās sekām, pilnīgi ievērojot daudzpusējas saistības.

▼ B*35. pants***Principi****▼ M10**

1. Ekonomiskā un tirdznieciskā sadarbība balstās uz patiesām, nostiprinātām un stratēģiskām partnerattiecībām. Tā balstās arī uz visaptverošu pieeju, kas palielina iepriekšējo ĀKK un EK konvenciju priekšrocības un sasniegumus.

2. Ekonomiskā un tirdznieciskā sadarbība pamatojas uz ĀKK valstu reģionālās integrācijas iniciatīvām. Sadarbība, kas atbalsta reģionālo sadarbību un integrāciju, kā noteikts I sadaļā, un ekonomiskā un tirdzniecības sadarbība ir savstarpēji pastiprinošas. Ekonomiskā un tirdzniecības sadarbība risina jautājumus saistībā ar piedāvājuma un pieprasījuma ierobežojumiem, īpaši infrastruktūras, ekonomikas diversifikācijas un tirdzniecības attīstības pasākumu savstarpējo savienojamību kā līdzekli, lai palielinātu ĀKK valstu konkurētspēju. Tādēļ pienācīgu nozīmi piešķir atbilstošiem pasākumiem ĀKK valstu un reģionu attīstības stratēģijās, kuras atbalsta Kopiena, īpaši sniedzot atbalstu tirdzniecībai.

▼ B

2. Ekonomiskā un tirdznieciskā sadarbība balstās uz ĀKK valstu reģionālās integrācijas pasākumiem, ievērojot to, ka reģionāla integrācija ir galvenais instruments ĀKK valstu integrācijai pasaules ekonomikā.

3. Ekonomiskā un tirdznieciskā sadarbībā tiek ņemtas vērā dažādās ĀKK valstu un reģionu attīstības vajadzības un līmeņi. Šajā sakarā Puses no jauna apstiprina savu apņemšanos nodrošināt īpašu un atšķirīgu attieksmi visām ĀKK valstīm un uzturēt īpašu attieksmi ĀKK vismazāk attīstītām valstīm un ņemt vērā mazu valstu, valstu, kam ir tikai sauszemes robežas, un salu valstu neaizsargātību.

▼ B

2. NODAĻA

Jauns tirdzniecības režīms

▼ M10

36. pants

K ā r t ī b a

1. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos mērķus un principus, Puses vienojas veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu jaunu, ar PTO saderīgu ekonomisko partnerattiecību nolīgumu noslēgšanu, pakāpeniski likvidējot šķēršļus tirdzniecībai starp tām un palielinot sadarbību visās ar tirdzniecību saistītās jomās.

2. Ekonomisko partnerattiecību nolīgumu kā attīstības instrumentu mērķis ir veicināt ĀKK valstu vienmērīgu un pakāpenisku integrāciju pasaules ekonomikā, īpaši pilnībā izmantojot reģionālās integrācijas un tirdzniecības starp jaunattīstības valstīm potenciālu.

3. Puses vienojas, ka šos jaunos tirdzniecības pasākumus ievieš pakāpeniski.

37. pants

P r o c e d ū r a s

1. Ekonomisko partnerattiecību nolīgumu sarunu laikā atbilstīgi I sadaļas noteikumiem un 35. pantam nodrošina spēju veidošanu ĀKK valstu valsts un privātajā sektorā, tostarp pasākumus konkurētspējas palielināšanai, reģionālo organizāciju stiprināšanai un reģionālo tirdzniecības integrācijas iniciatīvu atbalstam, attiecīgā gadījumā ar budžeta pielāgošanas un fiskālās reformas palīdzību, kā arī infrastruktūras modernizēšanai un attīstīšanai un ieguldījumu veicināšanai.

2. Puses regulāri pārskatīs sarunu gaitu, kā paredzēts 38. pantā.

3. Ekonomisko partnerattiecību nolīgumu sarunas notiks ar tām ĀKK valstīm, kuras sevi uzskata par spējīgām sarunas veikt piemērotā līmenī un saskaņā ar procedūrām, par kurām ĀKK valstu grupa vienojusies, un ar nolūku atbalstīt reģionālās integrācijas procesus ĀKK valstīs.

4. Ekonomisko partnerattiecību nolīgumu sarunu mērķis ir izveidot grafiku, saskaņā ar kuru pakāpeniski tiks likvidēti Pušu savstarpējās tirdzniecības šķēršļi atbilstīgi attiecīgajiem PTO noteikumiem. No Kopienas puses tirdzniecības liberalizācija balstās uz *acquis*, un tās mērķis ir uzlabot ĀKK valstu pašreizējo pieeju tirgum, cita starpā, pārskatot izcelsmes noteikumus. Sarunās ņem vērā attīstības līmeni un tirdzniecības pasākumu sociāli ekonomisko ietekmi uz ĀKK valstīm, un to spēju sakārtot un pielāgot savu ekonomiku liberalizācijas procesam. Tādēļ sarunas būs pēc iespējas elastīgākas, nosakot pietiekamu pārejas

▼ M10

laika ilgumu, galaproduktu segumu, ņemot vērā jutīgus sektorus un asimetrijas pakāpi attiecībā uz grafiku tarifu likvidēšanai, vienlaicīgi saglabājot atbilstību tobrīd spēkā esošajiem PTO noteikumiem.

5. Puses cieši sadarbojas Pasaules Tirdzniecības organizācijā, lai paskaidrotu un pamatotu panāktās vienošanās, īpaši attiecībā uz pieejamās elastības pakāpi.

6. Puses turpina apspriest, kā vienkāršot un pārskatīt izcelsmes noteikumus, tostarp kumulācijas noteikumus, kas attiecas uz to eksportu.

7. Tiklīdz ĀKK valstis ir noslēgušas ekonomisko partnerattiecību nolīgumu, tās ĀKK valstis, kas nav šāda nolīguma Puses, var tam pievienoties jebkurā laikā.

8. Ņemot vērā ĀKK un ES sadarbību, kura atbalsta ĀKK reģionālo sadarbību un integrāciju, kā noteikts I sadaļā un saskaņā ar 35. pantu, Puses pievērš īpašu uzmanību tām vajadzībām, kas rodas, īstenojot ekonomisko partnerattiecību nolīgumus. Piemēro principus, kas noteikti šā Nolīguma IV pielikuma 1. pantā. Šajā nolūkā Puses vienojas izmantot esošos vai jaunus reģionālos finansēšanas mehānismus, ar kuru starpniecību varētu izsniegt līdzekļus no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas vai citus papildu līdzekļus.

37.a pants

Citi tirdzniecības pasākumi

1. Saistībā ar pašreizējām tirdzniecības politikas tendencēm, kuru mērķis ir panākt lielāku tirdzniecības liberalizāciju, ES un ĀKK valstis var piedalīties sarunās par šādiem nolīgumiem un tos ieviest, kā rezultātā tiek panākta lielāka daudzpusējas un divpusējas tirdzniecības liberalizācija. Šādas liberalizācijas rezultātā var tikt panākta ĀKK valstīm piešķirto preferenču samazināšana un tikt ietekmēta gan to konkurētspēja ES tirgū, gan tie attīstības pasākumi, kurus ES ir apņēmusies atbalstīt.

2. Atbilstīgi ekonomiskās un tirdzniecības sadarbības mērķiem ES cenšas veikt pasākumus, lai pārvarētu iespējamo negatīvo liberalizācijas ietekmi un uzturētu būtisku preferenciālu ĀKK valstu piekļuvi daudzpusējai tirdzniecības sistēmai tik ilgi, cik iespējams, kā arī nodrošināt, ka jebkurš preferences samazinājums, no kura nevar izvairīties, tiek ieviests pakāpeniski, iespējami ilgā laika posmā.

▼ B*38. pants*

Apvienotā ministru komiteja tirdzniecības jautājumos

1. Izveido Apvienoto ĀKK un EK ministru komiteju tirdzniecības jautājumos.

▼ M10

2. Ministru komiteja tirdzniecības jautājumos apspriež jebkuru ar tirdzniecību saistītu jautājumu, kas attiecas uz visām ĀKK valstīm, un regulāri uzrauga sarunas un ekonomisko partnerattiecību nolīgumu īstenošanu. Tā pievērš īpašu uzmanību pašreizējām daudzpusējām tirdzniecības sarunām un pārbauda plašāku liberalizācijas iniciatīvu ietekmi uz ĀKK un EK tirdzniecību un ĀKK ekonomiku attīstību. Tā ziņo un izstrādā atbilstošus ieteikumus Ministru padomei, tostarp par jebkādiem atbalsta pasākumiem, lai palielinātu ieguvumus no ĀKK un EK tirdzniecības režīma.

▼B

3. Ministru komiteja tirdzniecības jautājumos sanāk vismaz vienreiz gadā. Tās reglamentu nosaka Ministru padome. Tajā ir ĀKK valstu un Kopienas pārstāvji.

▼M10*38.a pants***Apspriešanās**

1. Ja jauni pasākumi vai pasākumi, kas noteikti Kopienas pieņemtās programmās normatīvo aktu tuvināšanai, lai veicinātu tirdzniecību, iespējams, ietekmē vienas vai vairāku ĀKK valstu intereses, Kopiena pirms šo pasākumu pieņemšanas informē ĀKK valstu grupas sekretariātu un attiecīgās ĀKK valstis.

2. Lai Kopiena varētu ievērot attiecīgās ĀKK valstu grupas intereses, pēc šīs ĀKK valstu grupas pieprasījuma rīko apspriedes saskaņā ar šā Nolīguma 12. pantu, lai panāktu pieņemamu risinājumu.

3. Ja esošie Kopienas noteikumi, kas pieņemti, lai veicinātu tirdzniecību, ietekmē vienas vai vairāku ĀKK valstu intereses vai ja šo noteikumu interpretācija atsaucas uz šīm interesēm, kā arī piemērošanu vai administrēšanu, pēc attiecīgo ĀKK valstu pieprasījuma organizē apspriedes saskaņā ar 12. panta noteikumiem, lai panāktu apmierinošu risinājumu.

4. Lai atrastu pieņemamu risinājumu, Puses var arī ierosināt izskatīt Apvienotajā ministru komitejā tirdzniecības jautājumos jebkuras citas ar tirdzniecību saistītas problēmas, kas varētu rasties dalībvalstu veikto vai paredzēto pasākumu rezultātā.

5. Puses informē cita citu par šādiem pasākumiem, lai nodrošinātu efektīvas apspriedes.

6. Puses vienojas, ka apspriežu rīkošana ekonomisko partnerattiecību nolīgumu iestādēs un informācijas sniegšana ar to starpniecību par jautājumiem, kas attiecas uz šādiem nolīgumiem, arī tiek uzskatīta par atbilstošu šā panta un šā Nolīguma 12. panta noteikumiem, ja visas iespējami skartās ĀKK valstis ir parakstījušas to ekonomisko partnerattiecību nolīgumu, par kuru tika rīkota apspriede vai sniegta informācija.

▼B**3. NODAĻA****Sadarbība starptautiskos forumos***39. pants***Vispārīgi noteikumi**

1. Puses uzsver to aktīvas līdzdalības nozīmi PTO, kā arī citās attiecīgās starptautiskās organizācijās, kļūstot par šo organizāciju locekļiem un stingri ievērojot to darba kārtību un darbību.

▼ **B**

2. Tās vienojas cieši sadarboties, nosakot un veicinot kopēju ieinteresētību starptautiskā ekonomiskā un tirdznieciskā sadarbībā, īpaši PTO, ieskaitot līdzdalību darba kārtību noteikšanā un vadīšanā turpmākajās daudzpusējās tirdzniecības sarunās. Šajā sakarā īpaša uzmanība tiek pievērsta tam, lai uzlabotu ĀKK valstu izcelsmes preču un pakalpojumu piekļūšanu Kopienas un citiem tirgiem.

3. Tās vienojas arī par PTO noteikumu elastības nozīmi, lai ņemtu vērā ĀKK attīstības līmeni, kā arī grūtības saistību izpildē. Tās turklāt vienojas par tehniskās palīdzības nepieciešamību, lai ĀKK valstis varētu izpildīt savu apņemšanos.

4. Kopiena piekrīt palīdzēt ĀKK valstīm to centienos saskaņā ar šajā Nolīgumā izklāstītajiem noteikumiem, lai kļūtu par šo organizāciju aktīviem locekļiem, attīstot nepieciešamo jaudu, lai apspriestu, efektīvi piedalītos, uzraudzītu un īstenotu šos nolīgumus.

*40. pants***P r e c e s**

1. Puses atzīst nepieciešamību nodrošināt starptautisko preču tirgu labāku darbību un palielināt tirgus caurskatāmību.

2. Tās apstiprina savu gatavību paātrināt apspriedes starp tām starptautiskajos forumos un organizācijās, kas nodarbojas ar precēm.

3. Šim nolūkam pēc jebkuras Puses pieprasījuma notiek viedokļu apmaiņa:

— par esošo starptautisko nolīgumu vai specializēto starpvalstu darba grupu darbību, lai uzlabotu tās un padarītu tās efektīvākas atbilstīgi tirgus tendencēm,

— kad iecerēts noslēgt vai atjaunot starptautisku nolīgumu vai izveidot specializētu starpvalstu darba grupu.

Šo apmaiņu mērķis ir ņemt vērā katras puses attiecīgās intereses. Nepieciešamības gadījumā tās var notikt Ministru komitejas tirdzniecības jautājumos ietvaros.

4. NODAĻA**Tirdzniecība ar pakalpojumiem***41. pants***Vispārīgi noteikumi**

1. Puses uzsver pakalpojumu pieaugošo nozīmi starptautiskajā tirdzniecībā un to svarīgo ieguldījumu ekonomikas un sociālajā attīstībā.

▼B

2. Tās no jauna apstiprina savas attiecīgās apņemšanās saskaņā ar Vispārējo vienošanos par pakalpojumu tirdzniecību (*GATS*) un uzsver nepieciešamību pēc īpašas un atšķirīgas attieksmes pret ĀKK pakalpojumu sniedzējiem.

3. Sarunu ietvaros tirdzniecības un pakalpojumu pakāpeniskai liberalizācijai, kā paredzēts *GATS* XIX pantā, Kopiena apņemas pienācīgi ievērot ĀKK valstu prioritātes EK grafika uzlabošanai, lai atbilstu to īpašajām interesēm.

4. Puses turklāt vienojas par mērķi saskaņā ar ekonomisko partnerattiecību nolīgumiem un pēc tam, kad tās ir ieguvušas zināmu pieredzi vislielākās labvēlības (*MFN*) režīma piemērošanā saskaņā ar *GATS*, paplašināt partnerattiecības, lai ietvertu pakalpojumu liberalizāciju saskaņā ar *GATS* noteikumiem un īpaši tiem, kas attiecas uz jaunattīstības valstu līdzdalību liberalizācijas nolīgumos.

▼M10

5. Kopiena atbalsta ĀKK valstu centienus, izmantojot valsts un reģionālās attīstības stratēģijas, kā noteikts I sadaļā un saskaņā ar 35. pantu, nostiprināt to jaudu pakalpojumu sniegšanā. Īpaša uzmanība tiek pievērsta pakalpojumiem, kas saistīti ar darba, uzņēmējdarbības, izplatīšanas, finanšu, tūrisma, kultūras un būvniecības un saistītiem mašīnbūves pakalpojumiem, lai palielinātu to konkurētspēju un tādējādi palielinātu to preču un pakalpojumu tirdzniecības vērtību un apjomu.

▼B*42. pants***Jūras transports**

1. Puses atzīst rentablu un efektīvu jūras transporta pakalpojumu nozīmi drošā un tīrā jūras vidē kā galveno transportēšanas veidu, kas veicina starptautisko tirdzniecību un tādējādi ir viens no spēkiem, kas virza ekonomikas attīstību un tirdzniecības attīstību.

2. Tās apņemas veicināt jūras transporta liberalizāciju un šim nolūkam efektīvi piemēro neierobežotas piekļūšanas principu starptautiskā jūras transporta tirgum nediskriminējošā un komerciālā veidā.

3. Katra Puse, cita starpā, piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, kas piešķirts tās pašas kuģiem, kuru izmanto otras Puses valstspiederīgie vai uzņēmumi, un kuģiem, kas reģistrēti jebkuras puses teritorijā, attiecībā uz piekļūšanu ostām, infrastruktūras izmantošanu un šo ostu jūras palīgdienestiem, kā arī attiecīgajām maksām un izdevumiem, muitas pakalpojumiem un enkurvietu, iekraušanas un izkraušanas iekārtu piešķiršanu.

▼ **M10**

4. Kopiena atbalsta ĀKK valstu centienus, izmantojot valsts un reģionālās attīstības stratēģijas, kā noteikts I sadaļā un saskaņā ar 35. pantu, izveidot un veicināt rentablus un efektīvus jūras transporta pakalpojumus ĀKK valstīs, lai palielinātu ĀKK uzņēmēju līdzdalību starptautiskos reisos.

▼ **B**

43. pants

Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas un informācijas sabiedrība

1. Puses atzīst informācijas un komunikācijas tehnoloģiju, kā arī aktīvas līdzdalības informācijas sabiedrībā nozīmīgo lomu kā priekšnosacījumu ĀKK valstu sekmīgai integrācijai pasaules ekonomikā.

2. Tādēļ tās no jauna apstiprina savas attiecīgās apņemšanās saskaņā ar esošiem daudzpusējiem nolīgumiem, īpaši *GATS* pievienoto protokolu par pamata telekomunikācijām, un aicina pievienoties tiem ĀKK valstis, kas vēl nav pievienojušās šiem nolīgumiem.

3. Bez tam tās vienojas pilnīgi un aktīvi piedalīties jebkurās turpmākās starptautiskās sarunās, kas varētu notikt šajā jomā.

4. Tādēļ Puses veiks pasākumus, kas ļaus ĀKK valstu iedzīvotājiem viegli piekļūt informācijas un komunikācijas tehnoloģijām, cita starpā, ar šādiem pasākumiem:

— pieejamu reģeneratīvu energoresursu lietošanas attīstība un veicināšana,

— zemu izmaksu bezvadu tīklojumu attīstība un izvietošana,

▼ **M4**

— vietējā satura attīstīšana un tā izmantošanas veicināšana informācijas un komunikācijas tehnoloģijās.

▼ **M10**

5. Puses vienojas arī paātrināt savu sadarbību starp tām informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā un informācijas sabiedrībā. Šī sadarbība, izmantojot valsts un reģionālās attīstības stratēģijas, kā noteikts I sadaļā un saskaņā ar 35. pantu, ir īpaši vērsta uz sakaru sistēmu plašāku papildināmību un saskaņošanu valsts, reģionālā un starptautiskā līmenī un to pielāgošanu jaunām tehnoloģijām.

▼ **B**

5. NODAĻA

Ar tirdzniecību saistītas jomas

44. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Puses atzīst jaunu ar tirdzniecību saistītu jomu pieaugošo nozīmi, lai veicinātu ĀKK valstu pakāpenisku integrāciju pasaules ekonomikā. Tādēļ tās vienojas nostiprināt savu sadarbību šajās jomās, izveidojot pilnīgu un koordinētu līdzdalību attiecīgajos starptautiskajos forumos un nolīgumos.

▼ M10

2. Kopiena atbalsta ĀKK valstu centienus, izmantojot valsts un reģionālās attīstības stratēģijas, kā noteikts I sadaļā un saskaņā ar 35. pantu, stiprināt to spējas darboties visās ar tirdzniecību saistītās jomās, tostarp vajadzības gadījumā uzlabot un atbalstīt iestāžu sistēmu.

▼ B

45. pants

Konkurences politika

1. Puses vienojas, ka efektīvu un pamatotu konkurences politiku ieviešanai un īstenošanai ir svarīga nozīme, lai uzlabotu un nodrošinātu ieguldījumiem labvēlīgu klimatu, ilgtspējīgu industrializācijas procesu un piekļūšanas tirgiem pārredzamību.

2. Lai nodrošinātu veselīgas konkurences izkropļojumu likvidēšanu un, pienācīgi ievērojot katras ĀKK valsts attīstības un ekonomisko vajadzību dažādos līmeņus, tās apņemas ieviest nacionālus vai reģionālus noteikumus un politikas, ieskaitot nolīgumu kontroli un noteiktos apstākļos nolīgumu aizliegšanu starp uzņēmumiem, uzņēmumu apvienību lēmumus un saskaņotu darbību starp uzņēmumiem, kuru mērķis vai sekas ir konkurences novēršana, ierobežošana vai izkropļojumi. Puses turklāt vienojas aizliegt viena vai vairāku uzņēmumu dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu Kopienas kopējā tirgū vai ĀKK valstu teritorijā.

▼ M10

3. Puses vienojas arī pastiprināt sadarbību šajā jomā, lai formulētu un atbalstītu efektīvas konkurences politikas ar atbilstošām valsts konkurences aģentūrām, kuras pakāpeniski nodrošina gan privātu, gan valsts uzņēmumu konkurences noteikumu efektīvu izpildi. Sadarbība šajā jomā jo īpaši, izmantojot valsts un reģionālās attīstības stratēģijas, kā noteikts I sadaļā un saskaņā ar 35. pantu, ietver palīdzību atbilstīga tiesiskā regulējuma izveidē un tā administratīvā izpildē, īpaši atsaucoties uz vismazāk attīstīto valstu īpašo situāciju.

▼ B

46. pants

Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzība

1. Neierobežojot Pušu nostājas daudzpusējās sarunās, Puses atzīst nepieciešamību nodrošināt piemērotu un efektīvu intelektuālā, rūpnieciskā un komerciālā īpašuma tiesību un citu tiesību līmeni, uz kurām attiecas tirdznieciskie intelektuālā īpašuma tiesību aspekti (*TRIPS*), ieskaitot ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību atbilstīgi starptautiskajiem standartiem, lai samazinātu divpusējās tirdzniecības izkropļojumus un traucējumus.

2. Šajā sakarā tās uzsver Nolīguma par tirdznieciskiem intelektuālā īpašuma tiesību aspektiem (*TRIPS*), PTO Nolīguma un Konvencijas par bioloģisko daudzveidību (*CBD*) ieviešanas nozīmi.

▼B

3. Tās vienojas arī par nepieciešamību pievienoties visām attiecīgām starptautiskām konvencijām par intelektuālo, rūpniecisko un komerciālo īpašumu, kā minēts *TRIPS* nolīguma I daļā atbilstīgi to attīstības līmenim.

4. Kopiena, tās dalībvalstis un ĀKK valstis var apsvērt nolīgumu noslēgšanu, kuru mērķis ir aizsargāt preču zīmes un ģeogrāfiskās izcelsmes norādes izstrādājumiem, kuri īpaši interesē kādai no Pusēm.

5. Šajā Nolīgumā intelektuālais īpašums ir īpaši autortiesības, ieskaitot autortiesības uz datorprogrammām, un blakustiesības, ieskaitot mākslinieciskus dizainus, un rūpniecisko īpašumu, kas ietver funkcionālus modeļus, patenti, ieskaitot patentus biotehnoloģiskiem izgudrojumiem un augu šķirnēm vai citas efektīvas *sui generis* sistēmas, rūpnieciski dizaini, ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, ieskaitot izcelsmes apzīmējumus vai nosaukumus, preču vai pakalpojumu firmas zīmes, integrālhēmu topogrāfijas, kā arī datu bāzu juridiskā aizsardzība un aizsardzība pret negodīgu konkurenci, kā minēts Parīzes konvencijas par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību un nepieejamas konfidenciālas informācijas aizsardzību attiecībā uz zinātību (know-how) 10.a) pantā.

▼M10

6. Puses turklāt vienojas stiprināt sadarbību šajā jomā. Pēc pieprasījuma, ar savstarpēji saskaņotiem noteikumiem, izmantojot valsts un reģionālās attīstības stratēģijas, kā noteikts I sadaļā un saskaņā ar 35. pantu, sadarbība, cita starpā, tiek attiecināta arī uz šādām jomām: normatīvo aktu sagatavošana intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzībai un īstenošanai, šo tiesību ļaunprātīgas izmantošanas no tiesību subjektu puses un šo tiesību pārkāpšanas no konkurentu puses novēršana, iekšzemes un reģionālo biroju un citu aģentūru izveide un nostiprināšana, tostarp atbalsts reģionālām intelektuālā īpašuma organizācijām, kas iesaistītas īstenošanā un aizsardzībā, tostarp personāla apmācībā.

▼B*47. pants*

Standartizācija un sertifikācija

1. Puses vienojas ciešāk sadarboties standartizācijas, sertifikācijas un kvalitātes nodrošināšanas jomā, lai likvidētu nevajadzīgus tehniskos šķēršļus un samazinātu atšķirības starp tām šajās jomās, lai veicinātu tirdzniecību.

Šajā sakarā tās no jauna apstiprina savu apņemšanos saskaņā ar Nolīgumu par tehniskajiem šķēršļiem tirdzniecībā, kas pievienots PTO Nolīgumam (*TBT* Nolīgums).

▼M10

2. Sadarbības standartizācijā un sertifikācijā, izmantojot valsts un reģionālās attīstības stratēģijas, kā noteikts I sadaļā un saskaņā ar 35. pantu, mērķis ir veicināt saderīgas sistēmas starp Pusēm un īpaši ietver:

▼B

- pasākumus saskaņā ar *TBT* Nolīgumu, lai veicinātu starptautisku tehnisku noteikumu, standartu un atbilstības novērtēšanas procedūru lielāku izmantošanu, ieskaitot specifiskus nozares pasākumus atbilstīgi ĀKK valstu ekonomikas attīstības līmenim,
 - sadarbību kvalitātes vadības un nodrošināšanas jomā ĀKK valstīm nozīmīgās izvēlētajās nozarēs,
 - atbalstu jaudas palielināšanas pasākumiem ĀKK valstīs atbilstības novērtēšanas, metroloģijas un standartizācijas jomās,
 - funkcionējošu saikņu izstrādi starp ĀKK un Eiropas standartizācijas, atbilstības novērtēšanas un sertifikācijas iestādēm.
3. Puses apņemas pienācīgi apsvērt savstarpēju atzīšanas nolīgumu pārrunāšanu savstarpējas ekonomiskas intereses nozarēs.

48. pants

Sanitārie un fitosanitārie pasākumi

1. Puses atzīst katras Puses tiesības pieņemt vai ieviest sanitāros un fitosanitāros pasākumus, kas vajadzīgi, lai aizsargātu cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvību vai veselību, ievērojot prasību, ka šie pasākumi parasti nav patvaļīgas diskriminācijas līdzeklis vai slēpti tirdzniecības ierobežojumi. Šim nolūkam tās no jauna apstiprina savas apņemšanās saskaņā ar Nolīgumu par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu, kas pievienots PTO Nolīgumam (*SPS* Nolīgums), ņemot vērā savu attiecīgo attīstības līmeni.
2. Bez tam tās apņemas pastiprināt koordināciju, apspriedes un informāciju par iecerēto sanitāro un fitosanitāro pasākumu izziņošanu un piemērošanu saskaņā ar *SPS* Nolīgumu, kad šie pasākumi varētu ietekmēt kādas Puses intereses. Tās vienojas arī par iepriekšējām apspriedēm un koordināciju *Codex Alimentarius*, Starptautiskā epizootiju biroja un Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas ietvaros, lai veicinātu savas vispārējās intereses.

▼M10

3. Puses vienojas nostiprināt savu sadarbību, izmantojot valsts un reģionālās attīstības stratēģijas, kā noteikts I sadaļā un saskaņā ar 35. pantu, lai pastiprinātu ĀKK valstu publiskā un privātā sektora jaudu šajā nozarē.

▼B*49. pants*

Tirdzniecība un vide

▼M10

1. Puses no jauna apstiprina savu apņemšanos veicināt starptautiskās tirdzniecības attīstību tā, lai nodrošinātu noturīgu un pienācīgu vides apsaimniekošanu saskaņā ar starptautiskajām konvencijām un vienošanās šajā jomā un pienācīgi ievērojot savu attiecīgo attīstības līmeni. Tās vienojas, ka ĀKK valstu speciālās vajadzības un prasības jāņem

▼ M10

vērā vides pasākumu plānošanā un īstenošanā, tostarp attiecībā uz 32.a panta noteikumiem.

▼ B

2. Ievērojot Rio principus, un ar nolūku pastiprināt tirdzniecības un vides savstarpējo atbalstu, Puses vienojas pastiprināt savu sadarbību šajā jomā. Sadarbības mērķis īpaši ir saskaņotu nacionālu, reģionālu un starptautisku politiku izveide, ar vidi saistītu preču un pakalpojumu kvalitātes kontroles pastiprināšana, videi nekaitīgu ražošanas metožu uzlabošana attiecīgajās nozarēs.

▼ M10

3. Puses vienojas, ka vides pasākumus nedrīkst izmantot protekcio-nisma nolūkā.

▼ B*50. pants***Tirdzniecības un darba standarti**

1. Puses no jauna apstiprina savu apņemšanos pret starptautiski atzī-tajiem pamata darba standartiem, kā definēts attiecīgajās Starptautiskās darba organizācijas (*ILO*) konvencijās, un īpaši biedrošanās brīvību un tiesības un koplīguma slēgšanu, piespiedu darba atcelšana, bērnu darba vissliktāko veidu likvidēšana un nediskriminēšana attiecībā uz nodarbi-nātību.

2. Tās vienojas veicināt sadarbību šajā jomā, īpaši šādās jomās:

— informācijas apmaiņa par attiecīgajiem tiesību aktiem un darba noteikumiem,

— valsts darba tiesību aktu formulēšana un esošo tiesību aktu nostipri-nāšana,

— izglītības un izpratnes veidošanas programmas,

— valsts tiesību aktu un darba noteikumu ievērošanas nodrošināšana.

▼ M10

3. Puses vienojas, ka darba standartus nedrīkst izmantot protekcio-nisma nolūkā.

▼ B*51. pants***Patērētāju politika un patērētāju veselības aizsardzība**

1. Puses vienojas paātrināt savu sadarbību patērētāju politikas un patērētāju veselības aizsardzības jomā, pienācīgi ievērojot iekšzemes tiesību aktus, lai izvairītos no tirdzniecības šķēršļiem.

▼ **M10**

2. Sadarbības, izmantojot valsts un reģionālās attīstības stratēģijas, kā noteikts I sadaļā un saskaņā ar 35. pantu, mērķis jo īpaši ir institucionālo un tehnisko spēju uzlabošana šajā jomā, ātrās reaģēšanas sistēmu izveide savstarpējai informācijai par bīstamiem ražojumiem, informācijas un pieredzes apmaiņa par produktu un produktu drošības pēcpārdošanas uzraudzības īstenošanu, informācijas uzlabošana, kas tiek sniegta patērētājiem par cenām, piedāvāto preču un pakalpojumu raksturojumu, neatkarīgu patērētāju apvienību un sakaru izveides veicināšana starp patērētāju interešu pārstāvjiem, patērētāju politiku un sistēmu savietojamības uzlabošana, tiesību aktu realizēšanas paziņošana un sadarbības veicināšana, izmeklējot kaitīgas un negodīgas uzņēmējdarbības prakses, un eksporta aizliegumu ieviešana to preču un pakalpojumu tirdzniecībā starp Pusēm, kuru tirdzniecība to ražošanas valstī ir aizliegta.

▼ **B**

52. pants

Nodokļu izņēmuma klauzula

1. Neierobežojot IV pielikuma 31. panta noteikumus, vislielākās labvēlības režīms, kas piešķirts saskaņā ar šā Nolīguma noteikumiem vai jebkuru vienošanos, kas pieņemta saskaņā ar šo Nolīgumu, neattiecas uz nodokļu priekšrocībām, ko Puses sniedz vai var sniegt turpmāk, pamatojoties uz nolīgumiem, lai izvairītos no nodokļu dubultās uzlikšanas vai cita nodokļu režīma, vai iekšzemes nodokļu tiesību aktiem.

2. Neko šajā Nolīgumā vai vienošanās, kas pieņemta saskaņā ar šo Nolīgumu, nevar uzskatīt par tādu, lai kavētu jebkura pasākuma pieņemšanu vai izpildi, kura mērķis ir novērst izvairīšanos no nodokļu maksāšanas saskaņā ar nolīgumu nodokļu noteikumiem, lai izvairītos no nodokļu dubultās uzlikšanas vai cita nodokļu režīma, vai iekšzemes nodokļu tiesību aktiem.

3. Neko šajā Nolīgumā vai vienošanās, kas pieņemta saskaņā ar šo Nolīgumu, neuzskata par tādu, lai kavētu Puses, piemērojot savu nodokļu tiesību aktu attiecīgos noteikumus, noteikt nodokļu maksātājus, kuri nav tādā pašā situācijā, īpaši attiecībā uz viņu dzīvesvietu vai attiecībā uz vietu, kur ieguldīts viņu kapitāls.

6. NODAĻA

Sadarbība citās jomās

53. pants

Zvejas nolīgumi

1. Puses paziņo savu gatavību pārrunāt zvejas nolīgumus, kuru mērķis ir garantēt noturīgus un savstarpēji apmierinošus apstākļus zvejas darbībai ĀKK valstīs.

▼B

2. Noslēdzot vai īstenojot šos nolīgumus, ĀKK valstis nediskriminē Kopienai vai dalībvalstīm, neierobežojot īpašu kārtību starp jaunattīstības valstīm tajā pašā ģeogrāfiskajā apgabalā, ieskaitot savstarpējas zvejas vienošanās, un Kopienai nediskriminē ĀKK valstis.

*54. pants***Pārtikas drošība**

1. Attiecībā uz pieejamiem lauksaimniecības produktiem Kopienai jānodrošināt, ka eksporta kompensācijas var tālāk iepriekš noteikt visām ĀKK valstīm attiecībā uz produktu klāstu, kas sastādīts, ņemot vērā šo valstu noteiktās prasības pārtikai.

2. Iepriekšēju noteikšanu veic vienam gadam un piemēro katru gadu šā Nolikuma darbības laikā, saprotot, ka kompensācijas līmenis tiks noteikts atbilstīgi metodēm, kuras parasti izmanto Komisija.

3. Īpašus nolīgumus var noslēgt ar tām ĀKK valstīm, kuras to pieprasa savu pārtikas drošības politiku sakarā.

4. 3. punktā minētie īpašie nolīgumi neapdraud ražošanas un tirdzniecības plūsmas ĀKK reģionos.

4. DAĻA**SADARBĪBA ATTĪSTĪBAS FINANSĒŠANĀ****I SADAĻA****VISPĀRĪGI NOTEIKUMI****1. NODAĻA****Mērķi, principi, pamatnostādnes un atbilstība***55. pants***M ē r ķ ī**

Sadarbības mērķi attīstības finansēšanā ir, piešķirot pietiekamus finanšu līdzekļus un atbilstīgu tehnisko palīdzību, atbalstīt un veicināt ĀKK valstu centienus, lai sasniegtu šajā Nolikumā izklāstītos mērķus, pamatojoties uz savstarpēju ieinteresētību, un savstarpējās atkarības garā.

*56. pants***P r i n c i p i****▼M10**

1. Attīstības finansēšanas sadarbību īsteno, pamatojoties uz un saskaņā ar attīstības mērķiem, stratēģijām un prioritātēm, kuras ĀKK valstis noteikušas valstu, reģionālā un ĀKK valstu iekšējā līmenī. Tiek ņemtas vērā to attiecīgās ģeogrāfiskās, sociālās un kultūras iezīmes, kā arī to konkrētais potenciāls. Vadoties no starptautiski atzītas palīdzības efektivitātes programmas, sadarbība pamatojas uz piederību, tuvināšanu,

▼M10

līdzekļu devēju koordinēšanu un saskaņošanu, realizējot vadību, kas vērsta uz attīstības rezultātiem un savstarpēju atbildību. Sadarbība īpaši:

- a) veicina vietējo piederību visos attīstības procesa līmeņos;
- b) atspoguļo partnerattiecības, kas balstītas uz savstarpējām tiesībām un pienākumiem;
- c) uzsver ar ievērojami atvieglotiem noteikumiem un pastāvīgi piešķirto līdzekļu plūsmu prognozējamības un drošības nozīmi;
- d) ir elastīga un piemērota situācijai katrā ĀKK valstī, kā arī pielāgota attiecīgā projekta vai programmas konkrētajam veidam; un
- e) nodrošina efektivitāti, koordināciju un konsekveni.

▼B

2. Sadarbība nodrošina īpašu režīmu vismazāk attīstītām ĀKK valstīm un pienācīgi ņem vērā ĀKK valsti, kam ir tikai sauszemes robežas, un ĀKK salu valstu neaizsargātību. Bez tam tiek risinātas arī pēckonflikta valstu speciālās vajadzības.

*57. pants***P a m a t n o s t ā d n e s**

1. Darbību, ko finansē šā Nolīguma ietvaros, ĀKK valstis un Kopiena īsteno ciešā sadarbībā, atzīstot vienlīdzības koncepciju starp partneriem.

2. ĀKK valstis ir atbildīgas par:

- a) mērķu un prioritāšu noteikšanu, uz kurām balstās indikatīvās programmas;
- b) projektu un programmu izvēli;
- c) projektu un programmu dokumentācijas sagatavošanu un iesniegšanu;
- d) līgumu sagatavošanu, pārrunāšanu un noslēgšanu;
- e) projektu un programmu īstenošanu un vadību, un
- f) projektu un programmu uzturēšanu.

3. Neierobežojot iepriekšminētos noteikumus, tiesīgi nevalstiski dalībnieki var arī būt atbildīgi par programmu un projektu ierosināšanu un īstenošanu jomās, kas uz tiem attiecas.

4. ĀKK valstis un Kopiena ir kopīgi atbildīgas par:

- a) pamatnostādņu izveidi kopīgajās iestādēs sadarbībai attīstības finansēšanā;
- b) indikatīvo programmu pieņemšanu;
- c) projektu un programmu novērtēšanu;

▼ B

- d) nosacījumu vienlīdzības nodrošināšanu līdzdalībai konkursa uzaicinājumos un līgumos;
- e) projektu un programmu seku un rezultātu uzraudzību un novērtēšanu un
- f) projektu un programmu pienācīgas, ātras un efektīvas izpildes nodrošināšanu.

5. Kopiena ir atbildīga par lēmumu pieņemšanu par finansējumu projektiem un programmām.

6. Ja vien šajā Nolīgumā nav noteikts citādi, visi lēmumi, kuriem nepieciešams kādas Puses apstiprinājums, tiek apstiprināti vai uzskatīti par apstiprinātiem 60 dienu laikā pēc paziņošanas otrai Pusei.

▼ M4*58. pants**Tiesības uz finansējumu*

1. Šādām personām vai iestādēm ir tiesības uz finansiālu atbalstu, ko sniedz saskaņā ar Nolīgumu:

- a) ĀKK valstis;

▼ M10

- b) reģionālas vai starpvalstu iestādes, kurās viena vai vairākas ĀKK valstis ir dalībnieces, tostarp Āfrikas Savienība vai citas iestādes, kurās darbojas valstis, kas nav ĀKK valstis, un ko šīs ĀKK valstis ir pilnvarājušas; un

▼ M4

- c) kopīgas iestādes, ko izveidojušas ĀKK valstis un Kopiena, lai sasniegtu atsevišķus konkrētus mērķus.

2. Ja tam piekrīt attiecīgā ĀKK valsts vai ĀKK valstis, tiesības uz finansiālo atbalstu ir arī:

- a) nacionālām un/vai reģionālām publiskām vai daļēji publiskām ĀKK valstu aģentūrām un departamentiem, tostarp parlamentiem, un jo īpaši to finanšu iestādēm un attīstības bankām;
- b) ĀKK valstu uzņēmumiem, firmām un citām privātām organizācijām un privātām saimniecībām;
- c) Kopienas dalībvalstu uzņēmumiem, lai tie papildus savam ieguldījumam varētu veikt produktīvus projektus ĀKK valsts teritorijā;

▼ M10

- d) ĀKK vai Kopienas finanšu starpniekiem, kas sniedz, veicina un finansē privātus vai valsts ieguldījumus ĀKK valstīs;

▼ M4

- e) ĀKK valstu un Kopienas vietējām decentralizētām iestādēm; un

▼ M10

- f) attīstības valstīm, kuras nepieder pie ĀKK grupas, ja tās piedalās kopīgā iniciatīvā vai reģionālā organizācijā kopā ar ĀKK valstīm – saskaņā ar šā Nolīguma IV pielikuma 6. pantu.

▼ M4

3. Vietēja rakstura nevalstiskiem dalībniekiem no ĀKK valstīm un Kopienas ir tiesības uz Nolīgumā paredzēto finansiālo atbalstu saskaņā ar noteikumiem, par ko panākta vienošanās valstu un reģionālajās iniciatīvās programmās.

▼ B

2. NODAĻA

Finansējuma darbības joma un veids*59. pants*

Attiecīgās ĀKK valsts vai valstu noteikto prioritāšu ietvaros gan nacionālā, gan reģionālā līmenī atbalstu var piešķirt projektiem, programmām un citiem darbības veidiem, kas veicina šajā Nolīgumā izklāstīto mērķu sasniegšanu.

*60. pants***Finansējuma darbības joma**

Finansējuma darbības jomā, cita starpā, atkarībā no vajadzībām un darbības veidiem, kas tiek uzskatīti par vispiemērotākajiem, var ietilpt atbalsts:

- a) pasākumiem, kas veicina ĀKK valstu parādu sloga un maksājumu bilances problēmu samazināšanu;
- b) makroekonomikas un strukturālām reformām un politikām;

▼ M10

- c) ārējo krīžu, tostarp eksporta ieņēmumu nestabilitātes, nelabvēlīgās īstermiņa ietekmes uz sociāli ekonomiskajām reformām un politiku mazināšanai;

▼ B

- d) sektorpolitikām un reformām;
- e) institucionālai attīstībai un jaudas palielināšanai;
- f) tehniskās sadarbības programmām un

▼ M10

- g) humānai un neatliekamai palīdzībai, ieskaitot palīdzību bēgļiem un pārvietotām personām; pasākumiem, kas saista īstermiņa palīdzību un rehabilitāciju ar ilgtermiņa attīstību krīzes un pēckrīzes situācijās; un sagatavotībai katastrofām.

▼ B*61. pants***Finansējuma veids**

- 1. Finansējuma veids, cita starpā, ietver:
 - a) projektus un programmas;
 - b) kredītlīnijas, garantijas režīmus un kapitāla līdzdalību;

▼B

- c) budžeta atbalstu tieši ĀKK valstīm, kuru valūtas ir konvertējamās un brīvi pārskaitāmas, vai netieši no darījuma partneru līdzekļiem, ko veido dažādi Kopienas instrumenti;
- d) cilvēkresursus un materiālo bāzi, kas nepieciešama projektu un programmu efektīvai administrēšanai;
- e) nozares un vispārējās importa atbalsta programmas, kuras var būt šādā veidā:
 - i) nozares importa programmas ar tiešu iepirkumu, ieskaitot ieguldījumu ražošanas sistēmā un piegāžu finansēšanu, lai uzlabotu sociālos pakalpojumus;
 - ii) nozares importa programmas ārvalsts valūtā, ko piešķir pa daļām nozares importa finansēšanai, un
 - iii) vispārējās importa programmas ārvalsts valūtā, ko piešķir pa daļām vispārējā importa finansēšanai, kas aptver plašu produktu klāstu.

▼M10

2. Tiešu budžeta palīdzību makroekonomikas vai nozares reformu atbalstam piešķir, ja:

- a) ir labi definētas, pret nabadzību vērstas valsts vai nozares attīstības stratēģijas vai arī tās jau tiek īstenotas;
- b) ir labi definēta, uz stabilitāti vērsta makroekonomikas politika, ko noteikusi pati valsts un ko pozitīvi novērtējuši tās galvenie līdzekļu devēji, tostarp attiecīgos gadījumos starptautiskās finanšu iestādes, vai arī tā jau tiek īstenota; un
- c) valsts finanšu vadība ir pietiekami pārredzama, atbildīga un efektīva.

Kopiena pievienojas katras ĀKK valsts sistēmām un procedūrām, uzrauga budžeta atbalstu ar partnervalsti un atbalsta partnervalstu centienus stiprināt vietējo atbildību, parlamentāro uzraudzību, revīzijas spējas un informācijas pieejamību sabiedrībai.

▼B

3. Līdzīgu tiešu budžeta palīdzību piešķir pakāpeniski sektorpolitikām, aizstājot atsevišķus projektus.

4. Iepriekš noteiktos importa programmu vai budžeta atbalsta instrumentus var izmantot arī, lai atbalstītu tiesīgas ĀKK valstis, kas īsteno reformas, kuru mērķis ir reģionāla ekonomiskā liberalizācija, kas rada tīrās pārejas izmaksas.

▼M10

5. Saskaņā ar Nolīgumu finansējumu, kas šajā Nolīgumā piešķirts atbilstīgi sadarbības daudzgadu finanšu shēmai, Eiropas Investīciju bankas (turpmāk "Banka") līdzekļus un, attiecīgā gadījumā, citus līdzekļus no Eiropas Kopienas budžeta izmanto, lai finansētu projektus, programmas un citus darbības veidus, kas veicina šā Nolīguma mērķu sasniegšanu.

▼B

6. Saskaņā ar Nolīgumu piešķirtos līdzekļus var izmantot, lai segtu projektu un programmu gan vietējo, gan ārvalstu izdevumu kopējās izmaksas, ieskaitot atkārtotu izmaksu finansējumu.

II SADAĻA

FINANSIĀLĀ SADARBĪBA

1. NODAĻA

Finanšu līdzekļi

62. pants

K o p ē j ā s u m m a

1. Šajā Nolīgumā izklāstītajā nolūkā Kopienas finansiālās palīdzības kopējā summa un detalizēti finansējuma noteikumi noteikti šā Nolīguma pielikumos.

2. Ja kāda ĀKK valsts neratificē šo Nolīgumu vai denonsē to, Puses pielāgo I pielikumā izklāstītajā Finanšu protokolā noteiktās resursu summas. Finanšu līdzekļu pielāgošana ir spēkā arī pēc:

- a) jaunu ĀKK valstu pievienošanās Nolīgumam, kuras nepiedalījās tā pārrunāšanā, un
- b) Kopienas paplašināšanās.

63. pants

F i n a n s ē j u m a m e t o d e s

Finansējuma metodes katram projektam vai programmai nosaka kopīgi attiecīgā ĀKK valsts vai valstis un Kopiena, atsaucoties uz:

- a) šo valstu attīstības līmeni, ģeogrāfisko novietojumu, kā arī ekonomiskiem un finansiāliem apstākļiem;
- b) projekta vai programmas veidu, tās ekonomisko un finansiālo atdevi, kā arī tās sociālo un kultūras ietekmi, un
- c) aizdevumu gadījumā – faktoriem, kas garantē to apkalpošanu.

64. pants

T u r p m ā k a s a i z d e v u m a o p e r ā c i j a s

1. Finansiālu palīdzību var padarīt pieejamu attiecīgajām ĀKK valstīm vai ar to starpniecību, vai atkarībā no šā Nolīguma noteikumiem ar tiesīgu finanšu iestāžu starpniecību vai tieši jebkuram citam tiesīgam saņēmējam. Ja finansiālu palīdzību piešķir finansējuma adresātam caur starpnieku vai tieši galīgajam saņēmējam privātajā sektorā:

- a) noteikumus, ar kuriem starpnieks var padarīt pieejamu palīdzību finansējuma adresātam vai tieši galīgajam saņēmējam privātajā sektorā, nosaka finansēšanas līgumā vai aizdevuma līgumā, un

▼B

b) jebkuru finanšu labumu, kas uzkrājas starpniekam no turpmāka aizdevuma darījuma vai tiešu aizdevuma operāciju rezultātā galīgajam saņēmējam privātajā sektorā, izmanto attīstības mērķiem ar nosacījumiem, kas izklāstīti finansēšanas līgumā vai aizdevuma līgumā, ņemot vērā administratīvās izmaksas, valūtas maiņas un finanšu riskus un tehniskās palīdzības izmaksas, kas sniegta finansējuma adresātam.

2. Ja finansēšanu uzņemas ar turpmākas aizdevējiestādes starpniecību, kas atrodas un/vai darbojas ĀKK valstīs, šīs iestādes pienākums ir izvēlēties un novērtēt atsevišķus projektus un pārvaldīt tās rīcībā nodotos līdzekļus saskaņā ar noteikumiem, kas paredzēti šajā Nolīgumā, un ar savstarpēju vienošanos starp Pusēm.

*65. pants***Līdzfinansējums**

1. Šajā Nolīgumā paredzētos finanšu līdzekļus pēc ĀKK valstu pieprasījuma var izmantot līdzfinansējumam, kuru uzņemas ar attīstības aģentūrām un iestādēm, Kopienas dalībvalstīm, ĀKK valstīm, trešām valstīm, starptautiskām vai privātām finanšu iestādēm, firmām vai eksporta kredīta aģentūrām.

2. Līdzfinansējuma iespēju īpaši apsver gadījumos, kad Kopienas līdzdalība veicinās citu finansējuma avotu līdzdalību un kad šis finansējums var novest pie attiecīgajai ĀKK valstij izdevīga finansējuma kopuma.

3. Līdzfinansējums var būt kopīga vai paralēla finansējuma veidā. Katrā gadījumā priekšroka tiek dota risinājumam, kas ir piemērotāks no rentabilitātes viedokļa. Bez tam tiek veikti pasākumi, lai koordinētu un saskaņotu Kopienas un citu līdzfinansējuma iestāžu darbību, lai samazinātu procedūru skaitu, kas jāveic ĀKK valstīm, un padarītu šīs procedūras elastīgākas.

4. Jānostiprina un jāattīsta apspriežu un koordinācijas process ar citiem līdzekļu devējiem un līdzfinansētājiem, ja iespējams, izveidojot līdzfinansējuma pamatnolīgumus, un jāpārskata līdzfinansējuma politikas un procedūras, lai nodrošinātu efektivitāti un vislabākos iespējamus noteikumus.

2. NODAĻA**Parāds un strukturālu pielāgojumu atbalsts***66. pants***Atbalsts parāda atvieglojumam****▼M10**

1. Lai samazinātu ĀKK valstu parādu slogu un to maksājumu bilances problēmas, Puses vienojas izmantot līdzekļus, kas paredzēti saskaņā ar sadarbības daudzgadu finanšu shēmu atbilstīgi šim Nolīgumam, lai veicinātu parāda atvieglojuma iniciatīvas, kas ĀKK valstu labā apstiprinātas starptautiskā līmenī. Turklāt Kopiena apņemas

▼ M10

pārbaudīt, kā ilgākā termiņā starptautiski saskaņotu parāda atvieglojuma iniciatīvu atbalstam var piesaistīt citus Kopienas līdzekļus.

▼ B

2. Pēc ĀKK valsts pieprasījuma Kopiena var piešķirt:

- a) palīdzību parādsaistību izpētei un praktisku risinājumu meklēšanai, ieskaitot iekšējo parādu, parādu apkalpošanas grūtības un maksājumu bilances problēmas;
- b) apmācību parādu pārvaldīšanā un starptautiskās finanšu sarunās, kā arī atbalstu mācību semināriem, kursiem un semināriem šajās jomās, un
- c) palīdzību, lai izveidotu elastīgas parādu pārvaldīšanas metodes un instrumentus.

3. Lai veicinātu parāda apkalpošanu no Bankas pašu resursiem, speciālaizdevumiem un riska kapitāla, ĀKK valstis saskaņā ar vienošanās, kas katrā atsevišķā gadījumā jānoslēdz ar Komisiju, var izmantot šajā Nolīgumā minēto pieejamo ārvalsts valūtu šai apkalpošanai, kad pienāk parāda atmaksas termiņš un, nepārsniedzot summu, kas nepieciešama maksājumiem valsts valūtā.

4. Ņemot vērā starptautiskās parādu problēmas nopietnību un tās ietekmi uz ekonomisko izaugsmi, Puses paziņo par savu gatavību turpināt viedokļu apmaiņu starptautisku apspriežu sakarā par parāda vispārējo problēmu, un neierobežojot konkrētas apspriedes, kas notiek attiecīgajos forumos.

*67. pants***Strukturālu pielāgojumu atbalsts****▼ M10**

1. Sadarbības daudzgadu finanšu shēma atbilstīgi šim Nolīgumam paredz atbalstu makroekonomikas un nozares reformām, kuras īsteno ĀKK valstis. To ietvaros Puses nodrošina, lai pielāgošana būtu ekonomiski dzīvotspējīga un sociāli un politiski izturama. Atbalsts tiek sniegts kopīga novērtējuma kontekstā starp Kopienas un attiecīgo ĀKK valsti par reformas pasākumiem, kas tiek veikti vai iecerēti makroekonomikas vai nozares līmenī, un atļauj reformas ietekmes vispārēju novērtējumu. Iespējamā apmērā kopīgo novērtējumu piemēro valsts īpašajiem pasākumiem un atbalstu uzrauga, pamatojoties uz sasniegtajiem rezultātiem. Ātra izmaksāšana ir svarīga atbalsta programmu iezīme.

▼ B

2. ĀKK valstis un Kopiena atzīst nepieciešamību veicināt reformas programmas reģionālā līmenī, kas nodrošina, ka, sagatavojot un izpildot valsts programmas, pienācīgi tiek ņemta vērā reģionālā darbība, kas ietekmē nacionālo attīstību. Šim nolūkam atbalsts strukturāliem pielāgojumiem cenšas arī:

- a) no diagnostikas sākuma ietvert pasākumus, lai veicinātu reģionālu integrāciju un ņemtu vērā pārrobežu pielāgojuma sekas;

▼B

b) atbalstīt makroekonomikas politikas un sektorpolitikas saskaņošanu un koordināciju, ieskaitot nodokļu un muitas jomu, lai izpildītu reģionālas integrācijas un strukturālas reformas divējādo mērķi valsts līmenī, un

c) ievērot reģionālas integrācijas tīro pārejas izmaksu ietekmi uz budžeta ieņēmumiem un maksājumu bilanci ar vispārējām importa programmām vai budžeta atbalstu.

3. ĀKK valstis, kas uzņemas vai iecer reformu makroekonomiskā vai nozares līmenī, ir tiesīgas uz strukturālu pielāgojumu palīdzību, ievērojot reģionālo kontekstu, to efektivitāti un iespējamo ietekmi uz attīstības ekonomisko, sociālo un politisko dimensiju un uz esošajām ekonomiskajām un sociālajām grūtībām.

4. ĀKK valstis, kas uzņemas reformu programmas, kuras atzīst un atbalsta vismaz galvenie daudzpusējie līdzekļu devēji, vai kuras tiek saskaņotas ar šiem līdzekļu devējiem, bet kuras tie ne vienmēr finansiāli atbalsta, tiek uzskatītas par tādām, kas automātiski ir izpildījušas pielāgojumu palīdzības prasības.

5. Strukturālu pielāgojumu atbalstu mobilizē elastīgi un nozares un vispārēja importa programmu vai budžeta atbalsta veidā.

6. Strukturālu pielāgojumu programmu sagatavošanu, novērtēšanu veic un lēmumu par finansējumu pieņem atbilstīgi noteikumiem par šā Nolīguma īstenošanas procedūrām, pienācīgi ņemot vērā strukturālu pielāgojumu programmu ātras izmaksāšanas iezīmi. Katrā atsevišķā gadījumā var būt pieļaujama ĀKK un EK izcelsmes importa ierobežotas daļas retrospektīva finansēšana.

7. Katras atbalsta programmas īstenošana nodrošina, ka ĀKK uzņēmēju tiesības piekļūt programmas līdzekļiem ir pēc iespējas plašākas un pārredzamākas un ka iepirkuma procedūras atbilst administratīvai un komercdarbības praksei attiecīgajā valstī, tajā pašā laikā nodrošinot vislabāko iespējamo cenas/kvalitātes attiecību ievestajām precēm un nepieciešamo atbilstību ar starptautiski panākto progresu strukturālā pielāgojuma atbalsta procedūru saskaņošanai.

▼M10**3. NODAĻA****Atbalsts ārējo krīžu gadījumā***68. pants*

1. Puses atzīst, ka makroekonomiska nestabilitāte, kas rodas ārējo krīžu rezultātā, var nelabvēlīgi ietekmēt ĀKK valstu attīstību un apdraudēt to attīstības prasību izpildi. Tāpēc saskaņā ar sadarbības daudzgadu finanšu shēmu atbilstīgi šim Nolīgumam tiek izveidota papildu atbalsta sistēma, lai mazinātu īstermiņa nelabvēlīgo ietekmi, kas rodas ārējo krīžu rezultātā, tostarp ietekmi uz eksporta ieņēmumiem.

▼ M10

2. Šā atbalsta mērķis ir, samazinoties ieņēmumiem, aizsargāt sociāli ekonomiskās reformas un politikas, kuras varētu tik negatīvi ietekmētas, un novērst šādu krīžu īstermiņa negatīvās sekas.

3. Līdzekļu sadalē tiek ņemta vērā ĀKK valstu ekonomiku ārkārtīgi lielā atkarība no eksporta, īpaši no lauksaimniecības un kalnrūpniecības nozarēm. Šajā sakarā vismazāk attīstītās ĀKK valstis, ĀKK valstis, kurām ir tikai sauszemes robežas, ĀKK salu valstis un ĀKK valstis, kas pārcietušas konfliktus un dabas katastrofas, saņem labvēlīgāku režīmu.

4. Papildu līdzekļus piešķir saskaņā ar konkrētu atbalsta mehānisma kārtību, kā noteikts II pielikumā par finansējuma noteikumiem.

5. Kopiena sniedz arī atbalstu uz tirgu balstītām apdrošināšanas sistēmām, kas paredzētas ĀKK valstīm, kuras cenšas aizsargāt sevi pret ārējo krīžu īstermiņa sekām.

▼ B**4. NODAĻA****Atbalsts sektorpolitikām***69. pants*

1. Sadarbība ar dažādiem Nolīgumā paredzētajiem instrumentiem un kārtību atbalsta:

- a) sociālas un ekonomiskas sektorpolitikas un reformas;
- b) pasākumus, lai veicinātu ražošanas nozares darbību un eksporta konkurētspēju;
- c) pasākumus, lai paplašinātu sociālās jomas pakalpojumus, un
- d) tematiskas un transversālas tēmas.

2. Šo atbalstu sniedz attiecīgi ar:

- a) nozares programmām;
- b) budžeta atbalstu;
- c) ieguldījumiem;
- d) rehabilitāciju;
- e) apmācību;
- f) tehnisko palīdzību un
- g) institucionālu atbalstu.

5. NODAĻA**Mikroprojekti un decentralizēta sadarbība***70. pants*

Lai reaģētu uz vietējo sabiedrību vajadzībām attiecībā uz attīstību un iedrošinātu visus decentralizētas sadarbības aģentus, kuri spēj veicināt ĀKK valstu autonomu attīstību, ierosināt un īstenot pasākumus, sadarbību, attiecīgo ĀKK valstu noteikumus un valsts tiesību aktos un indikatīvās programmas noteikumu noteiktajos ietvaros atbalsta šo attīstības darbību. Šajā sakarā sadarbība atbalsta:

▼B

- a) mikroprojektus vietējā līmenī, kuriem ir ekonomiska un sociāla ietekme uz cilvēku dzīvi, kuri atbilst pierādītai un novērotai prioritārai vajadzībai un kuri ir veicami pēc vietējās sabiedrības iniciatīvas un ar tās aktīvu līdzdalību, kas gūst labumu no tiem, un
- b) decentralizētu sadarbību, īpaši, ja šī darbība apvieno ĀKK valstu decentralizētu aģentu un to Kopienas darījuma partneru centienus un resursus. Šis sadarbības veids dod iespēju mobilizēt ĀKK valsts attīstībai decentralizētu aģentu spējas, novatoriskas darbības metodes un resursus.

71. pants

1. Mikroprojekti un decentralizētas sadarbības operācijas var atbalstīt no Nolīguma finanšu līdzekļiem. Projekti vai programmas šajā sadarbības veidā var būt vai var nebūt saistīti ar programmām indikatīvo programmu koncentrācijas nozarēs, bet var būt veids, kā vietējās sabiedrības vai decentralizētie aģenti sasniedz indikatīvās programmas konkrētos mērķus vai pasākumu rezultātus.

2. Ieguldījumus mikroprojektu un decentralizētas sadarbības finansēšanai veic Fonds, un tādā gadījumā ieguldījums parasti nepārsniedz katra projekta kopējo izmaksu trīs ceturdaļas un nedrīkst pārsniegt indikatīvajā programmā noteikto ierobežojumu. Pārējo atlikumu sniedz:

- a) attiecīgā vietējā sabiedrība mikroprojektu gadījumā (natūrā vai pakalpojumu vai naudas veidā un atbilstīgi tās ieguldījumu veikšanas spējai);
- b) decentralizētas sadarbības aģenti ar nosacījumu, ka šo aģentu dotie finanšu, tehniskie, materiālie un citi līdzekļi parasti neveido mazāk par 25 % no projekta/programmas aplēstajām izmaksām, un
- c) izņēmuma gadījumā attiecīgā ĀKK valsts finansiāla ieguldījuma veidā vai ar valsts iekārtu lietojumu vai pakalpojumu sniegšanu.

3. Mikroprojektu vai decentralizētas sadarbības ietvaros finansētiem projektiem un programmām piemērojamās procedūras ir noteiktas Nolīgumā, īpaši tās, kas minētas daudzgadu programmās.

▼M10

6. NODAĻA

Humānā, neatliekamā palīdzība un palīdzība pēc ārkārtas situācijas*72. pants***Vispārējie principi**

1. Humāno, neatliekamo palīdzību un palīdzību pēc ārkārtas situācijas sniedz krīzes situācijās. Humānās un neatliekamās palīdzības mērķis ir glābt un nosargāt dzīvību, novērst un atvieglot cilvēku

▼ **M10**

ciešanas, kad rodas tāda nepieciešamība. Palīdzības pēc ārkārtas situācijas mērķis ir rehabilitācija un īstermiņa palīdzības saistīšana ar ilgāka termiņa programmām attīstības jomā.

2. Krīzes situācija, tostarp ilgtermiņa strukturāla nestabilitāte vai traucslums, ir situācija, kas rada draudus likumībai un kārtībai vai personu aizsardzībai un drošībai, draudot pāraugt bruņotā konfliktā vai destabilizēt situāciju valstī. Krīzes situācija var rasties arī dabas katastrofu, cilvēka radītu krīžu rezultātā, piemēram, kara un citu konfliktu vai ārkārtas apstākļu ar līdzīgām sekām rezultātā, kas, cita starpā, saistīti ar klimata pārmaiņām, vides degradāciju, piekļuvi enerģijas un dabas resursiem vai galēju nabadzību.

3. Humāno, neatliekamo palīdzību un palīdzību pēc ārkārtas situācijas sniedz tik ilgi, cik nepieciešams, lai apmierinātu vajadzības, kuras upuriem rodas šādu situāciju rezultātā, tādējādi sasaistot palīdzību, rehabilitāciju un attīstību.

4. Humāno palīdzību sniedz tikai atbilstīgi krīzē cietušo vajadzībām un interesēm un saskaņā ar starptautisko tiesību aktu principiem cilvēktiesību jomā, ievērojot cilvēcīguma, neitralitātes, objektivitātes un neatkarības principus. Jo īpaši nav pieļaujama cietušo diskriminācija rases, etniskās izcelsmes, reliģijas, dzimuma, vecuma, tautības vai politiskās piederības dēļ, un tiek garantēta brīva piekļūšana cietušajiem un to aizsardzība, kā arī humānās palīdzības sniedzēju un iekārtu drošība.

5. Humāno, neatliekamo palīdzību un palīdzību pēc ārkārtas situācijas finansē no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas atbilstīgi šim Nolīgumam, ja šādu palīdzību nevar finansēt no ES budžeta. Humāno, neatliekamo palīdzību un palīdzību pēc ārkārtas situācijas īsteno papildus dalībvalstu centieniem un koordinējot tos saskaņā ar atbalsta efektivitātes paraugpraksi.

*72.a pants***M ē r ķ ī s**

1. Humānās un neatliekamās palīdzības mērķis ir:

- a) aizsargāt cilvēku dzīvību krīzes situācijās un tūlīt pēc krīzēm;
- b) ar visiem iespējamiem līdzekļiem veicināt humānās palīdzības finansēšanu un sniegšanu, kā arī tās paredzēto saņēmēju tiešu piekļūšanu šai palīdzībai;
- c) veikt īstermiņa rehabilitāciju un atjaunošanu, lai cietušie varētu baudīt minimālo sociāli ekonomisko integrāciju, un pēc iespējas ātrāk radīt apstākļus attīstības atsākšanai, pamatojoties uz attiecīgo ĀKK valstu un reģionu noteiktajiem ilgtermiņa mērķiem;
- d) apmierināt vajadzības, kas rodas cilvēku (bēgļu, pārvietoto personu un personu, kas atgriežas) pārvietošanas rezultātā pēc dabas vai cilvēka radītām katastrofām, lai tik ilgi, cik tas ir nepieciešams, apmierinātu visas bēgļu un pārvietoto personu vajadzības (neatkarīgi no tā, kur personas atrodas) un atvieglinātu rīcību viņu brīvprātīgai repatriācijai un reintegrācijai izcelsmes valstī; un

▼ **M10**

e) palīdzēt ĀKK valstij vai reģionam izveidot īstermiņa katastrofu novēršanas un sagatavotības mehānismus, ieskaitot tos, kas paredzēti prognozēšanai un agrīnai brīdināšanai, lai samazinātu katastrofu sekas.

2. Palīdzību var piešķirt ĀKK valstīm vai reģioniem, kuri uzņem bēgļus vai personas, kas atgriežas, lai apmierinātu akūtas vajadzības, uz kurām neattiecas neatliekamā palīdzība.

3. Palīdzības pēc ārkārtas situācijas mērķis ir fiziska un sociāla rehabilitācija atbilstīgi krīzes sekām, un to var veikt, lai sasaistītu īstermiņa palīdzību un rehabilitāciju ar atbilstošām ilgāka termiņa attīstības programmām, kuras finansē no valstu, reģionālām iniciatīvu programmām vai iekšējas ĀKK programmas. Šādām darbībām jāatvieglo pāreja no ārkārtas posma uz attīstības posmu, veicinot skarto iedzīvotāju grupu sociāli ekonomisko reintegrāciju, pēc iespējas likvidējot krīzes cēloņus un nostiprinot pašvaldību iestāžu un valsts iestāžu nozīmi ilgtspējīgas attīstības politikas formulēšanā attiecīgajai ĀKK valstij.

4. Attiecīgā gadījumā īstermiņa katastrofu novēršanas un sagatavotības mehānismi, kas minēti 1. punkta e) apakšpunktā, tiks koordinēti ar citiem esošajiem katastrofu novēršanas un sagatavotības mehānismiem.

Valsts, reģionālā un visu ĀKK valstu katastrofu riska samazināšanas un pārvaldības mehānismu attīstība un stiprināšana palīdz ĀKK valstīm stiprināt spēju pretoties katastrofu ietekmei. Visus saistītos pasākumus var veikt sadarbībā ar reģionālām un starptautiskām organizācijām un programmām, kuras jau guvušas panākumus katastrofu riska samazināšanā.

73. pants

Īstenošana

1. Palīdzības darbības veic pēc krīzes situācijas skartās ĀKK valsts vai reģiona pieprasījuma, pēc Komisijas iniciatīvas vai pēc starptautisku organizāciju, vietēju vai starptautisku nevalstisku organizāciju ieteikuma.

2. Kopiena veic atbilstošus pasākumus, lai veicinātu ātru rīcību, kas ir vajadzīga, lai apmierinātu tūlītējās vajadzības, kur nepieciešama palīdzība. Šādu palīdzību pārvalda un īsteno saskaņā ar procedūrām, kuras pieļauj ātras, elastīgas un efektīvas darbības.

3. Uzsverot saskaņā ar šo nodaļu piešķirtās palīdzības attīstības raksturu, pēc attiecīgās valsts vai reģiona pieprasījuma palīdzību var izmantot tikai kopā ar indikatīvo programmu.

▼B

7. NODAĻA

Ieguldījumi un privātā sektora attīstības atbalsts

74. pants

Sadarbība finansiālas un tehniskas palīdzības veidā atbalsta politikas un stratēģijas ieguldījumiem un privātā sektora attīstībai, kā izklāstīts šajā Nolīgumā.

75. pants

Ieguldījumu veicināšana

ĀKK valstis, Kopiena un tās dalībvalstis savu attiecīgo kompetenču ietvaros, atzīstot privāto ieguldījumu nozīmi sadarbības veicināšanā attīstības jomā un apliecinot nepieciešamību veikt pasākumus, lai veicinātu šos ieguldījumus:

- a) īsteno pasākumus, lai veicinātu privāto ieguldītāju līdzdalību attīstības centienos, kas atbilst ĀKK un EK sadarbības attīstības jomā mērķiem un prioritātēm ar to attiecīgo valstu attiecīgajiem normatīvajiem aktiem;
- b) veic pasākumus un rīcību, kas palīdz radīt un uzturēt prognozējamu un drošu ieguldījumu klimatu, kā arī uzsāk sarunas par nolīgumiem, kas uzlabos šo klimatu;
- c) veicina ES privāto sektoru veikt ieguldījumus un sniegt konkrētu palīdzību tās darījuma partneriem ĀKK valstīs savstarpējā uzņēmējdarbības sadarbībā un partnerattiecībās;
- d) sekmē partnerattiecības un kopuzņēmumus, veicinot līdzfinansējumu;
- e) sponsorē nozares ieguldījumu forumus, lai veicinātu partnerattiecības un ārējos ieguldījumus;
- f) atbalsta ĀKK valstu centienus, lai piesaistītu finansējumu, īpaši uzsverot privāto finansējumu ieguldījumiem infrastruktūrā un ieņēmumus radošā infrastruktūrā, kas ir svarīga privātajam sektoram;
- g) atbalsta iekšzemes ieguldījumu veicināšanas aģentūru un iestāžu jaudas palielināšanu, kas ir iesaistītas ārvalstu ieguldījumu veicināšanā un sekmēšanā;
- h) izplata informāciju par ieguldījumu iespējām un uzņēmējdarbības apstākļiem ĀKK valstīs un
- i) veicina nacionālā, reģionālā, kā arī ĀKK un ES privātā sektora dialogu, sadarbību un partnerattiecības, īpaši ar ĀKK un ES privātā sektora uzņēmējdarbības forumu. Atbalstu ĀKK un ES privātā sektora uzņēmējdarbības forumam sniedz, sasniedzot šādus mērķus:
 - i) veicināt dialogu ĀKK/ES privātajā sektorā un starp ĀKK/ES privāto sektoru un iestādēm, kas izveidotas saskaņā ar Nolīgumu;

▼B

- ii) analizēt un periodiski sniegt attiecīgajām iestādēm informāciju par visu jautājumu diapazonu par attiecībām starp ĀKK un ES privātajiem sektoriem Nolīguma sakarā vai vispārīgāk par ekonomiskiem sakariem starp Kopienu un ĀKK valstīm, un
- iii) analizēt un sniegt attiecīgajām iestādēm informāciju par konkrētām nozares rakstura problēmām, kas, cita starpā, attiecas uz ražošanas filiālēm vai produktu veidiem reģionālā vai apakšreģionālā līmenī.

*76. pants***Ieguldījumu finansējums un atbalsts**

1. Sadarbība sniedz ilgtermiņa finanšu līdzekļus, ieskaitot riska kapitālu, lai palīdzētu veicināt izaugsmi privātajā sektorā un palīdzētu mobilizēt iekšzemes un ārvalstu kapitālu šim mērķim. Šai nolūkā sadarbība īpaši sniedz:

- a) dotācijas finansiālai un tehniskai palīdzībai, lai atbalstītu politikas reformas, cilvēkresursu attīstību, iestāžu jaudas palielināšanu un citas institucionāla atbalsta formas, kas saistīts ar konkrētiem ieguldījumiem, pasākumiem, lai palielinātu uzņēmumu konkurētspēju un nostiprinātu to privāto finanšu un nefinanšu starpnieku spējas, ieguldījumu veicināšanas un sekmēšanas un konkurētspējas palielināšanas darbību;
- b) padomdevēja un konsultatīvus pakalpojumus, lai palīdzētu radīt labvēlīgu klimatu ieguldījumiem un informācijas bāzi, lai vadītu un veicinātu kapitāla plūsmu;
- c) riska kapitālu kvazikapitāla vai kapitāla ieguldījumiem, garantijas iekšzemes un ārvalstu privāto ieguldījumu atbalstam un aizdevumus vai kredītlīnijas ar nosacījumiem, kas noteikti šā Nolīguma II pielikumā "Finansējuma noteikumi", un

▼M10

- d) aizdevumi no Bankas pašu resursiem un ieguldījumu mehānisma, kuru noteikumi paredzēti šā Nolīguma II pielikumā. Šādus aizdevumus var izmantot arī, lai finansētu valsts ieguldījumus pamata infrastruktūrā.

▼B

- 2. Aizdevumus no Bankas pašu resursiem piešķir saskaņā ar tās statūtiem un noteikumiem, kas paredzēti šā Nolīguma II pielikumā.

*77. pants***Ieguldījumu garantijas**

1. Ieguldījumu garantijas ir arvien nozīmīgāks instruments attīstības finansējumam, jo tās veicina projekta risku samazināšanu un sekmē privātā kapitāla plūsmas. Tādēļ sadarbība nodrošina riska apdrošināšanas arvien lielāku pieejamību un izmantošanu kā riska samazināšanas mehānismu, lai palielinātu ieguldītāju ticību ĀKK valstīm.

▼B

2. Sadarbība piedāvā garantijas un palīdz ar garantijas fondiem, kas sedz riskus ierobežotiem ieguldījumiem. Sadarbība īpaši sniedz atbalstu:

- a) pārapsūšināšanas sistēmām, lai segtu tiesīgu ieguldītāju ārvalstu tiešos ieguldījumus; pret juridiskām nenoteiktībām un lielākajiem riskiem – ekspropriāciju, valūtas pārskaitīšanas ierobežojumu, karu un pilsoņu nemieriem, kā arī līguma pārkāpumu. Ieguldītāji var apdrošināt projektus jebkuram četru veidu seguma apvienojumam;
- b) garantijas programmām, lai segtu risku daļēju garantiju veidā parādu finansēšanai. Ir pieejama gan daļēja riska, gan daļēja kredīta garantija, un
- c) nacionāliem un reģionāliem garantijas fondiem, kas īpaši ietver iekšzemes finanšu iestādes vai ieguldītājus, lai veicinātu finanšu nozares attīstību.

3. Sadarbība sniedz arī atbalstu jaudas palielināšanai, institucionālam atbalstam un līdzdalībai nacionālu un/vai reģionālu pasākumu pamata finansējumā, lai samazinātu komercriskus ieguldītājiem (cita starpā, garantijas fondiem, regulatīvām iestādēm, arbitražas mehānismiem un tiesu sistēmām, lai veicinātu ieguldījumu aizsardzību, uzlabojot eksporta kredītu sistēmas).

4. Sadarbība sniedz šo atbalstu, pamatojoties uz papildu un pievienoto vērtību attiecībā uz privātiem un/vai sabiedriskiem pasākumiem, un, ja iespējams, partnerattiecībās ar privātām vai citām sabiedriskām organizācijām. ĀKK un EK Attīstības finansiālās sadarbības komitejas ietvaros ĀKK un EK apņemsies veikt kopīgu izpēti par priekšlikumu izveidot ĀKK un EK Garantijas aģentūru, lai sniegtu un vadītu ieguldījumu garantijas programmas.

78. pants

Ieguldījumu aizsardzība

1. ĀKK valstis un Kopiena un tās dalībvalstis savu attiecīgo kompetenču ietvaros apstiprina nepieciešamību veicināt un aizsargāt jebkuras Puses ieguldījumus to attiecīgajās teritorijās, un šajā sakarā apstiprina ieguldījumu veicināšanas un aizsardzības nolīgumu noslēgšanas nozīmi to savstarpējās interesēs, kas varētu arī veidot pamatu apdrošināšanas un garantijas sistēmām.

2. Lai veicinātu Eiropas ieguldījumus attīstības projektos, kuriem ir speciāla nozīme un kurus veicina ĀKK valstis, Kopiena un dalībvalstis, no vienas puses, no ĀKK valstis, no otras puses, var arī noslēgt nolīgumus par konkrētiem savstarpēji interesējošiem projektiem, kad Kopiena un Eiropas uzņēmumi veicina to finansējumu.

3. Puses arī vienojas ieviest ekonomisko partnerattiecību nolīgumos, ievērojot Kopienas un tās dalībvalstu attiecīgās kompetences, vispārējos principus par ieguldījumu aizsardzību un veicināšanu, kas atbilstīs vislabākos rezultātus, kas saskaņoti kompetentajos starptautiskajos forumos vai divpusēji.

▼ BIII SADAĻA
TEHNISKĀ SADARBĪBA

79. pants

1. Tehniskā sadarbība palīdz ĀKK valstīm nacionālu un reģionālu cilvēkresursu attīstībā, iestāžu noturīgā attīstībā, kas ir svarīgi sekmīgai attīstībai, ieskaitot, cita starpā, ĀKK konsultāciju firmu un organizāciju nostiprināšanu, kā arī apmaiņas, kurās iesaistīti konsultanti gan no ĀKK, gan ES firmām.

2. Bez tam tehniskā palīdzība ir rentabla un attiecas uz vajadzību, kurai tā ir paredzēta, un veicina arī zinātniskās (*know-how*) nodošanu, kā arī palielina nacionālās un reģionālās spējas. Tehniskā sadarbība veicina projektu un programmu mērķu sasniegšanu, ieskaitot centienus nostiprināt nacionālo un reģionālo kredītuīkotāju vadības spēju. Tehniskā palīdzība:

- a) ir pieprasījuma virzīta un tādējādi tā tiek darīta pieejama tikai pēc attiecīgās ĀKK valsts vai valstu pieprasījuma un ir pielāgota saņēmēja vajadzībām;
- b) papildina un atbalsta ĀKK centienus noteikt savas prasības;
- c) tiek uzraudzīta un kontrolēta, lai garantētu efektivitāti;
- d) veicina ĀKK ekspertu, konsultāciju firmu, kā arī izglītības un pētniecības iestāžu līdzdalību līgumos, ko finansē no Fonda un kas nosaka veidus, kā Fonda projektos nodarbināt kvalificētu nacionālu un reģionālu personālu;
- e) veicina ĀKK nacionālo kadru nosūtīšanu par konsultantiem uz iestādi viņu pašu valstī vai kaimiņvalstī, vai uz reģionālu organizāciju;
- f) vērsta uz nacionāla un reģionāla personāla ierobežojumu un potenciāla pārzināšanas attīstīšanu un ĀKK ekspertu, konsultantu un konsultāciju firmu reģistru izveidošanu, kas ir piemērotas nodarbināšanai projektos un programmās, ko finansē no Fonda;
- g) atbalsta tehnisko palīdzību ĀKK iekšienē, lai veicinātu tehniskās palīdzības, vadības un profesionālās pieredzes apmaiņu starp ĀKK valstīm;
- h) attīsta rīcības programmas ilgtermiņa iestāžu izveidei un personāla attīstībai kā neatņemamai projektu un programmu plānošanas sastāvdaļai, ievērojot nepieciešamās finanšu prasības;
- i) atbalsta vienošanās, lai veicinātu ĀKK valstu jaudu palielināt pašu pieredzi, un
- j) īpašu uzmanību pievērš ĀKK valstu spēju attīstīšanai projektu plānošanā, īstenošanā un novērtēšanā, kā arī budžeta vadībā.

▼B

3. Tehnisko palīdzību var sniegt visās sadarbības jomās un šā Nolīguma mandāta ierobežojumos. Ietvertu darbību apjoms un veids būtu dažāds un tās tiktu pielāgotas, lai atbilstu ĀKK valstu vajadzībām.

4. Tehniskā sadarbība var būt konkrēta vai vispārīga rakstura. ĀKK un EK Attīstības finansiālās sadarbības komiteja izveido pamatnostādnes tehniskās sadarbības īstenošanai.

80. pants

Lai novērstu intelektuālā darbaspēka emigrāciju no ĀKK valstīm, Kopiena palīdz ĀKK valstīm, kas to pieprasa, veicināt kvalificētu ĀKK valstspiederīgo atgriešanos, kuri dzīvo rūpnieciski attīstītās valstīs, ar atkārtotas amatā ievadīšanas atbilstīgiem stimuliem.

IV SADAĻA

PROCEDŪRAS UN VADĪBAS SISTĒMAS

81. pants

Procedūras

Vadības procedūras ir pārredzamas, viegli piemērojamas un dod iespēju decentralizēt uzdevumus un pienākumus nozarei. ĀKK un ES sadarbības īstenošana attīstības jomā ir pieejama nevalstiskiem dalībniekiem jomās, kas uz viņiem attiecas. Sīki izstrādāti procedūru noteikumi finansiālās un tehniskās sadarbības plānošanai, sagatavošanai, īstenošanai un vadībai ir paredzēti IV pielikumā par Īstenošanas un vadības procedūrām. Ministru padome var pārbaudīt, pārskatīt šos noteikumus un izdarīt tajos grozījumus, pamatojoties uz ĀKK un EK Attīstības finansiālās sadarbības komitejas ieteikumu.

82. pants

Izpildes aģenti

Finansiālās un tehniskās sadarbības īstenošanai saskaņā ar šo Nolīgumu izraugās izpildes aģentus. Sīki izstrādāti noteikumi izpildes aģentu pienākumiem ir paredzēti VI pielikumā par Īstenošanās un vadības procedūrām.

83. pants

ĀKK un EK Attīstības finansiālās sadarbības komiteja

1. Ministru padome vismaz vienreiz gadā pārbauda, vai tiek sasniegti sadarbības mērķi attīstības finansēšanā un pārbauda vispārīgas un konkrētās problēmas, kas rodas šīs sadarbības īstenošanas rezultātā. Šim nolūkam Ministru padomes ietvaros izveido ĀKK un EK Attīstības finansiālās sadarbības komiteju, šē turpmāk – “ĀKK un EK Komiteja”.

▼B

2. ĀKK un EK Komiteja, cita starpā:
 - a) nodrošina sadarbības mērķu un principu kopējo sasniegšanu attīstības finansēšanā un izveido vispārīgas pamatnostādnes to efektīvai un savlaicīgai īstenošanai;
 - b) pārbauda problēmas, kas rodas no sadarbības pasākumu īstenošanas attīstības jomā un ierosina atbilstīgus pasākumus;
 - c) pārskata Nolīguma pielikumus, lai nodrošinātu to pastāvīgu svarīgumu, un iesaka piemērotus grozījumus apstiprināšanai Ministru padomē, un
 - d) pārbauda operācijas, kas izmantotas Nolīguma ietvaros, lai sasniegtu mērķus – veicināt privātā sektora attīstību un ieguldījumus, kā arī ieguldījumu mehānisma darbību.
3. ĀKK un EK Komitejā, kas sanāk katru ceturksni, pamatojoties uz paritāti, ir ĀKK valstu un Kopienas pārstāvji vai to pilnvarotie pārstāvji. Tā sanāk ministru līmenī, kad to pieprasa kāda no pusēm, un vismaz vienreiz gadā.
4. Ministru padome nosaka ĀKK un EK Komitejas reglamentu, īpaši pārstāvības nosacījumus un Komitejas locekļu skaitu, sīki izstrādātu kārtību tās apsriedēm un nosacījumus priekšsēdētāja amatam.
5. ĀKK un EK Komiteja var sasaukt ekspertu sanāksmes, lai izpētītu jebkuru problēmu un trūkumu cēloni, kas var kavēt sadarbības efektīvu īstenošanu attīstības jomā. Šie eksperti sniedz ieteikumus Komitejai par iespējamiem veidiem šo problēmu un trūkumu novēršanai.

5. DAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI VISMAZĀK ATTĪSTĪTĀM ĀKK VALSTĪM, ĀKK VALSTĪM, KAM IR TIKAI SAUSZEMES ROBEŽAS, UN ĀKK SALU VALSTĪM (*LDLIC*)

1. NODAĻA

Vispārīgi noteikumi*84. pants*

1. Lai *LDLIC* varētu pilnīgi izmantot Nolīguma piedāvātās iespējas, lai paātrinātu to attiecīgos attīstības tempus, sadarbība nodrošina īpašu režīmu vismazāk attīstītām ĀKK valstīm un pienācīgi ņem vērā ĀKK valstu, kam ir tikai sauszemes robežas, un ĀKK salu valstu neaizsargātību. Tajā ņem vērā arī valstu vajadzības pēckonflikta situācijās.
2. Neatkarīgi no īpašiem pasākumiem un noteikumiem vismazāk attīstītām valstīm, valstīm, kam ir tikai sauszemes robežas, un salu valstīm dažādās Nolīguma nodaļās īpaša uzmanība tiek pievērsta attiecībā uz šīm grupām, kā arī valstīm pēckonflikta situācijās:

▼B

- a) reģionālās sadarbības nostiprināšanai;
- b) transporta un sakaru infrastruktūrai;
- c) jūras resursu lietderīgai izmantošanai un saražoto produktu tirdzniecībai, un valstu gadījumā, kam ir tikai sauszemes robežas, – iekšzemes zivsaimniecībai;
- d) strukturāliem pielāgojumiem, kad tiek ņemts vērā šo valstu attīstības līmenis un tāpat īstenošanas posmā – pielāgojumu sociālā dimensija, un
- e) pārtikas stratēģiju un integrētu attīstības programmu īstenošanai.

2. NODAĻA**Vismazāk attīstītās ĀKK valstis***85. pants*

1. Vismazāk attīstītajām ĀKK valstīm piešķir īpašu režīmu, lai tās varētu pārvarēt nopietnas ekonomiskas un sociālas grūtības, kas kavē to attīstību, lai paātrinātu to attiecīgos attīstības tempus.

2. Vismazāk attīstīto valstu saraksts ir dots VI pielikumā. Tajā var izdarīt grozījumus ar Ministru padomes lēmumu, ja:

- a) šim Nolīgumam pievienojas trešā valsts ar līdzīgu situāciju un
- b) ĀKK valsts ekonomikas stāvoklis ievērojami un ilgstoši mainās tādā mērā, ka tā jāiekļauj vismazāk attīstītajā kategorijā vai tās iekļaušana šajā kategorijā vairs nav pamatota.

86. pants

Noteikumi, kas pieņemti attiecībā uz vismazāk attīstītajām ĀKK valstīm, iekļauti 2., 29., 32., 35., 37., 56., 68., 84., 85. pantā.

3. NODAĻA**ĀKK valstis, kam ir tikai sauszemes robežas***87. pants*

1. Izveido īpašus noteikumus un pasākumus, lai atbalstītu ĀKK valstis, kam ir tikai sauszemes robežas, to centienos pārvarēt ģeogrāfiskās grūtības un citus šķēršļus, kas kavē to attīstību, lai tās varētu paātrināt savus attiecīgos attīstības tempus.

2. ĀKK valstu saraksts, kam ir tikai sauszemes robežas, ir dots VI pielikumā. Tajā var izdarīt grozījumus ar Ministru padomes lēmumu, ja Nolīgumam pievienojas trešā valsts līdzīgā situācijā.

▼B*88. pants*

Noteikumi, kas pieņemti attiecībā uz ĀKK valstīm, kam ir tikai sauszemes robežas, iekļauti 2., 32., 35., 56., 68., 84., 87. pantā.

4. NODAĻA

ĀKK salu valstis*89. pants***▼M4**

1. Veic īpašus pasākumus, lai atbalstītu ĀKK salu valstu centienus apturēt un izbeigt savu aizvien pieaugošo neaizsargātību, ko izraisa jaunas un nopietnas ekonomiskas, sociālas un ekoloģiskas grūtības. Šo pasākumu mērķis ir veicināt mazo salu attīstības valstu ilgtspējīgas attīstības prioritāšu īstenošanu, vienlaikus sekmējot saskaņotu pieeju to ekonomiskajai izaugsmei un cilvēku attīstībai.

▼B

2. ĀKK salu valstu saraksts ir dots VI pielikumā. Tajā var izdarīt grozījumus ar Ministru padomes lēmumu, ja Nolīgumam pievienojas trešā valsts līdzīgā situācijā.

90. pants

Noteikumi, kas pieņemti attiecībā uz ĀKK salu valstīm iekļauti 2., 32., 35., 56., 68., 84., 89. pantā.

6. DAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI*91. pants*

Pretruna starp šo Nolīgumu un citiem līgumiem

Neviens nekāda veida līgums, konvencija, nolīgums vai vienošanās starp vienu vai vairākām Kopienas dalībvalstīm un vienu vai vairākām ĀKK valstīm nedrīkst kavēt šā Nolīguma īstenošanu.

92. pants

Teritoriālās piemērošanas ietvari

Atkarībā no īpašiem noteikumiem par attiecībām starp ĀKK valstīm un tajā paredzētajiem Francijas aizjūras departamentiem šo Nolīgumu piemēro, no vienas puses, teritorijām, kurās piemēro Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un saskaņā ar tajā līgumā noteiktajiem nosacījumiem, un, no otras puses, ĀKK valstu teritorijām.

▼B

93. pants

Ratifikācija un stāšanās spēkā

1. Šo Nolīgumu ratificē vai apstiprina parakstītājas Puses saskaņā ar saviem attiecīgajiem konstitucionālajiem noteikumiem un procedūrām.

2. Šā Nolīguma ratifikācijas vai apstiprinājuma instrumentus nodod glabāšanā ĀKK valstu gadījumā Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretariātam un Kopienas un dalībvalstu gadījumā ĀKK valstu Ģenerālsekretariātam. Sekretariāti nekavējoties par to paziņo parakstītājām valstīm un Kopienai.

3. Šis Nolīgums stājas spēkā otrā mēneša pirmajā dienā pēc dalībvalstu un vismaz divu trešdaļu ĀKK valstu ratifikācijas instrumentu un Kopienas šā Nolīguma apstiprinājuma instrumenta nodošanas glabāšanā.

4. ĀKK parakstītāja valsts, kas nav izpildījusi 1. un 2. punktā izklāstītās procedūras līdz datumam, kurā šis Nolīgums stājas spēkā, kā noteikts 3. punktā, var to izdarīt tikai 12 mēnešu laikā pēc šā datuma, neierobežojot 6. punkta noteikumus.

Šīm valstīm šis Nolīgums kļūst piemērojams otrā mēneša pirmajā dienā pēc šo procedūru pabeigšanas. Šis valstis atzīst jebkura pasākuma likumīgumu, kas veikts, lai īstenotu Nolīgumu pēc tā spēkā stāšanās datuma.

5. Kopīgo iestāžu reglaments, kuras izveido saskaņā ar šo Nolīgumu, paredz apstākļus, kādos 4. punktā minēto parakstītāju valstu pārstāvji var apmeklēt šīs iestādes kā novērotāji.

6. Ministru padome var nolemt piešķirt īpašu atbalstu ĀKK valstīm, kuras ir iepriekšējo ĀKK un EK konvenciju puse un kuras normāli izveidotu budžeta iestāžu neesamības gadījumā nevarēja parakstīt vai ratificēt šo Nolīgumu. Šis atbalsts var attiekties uz iestāžu izveidi un ekonomiskās un sociālās attīstības pasākumiem, īpaši ievērojot visneaizsargātākās iedzīvotāju daļas. Šajā sakarā šīs valstis varēs izmantot līdzekļus, kas paredzēti šā Nolīguma 4. daļā finansiālai un tehniskai sadarbībai.

Atkāpjoties no 4. punkta, attiecīgās valstis, kas ir Nolīguma parakstītājas, var pabeigt ratifikācijas procedūras divpadsmit mēnešu laikā pēc budžeta iestāžu atjaunošanas.

Attiecīgās valstis, kuras nav ne parakstījušas, ne ratificējušas Nolīgumu, var pievienoties tam ar pievienošanās procedūru, kas paredzēta 94. pantā.

▼B

94. pants

Pievienošanās

1. Jebkurš pieprasījums par pievienošanos šim Nolīgumam, ko veic neatkarīga valsts, kuras strukturālās iezīmes un ekonomiskā un sociālā situācija ir līdzīga ĀKK valstīm, iesniedzams Ministru padomei.

Ja Ministru padome šo pieprasījumu apstiprina, attiecīgā valsts pievienojas šim Nolīgumam, nododot pievienošanās aktu glabāšanai Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsēkretariātā, kas nosūta apliecinātu kopiju ĀKK Sekretariātam un paziņo par to dalībvalstīm. Ministru padome var noteikt grozījumu izdarīšanas pasākumus, kas varētu būt nepieciešami.

Attiecīgajai valstij ir tādas pašas tiesības un tādi paši pienākumi kā ĀKK valstīm. Tās pievienošanās nedrīkst pārkāpt ĀKK valstu priekšrocības, kuras ir šā Nolīguma parakstītājas, saskaņā ar noteikumiem par sadarbības finansējumu attīstības jomā. Ministru padome var noteikt nosacījumus un īpašu režīmu atsevišķas valsts pievienošanai īpašā protokolā, kas ir šā Nolīguma neatņemama sastāvdaļa.

2. Ministru padome tiek informēta par jebkuru pieprasījumu, kuru veic trešā valsts, lai kļūtu par ĀKK valstu ekonomiskā grupējuma locekli.

3. Ministru padome tiek informēta par jebkuru pieprasījumu, kuru veic trešā valsts, lai kļūtu par Eiropas Savienības dalībvalsti. Sarunu laikā starp Savienību un pieprasījuma iesniedzēju valsti Kopiena sniedz ĀKK valstīm jebkuru būtisku informāciju un tās, savukārt, paziņo Komisijai savas bažas, lai tā var pilnīgi ņemt tās vērā. Komisija paziņo ĀKK Sekretariātam par jebkuru pievienošanos Eiropas Savienībai.

Jebkura Eiropas Savienības jaunā dalībvalsts kļūst par šā Nolīguma Pusi no tās pievienošanās datuma ar klauzulu par to pievienošanās aktā. Ja pievienošanās aktā Savienībai nav paredzēta šāda dalībvalsts automātiska pievienošanās šim Nolīgumam, attiecīgā dalībvalsts pievienojas, nododot glabāšanā pievienošanās aktu Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsēkretariātam, kas nosūta apliecinātu kopiju ĀKK Sekretariātam un paziņo par to dalībvalstīm.

Puses izskata jaunu dalībvalstu pievienošanās ietekmi uz šo Nolīgumu. Ministru padome var lemt par pārejas posma vai grozījumu izdarīšanas pasākumiem, kas varētu būt nepieciešami.

95. pants

Nolīguma ilgums un pārskatīšanas klauzula

1. Šo Nolīgumu ar šo noslēdz uz divdesmit gadu periodu, kas sākas 2000. gada 1. martā.

2. Finanšu protokoli noteikti katram piecu gadu periodam.

▼ M10

3. Kopiena un dalībvalstis, no vienas puses, un ĀKK valstis, no otras puses, paziņo otrai Pusei ne vēlāk kā 12 mēnešus pirms katra piecu gadu perioda beigām par noteikumu pārskatīšanu, ko tās vēlas veikt, lai, iespējams, izdarītu grozījumus Nolīgumā. Neatkarīgi no šī termiņa, ja viena Puse pieprasa Nolīguma noteikumu pārskatīšanu, otra Pusei ir divi mēneši laika, kurā pieprasīt pārskatīšanas paplašināšanu uz citiem noteikumiem, kas ir saistīti ar tiem, kuri bija sākotnējā pieprasījuma priekšmets.

▼ B

Desmit mēnešus pirms šī piecu gadu perioda beigām Puses uzsāk sarunas, lai izskatītu jebkurus iespējamus noteikumu grozījumus, kas bija paziņojuma priekšmets.

93. pants attiecas arī uz izdarītajiem grozījumiem.

Ministru padome pieņem pārejas posma pasākumus, kas var būt nepieciešami attiecībā uz noteikumiem, kuros izdarīti grozījumi, kamēr tie stājas spēkā.

4. Astoņpadsmit mēnešus pirms Nolīguma kopējā perioda beigām Puses uzsāk sarunas, lai izskatītu, kuri noteikumi pēc tam reglamentēs viņu attiecības.

Ministru padome pieņem pārejas posma pasākumus, kas var būt nepieciešami, kamēr stājas spēkā jaunais Nolīgums.

96. pants

Pamatelementi: apspriežu procedūra un atbilstoši pasākumi, kas attiecas uz cilvēktiesībām, demokrātijas principiem un tiesiskumu

1. Šā panta nozīmē termins "Puse" attiecas uz Kopienu un Eiropas Savienības dalībvalstīm, no vienas puses, un katru ĀKK valsti, no otras puses.

▼ M4

1.a Pirms sākt apspriedes, kas minētas šā panta 2. punkta a) apakšpunktā, abas Puses vienojas izmantot visas dialoga iespējas atbilstīgi 8. pantam, izņemot īpašas steidzamības gadījumus.

▼ B

2. ► **M4** a) Ja, neskatoties uz politisko dialogu par svarīgajiem elementiem, kā paredzēts 8. pantā un šā panta 1.a punktā, kāda no Pusēm uzskata, ka kāda cita Puse nav izpildījusi saistības, kas izriet no cilvēktiesību, demokrātijas principu un tiesiskuma ievērošanas, kā minēts 9. panta 2. punktā, tā, izņemot īpaši steidzamos gadījumus, sniedz otrai Pusei un Ministru padomei attiecīgo informāciju, kas vajadzīga situācijas pamatīgai pārbaudei, lai meklētu Pusēm pieņemamu risinājumu. Šajā nolūkā tā uzaicina otru Pusi rīkot apspriedes, kas pievēršas pasākumiem, kurus attiecīgā Puse ir veikusi vai kuri tai jāveic, lai stāvokli labotu saskaņā ar VII pielikumu.

▼ B

Apspriedes rīko tādā līmenī un veidā, kas tiek uzskatīts par vispiemērotāko risinājuma rašanai.

Apspriedes sākas ne vēlāk kā 30 dienas pēc uzaicinājuma un turpinās ar savstarpēju vienošanos noteiktu laiku atkarībā no pārkāpuma veida un smaguma. Jebkurā gadījumā dialogs atbilstīgi apspriežu procedūrai turpinās ne ilgāk kā 120 dienas.

Ja apspriedes nenoved pie abām Pusēm pieņemama risinājuma, ja apspriede tiek noraidīta vai arī īpašas steidzamības gadījumos var veikt atbilstošus pasākumus. Šos pasākumus atceļ, tiklīdz vairs nepastāv iemesli to veikšanai. ◀

- b) termins “īpašas steidzamības gadījumi” attiecas uz kāda no 9. panta 2. punktā minētā pamatelementa īpaši nopietnu un smagu pārkāpumu izņēmuma gadījumiem, kuri prasa tūlītēju rīcību.

Puse, kas izmanto īpašas steidzamības procedūru, par to informē atsevišķi otru Pusi un Ministru padomi, ja vien tai ir laiks to darīt;

- c) “Atbilstoši pasākumi”, kas minēti šajā pantā, ir pasākumi, ko veic saskaņā ar starptautiskajiem tiesību aktiem un kas ir samērīgi ar pārkāpumu. Izvēloties šos pasākumus, priekšroka jādod pasākumiem, kuri vismazāk traucē šā nolīguma piemērošanu. Apturēšana tiek saprasta kā pasākums ļaunākajā gadījumā.

Ja pasākumi tiek veikti īpašas steidzamības gadījumos, par tiem nekavējoties ziņo otrai Pusei un Ministru padomei. Pēc attiecīgās Puses pieprasījuma tad var sasaukt apspriedes, lai pamatīgi pārbaudītu situāciju un, ja iespējams, atrastu risinājumus. Šīs apspriedes veic atbilstīgi pasākumiem, kas izklāstīti a) punkta otrajā un trešajā daļā.

97. pants

Saskaņošanas procedūra un atbilstoši pasākumi attiecībā uz korupciju

1. Puses uzskata, ka tad, kad Kopiena ir nozīmīgs partneris finansiālā atbalsta ziņā ekonomikas un sektorpolitikām un programmām, nopietni korupcijas gadījumi jāapspiež starp Pusēm.

▼ M4

2. Tādos gadījumos jebkura Puse var uzaicināt otru Pusi uzsākt apspriedes. Šīs apspriedes sākas ne vēlāk kā 30 dienas pēc uzaicinājuma, un dialogs atbilstīgi apspriežu procedūrai turpinās ne ilgāk kā 120 dienas.

▼ B

3. Ja apspriedes nenoved pie abām Pusēm pieņemama risinājuma vai ja apspriedes tiek noraidītas, Puses veic atbilstošos pasākumus. Visos gadījumos, kad ir notikuši nopietni korupcijas gadījumi, Puses pienākums galvenokārt ir veikt nepieciešamos pasākumus, lai nekavējoties

▼B

uzlabotu šo situāciju. Jebkuras Puses veiktajiem pasākumiem jābūt samērīgiem ar situācijas nopietnību. Izvēloties šos pasākumus, priekšroka jādod pasākumiem, kuri vismazāk traucē šā nolīguma piemērošanu. Apturēšana tiek saprasta kā pasākums ļaunākajā gadījumā.

4. Šā panta nozīmē termins “Puse” attiecas uz Kopienu un Eiropas Savienības dalībvalstīm, no vienas puses, un katru ĀKK valsti, no otras puses.

*98. pants***Strīdu atrisināšana**

1. Jebkurš strīds, kas rodas no šā Nolīguma interpretācijas vai piemērošanas starp vienu vai vairākām dalībvalstīm vai Kopienu, no vienas puses, un vienu vai vairākām ĀKK valstīm, no otras puses, tiek iesniegts Ministru padomei.

Starp Ministru padomes sanāksmēm šos strīdus iesniedz Vēstnieku komitejai.

2.
 - a) Ja Ministru padomei neizdodas izšķirt strīdu, jebkura Puse var pieprasīt strīda izšķiršanu šķīrējtiesā. Šim nolūkam katra Puse ieceļ šķīrējtiesnesi trīsdesmit dienu laikā pēc pieprasījuma par šķīrējtiesu. Ja tas netiek izdarīts, jebkura Puse var lūgt Pastāvīgās šķīrējtiesas ģenerālsekretāram iecelt otro šķīrējtiesnesi;
 - b) abi šķīrējtiesneši, savukārt, trīsdesmit dienu laikā ieceļ trešo šķīrējtiesnesi. Ja tas netiek izdarīts, jebkura Puse var lūgt Pastāvīgās šķīrējtiesas ģenerālsekretāram iecelt trešo šķīrējtiesnesi;
 - c) ja vien šķīrējtiesneši nelemj citādi, piemērotajai procedūrai jābūt tādai, kā noteikts Pastāvīgās šķīrējtiesas fakultatīvajā šķīrējtiesas nolikumā starptautiskām organizācijām un valstīm. Šķīrējtiesnešu lēmumi tiek pieņemti ar balsu vairākumu trīs mēnešu laikā;
 - d) katras strīdā iesaistītās Puses pienākums ir veikt nepieciešamos pasākumus, lai izpildītu šķīrējtiesnešu lēmumu;
 - e) lai piemērotu šo procedūru, Kopienu un dalībvalstis uzskata par vienu strīdā iesaistīto Pusi.

*99. pants***Denonsēšanas klauzula**

Šo Nolīgumu var denonsēt Kopiena un tās dalībvalstis attiecībā uz katru ĀKK valsti un katra ĀKK valsts attiecībā uz Kopienu un tās dalībvalstīm ar paziņojumu sešus mēnešus iepriekš.

▼ M4*100. pants***Tekstu statuss**

Šim Nolīgumam pievienotie protokoli un pielikumi ir tā sastāvdaļa. Ia, II, III, IV un VI pielikumu Ministru padome var labot, pārskatīt un/vai grozīt, pamatojoties uz ĀKK-EK Attīstības finansiālās sadarbības komitejas ieteikumu.

▼ M10

Šo Nolīgumu, kas sastādīts divos eksemplāros angļu, bulgāru, čehu, dāņu, franču, grieķu, holandiešu, igauņu, itāļu, latviešu, lietuviešu, maltiešu, poļu, portugāļu, rumāņu, slovāku, slovēņu, somu, spāņu, ungāru, vācu un zviedru valodā, un visi teksti ir vienlīdz autentiski, deponē Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsēkretariāta un ĀKK valstu Sekretariāta arhīvos, kuri abi nosūta apliecinātu kopiju katras paraksttājvalsts valdībai.

▼B

Hecho en Cotonú, el veintitrés de junio del año dos mil.
 Udfærdiget i Cotonou den treogtyvende juni to tusind.
 Geschehen zu Cotonou am dreiundzwanzigsten Juni zweitausend.
 Έγινε στην Κοτονού, στις είκοσι τρεις Ιουνίου δύο χιλιάδες.
 Done at Cotonou on the twenty-third day of June in the year two thousand.
 Fait à Cotonou, le vingt-trois juin deux mille.
 Fatto a Cotonou, addì ventitré giugno duemila.
 Gedaan te Cotonou, de drieëntwintigste juni tweeduizend.
 Feito em Cotonu, em vinte e três de Junho de dois mil.
 Tehty Cotonoussa kahdentenäkymmenentenäkölmantena päivänä kesäkuuta vuonna kaksituhatta.
 Som skedde i Cotonou den tjugotredje juni tjugohundra.

Pour Sa Majesté le Roi des Belges
 Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen
 Für Seine Majestät den König der Belgier

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijke Gewest.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

For Hendes Majestæt Danmarks Dronning
 Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland
 Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας
 Por Su Majestad el Rey de España
 Pour le Président de la République française
 Thar ceann Uachtarán na hÉireann
 For the President of Ireland
 Per il Presidente della Repubblica italiana
 Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg
 Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden
 Für den Bundespräsidenten der Republik Österreich
 Pelo Presidente da República Portuguesa
 Suomen Tasavallan Presidentin puolesta
 För Republiken Finlands President
 På svenska regeringens vägnar
 For Her Majesty the Queen of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
 Por la Comunidad Europea
 For Det Europæiske Fællesskab
 Für die Europäische Gemeinschaft
 Για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα
 For the European Community
 Pour la Communauté européenne
 Per la Comunità europea
 Voor de Europese Gemeenschap
 Pela Comunidade Europeia
 Euroopan yhteisön puolesta
 På Europeiska gemenskapens vägnar
 Pour le Président de la République d'Angola
 For Her Majesty the Queen of Antigua and Barbuda
 For the Head of State of the Commonwealth of the Bahamas
 For the Head of State of Barbados
 For the Government of Belize

▼B

Pour le Président de la République du Bénin
 For the President of the Republic of Botswana
 Pour le Président du Burkina Faso
 Pour le Président de la République du Burundi
 Pour le Président de la République du Cameroun
 Pour le Président de la République du Cap- Vert
 Pour le Président de la République Centrafricaine
 Pour le Président de la République Fédérale Islamique des Comores
 Pour le Président de la République démocratique du Congo
 Pour le Président de la République du Congo
 For the Government of the Cook Islands
 Pour le Président de la République de Côte d'Ivoire
 Pour le Président de la République de Djibouti
 For the Government of the Commonwealth of Dominica
 For the President of the Dominican Republic
 For the President of the State of Eritrea
 For the President of the Federal Republic of Ethiopia
 For the President of the Sovereign Democratic Republic of Fiji
 Pour le Président de la République gabonaise
 For the President and Head of State of the Republic of the Gambia
 For the President of the Republic of Ghana
 For Her Majesty the Queen of Grenada
 Pour le Président de la République de Guinée
 Pour le Président de la République de Guinée- Bissau
 Pour le Président de la République de Guinée équatoriale
 For the President of the Republic of Guyana
 Pour le Président de la République d'Haïti
 For the Head of State of Jamaica
 For the President of the Republic of Kenya
 For the President of the Republic of Kiribati
 For His Majesty the King of the Kingdom of Lesotho
 For the President of the Republic of Liberia
 Pour le Président de la République de Madagascar
 For the President of the Republic of Malawi
 Pour le Président de la République du Mali
 For the Government of the Republic of the Marshall Islands
 Pour le Président de la République Islamique de Mauritanie
 For the President of the Republic of Mauritius
 For the Government of the Federated States of Micronesia
 Pour le Président de la République du Mozambique
 For the President of the Republic of Namibia
 For the Government of the Republic of Nauru
 Pour le Président de la République du Niger
 For the President of the Federal Republic of Nigeria
 For the Government of Niue
 For the Government of the Republic of Palau
 For Her Majesty the Queen of the Independent State of Papua New Guinea
 Pour le Président de la République Rwandaise
 For Her Majesty the Queen of Saint Kitts and Nevis
 For Her Majesty the Queen of Saint Lucia
 For Her Majesty the Queen of Saint Vincent and the Grenadines
 For the Head of State of the Independent State of Samoa
 Pour le Président de la République démocratique de São Tomé et Príncipe
 Pour le Président de la République du Sénégal
 Pour le Président de la République des Seychelles
 For the President of the Republic of Sierra Leone
 For Her Majesty the Queen of the Solomon Islands
 For the President of the Republic of South Africa
 For the President of the Republic of the Sudan
 For the President of the Republic of Suriname
 For His Majesty the King of the Kingdom of Swaziland
 For the President of the United Republic of Tanzania
 Pour le Président de la République du Tchad
 Pour le Président de la République togolaise

▼B

For His Majesty King Taufa'ahau Tupou IV of Tonga
For the President of the Republic of Trinidad and Tobago
For Her Majesty the Queen of Tuvalu
For the President of the Republic of Uganda
For the Government of the Republic of Vanuatu
For the President of the Republic of Zambia
For the Government of the Republic of Zimbabwe



NOLĪGUMA PIELIKUMI

SATURA RĀDĪTĀJS

I PIELIKUMS: FINANŠU PROTOKOLS

Ia PIELIKUMS: DAUDZGADU FINANŠU LĪDZEKĻU APJOMS SADARBĪBAI SASKAŅĀ AR ŠO NOLĪGUMU

Ib PIELIKUMS: DAUDZGADU FINANŠU SHĒMA 2008.–2013. GADAM

Ic PIELIKUMS: DAUDZGADU FINANŠU SHĒMA LAIKPOSMAM NO 2014. GADA LĪDZ 2020. GADAM

II PIELIKUMS: FINANSĒJUMA NOTEIKUMI

1. nodaļa: Ieguldījumu finansējums
2. nodaļa: Speciālās darbības
3. nodaļa: Finansējums eksporta ieņēmumu īstermiņa svārstībām
4. nodaļa: Citi noteikumi
5. nodaļa: Ieguldījumu aizsardzības nolīgumi

III PIELIKUMS: IESTĀŽU ATBALSTS

IV PIELIKUMS: ĪSTENOŠANAS UN VADĪBAS PROCEDŪRAS

1. nodaļa: Plānošana (nacionāla)
2. nodaļa: Plānošana un sagatavošana (reģionāla)
3. nodaļa: Novērtēšana un finansēšana
4. nodaļa: Īstenošana
5. nodaļa: Uzraudzība un vērtēšana
6. nodaļa: Fonda līdzekļu vadība un izpildes aģenti

VI PIELIKUMS: LDLIC SARAKSTS

VII PIELIKUMS: POLITISKAIS DIALOGS PAR CILVĒKTIESĪBĀM, DEMOKRĀTIJAS PRINCIPIEM UN TIESISKUMU

PROTOKOLI

1. PROTOKOLS PAR KOPĪGO IESTĀŽU SAIMNIECISKAJIEM IZDEVUMIEM
2. PROTOKOLS PAR PRIVILĒGIJĀM UN NEAIZSKARAMĪBU
 1. nodaļa: Personas, kuras piedalās Nolīguma darbā
 2. nodaļa: ĀKK Ministru padomes īpašums, līdzekļi un aktīvi
 3. nodaļa: Oficiāli paziņojumi
 4. nodaļa: ĀKK valstu Sekretariāta darbinieki
 5. nodaļa: Komisijas delegācijas ĀKK valstīs
 6. nodaļa: Vispārīgi noteikumi
3. PROTOKOLS PAR DIENVIDĀFRIKU



I PIELIKUMS

FINANŠU PROTOKOLS

1. Šajā Nolīgumā izklāstītajiem mērķiem un piecu gadu periodam, kas sākas 2000. gada 1. martā, Kopienas finansiālās palīdzības kopējā summa ĀKK valstīm ir 15 200 miljoni EUR.

2. Kopienas finansiālās palīdzības summa ir līdz 13 500 miljoniem EUR no 9. Eiropas Attīstības fonda (EAF).

3. 9. EAF sadala starp sadarbības instrumentiem šādi:

a) 10 000 miljonus EUR dotāciju veidā rezervē dotācijai ilgtermiņa attīstības atbalstam. Šo dotāciju izmanto, lai finansētu nacionālās indikatīvās programmas saskaņā ar šā Nolīguma IV pielikuma "Īstenošanas un vadības procedūras" 1. – 5. pantu. No dotācijas ilgtermiņa attīstības atbalstam:

i) 90 miljonus EUR paredz Uzņēmuma attīstības centra (CDE) budžeta finansējumam;

ii) 70 miljonus EUR paredz Lauksaimniecības attīstības centra (CTA) budžeta finansējumam un

iii) summu, kas nepārsniedz 4 miljonus EUR, paredz šā Nolīguma 17. pantā minētajiem mērķiem (Apvienotā parlamentārā asambleja);

b) 1 300 miljonus EUR dotāciju veidā paredz ĀKK valstu reģionālās sadarbības un integrācijas atbalsta finansējumam saskaņā ar šā Nolīguma VI pielikuma "Īstenošanas un vadības procedūras" 6. – 14. pantu;

c) 2 200 miljonus EUR atvēl, lai finansētu ieguldījumu mehānismu atbilstīgi šā Nolīguma II pielikumā "Finansējuma noteikumi" izklāstītajiem noteikumiem, neierobežojot procentu likmju subsīdiju finansējumu, kuras paredzētas šā Nolīguma II pielikuma 2. un 4. pantā un kuras finansē no šā pielikuma 3. punkta a) apakšpunktā minētajiem līdzekļiem.

4. Summu līdz 1 700 miljoniem EUR sniedz no Eiropas Investīciju bankas aizdevumu veidā, kas piešķirti no pašu resursiem. Šos resursus piešķir šā Nolīguma II pielikumā "Finansējuma noteikumi" izklāstītajiem mērķiem saskaņā ar tās statūtos paredzētajiem nosacījumiem un attiecīgajiem ieguldījumu finansējuma noteikumiem, kā noteikts iepriekšminētajā pielikumā. Banka no tās pārvaldītajiem resursiem var dot ieguldījumu reģionālo projektu un programmu finansējumā.

5. Jebkurus atlikumus, kas paliek no iepriekšējiem EAF šā Finanšu protokola spēkā stāšanās datumā, kā arī jebkuras summas, par kurām atceļ saistības vēlāk no esošiem projektiem no šiem fondiem, pārskaita 9. EAF un izmanto saskaņā ar šajā Nolīgumā noteiktajiem noteikumiem. Jebkuri resursi, kas tādējādi pārskaitīti 9. EAF, kas iepriekš ir piešķirti ĀKK valsts vai reģiona indikatīvai programmai, paliek piešķirti šai valstij vai reģionam. Šā Finanšu protokola kopējā summa, ko papildina no iepriekšējiem EAF pārskaitītie atlikumi, attiecas uz laika periodu no 2000. gada līdz 2007. gadam.

6. Banka pārvalda no pašas resursiem piešķirtos aizdevumus, kā arī darbības, kas finansētas saskaņā ar ieguldījumu mehānismu. Visus pārējos šā Nolīguma finanšu līdzekļus pārvalda Komisija.

▼ B

7. Pirms šā Finanšu protokola beigu datuma Puses novērtē saistību un izmaksu izpildes pakāpi. Šis novērtējums veido pamatu resursu kopējās summas atkārtotam vērtējumam, kā arī vērtējumam par jaunu resursu nepieciešamību, lai atbalstītu finansiālo sadarbību saskaņā ar Nolīgumu.

8. Ja kādā Nolīguma dokumentā paredzētie līdzekļi tiek izsmelti pirms šā Finanšu protokola beigu datuma, kopīgā ĀKK un EK Ministru padome veic atbilstošus pasākumus.

▼ M4

9. Atkāpjoties no šā Nolīguma 58. panta, EUR 90 miljonus pārskaita ĀKK finanšu shēmai, kas paredzēta 9. EAF. Šo summu var piešķirt pārejas pasākumu finansēšanai laikposmā no 2006. gada līdz 2007. gadam, un to tieši pārvalda Komisija.

▼ M4*Ia PIELIKUMS***Daudz gadu finanšu līdzekļu apjoms sadarbībai saskaņā ar šo Nolīgumu**

1. Sākot no 2005. gada 1. marta un saskaņā ar šajā Nolīgumā norādītajiem mērķiem jaunā sadarbības daudz gadu finanšu shēma attiecas uz saistībām, kas sākas 2008. gada 1. janvārī un ilgst piecus vai sešus gadus.
2. Šajā jaunajā laikposmā Eiropas Savienība turpina atbalstīt ĀKK valstis vismaz tādā pašā mērā kā ar 9. EAF, neieskaitot atlikumu; tam, pamatojoties uz Kopienas aplēsēm, pieskaita sekas, ko radījusi inflācija, izaugsme Eiropas Savienībā un 10 jauno dalībvalstu pievienošanās 2004. gadā.
3. Atkāpjoties no šā Nolīguma 95. panta, par visiem nepieciešamajiem daudz gadu finanšu shēmas vai attiecīgo Nolīguma daļu grozījumiem lemj Ministru padome.

▼ M5

*Ib. PIELIKUMS***Daudz gadu finanšu shēma 2008.–2013. gadam**

1. Šajā nolīgumā izklāstītajiem mērķiem un laikposmam no 2008. gada 1. janvāra sniegtās finansiālās palīdzības kopējā summa ĀKK valstīm saskaņā ar daudz-gadu finanšu shēmu ir EUR 23 966 miljoni, kā precizēts 2. un 3. punktā.

2. EUR 21 966 miljoni ir summa, kas saskaņā ar 10. Eiropas Attīstības fondu (EAF) ir pieejama, stājoties spēkā daudzgadu finanšu shēmai. To starp sadarbības instrumentiem sadala šādi:
 - a) EUR 17 766 miljoni, lai finansētu indikatīvās valsts un reģionālās programmas. Šos līdzekļus izmantos, lai finansētu:
 - i) ĀKK valstu grupas valstu indikatīvās programmas saskaņā ar šā nolīguma IV pielikuma 1.–5. pantu attiecībā uz īstenošanas un vadības procedūrām;
 - ii) ĀKK valstu grupas reģionālās indikatīvās programmas reģionālās un starpreģionālās sadarbības un integrācijas atbalstam saskaņā ar šā nolīguma IV pielikuma 6.–11. pantu, 13. panta 1. punktu un 14. pantu attiecībā uz īstenošanas un vadības procedūrām;
 - b) EUR 2 700 miljoni, lai finansētu sadarbību starp ĀKK valstīm un reģioniem, kurā iesaistītas daudzas ĀKK valstis vai visas šīs valstis, saskaņā ar šā nolīguma IV pielikuma 12. pantu, 13. panta 2. punktu un 14. pantu attiecībā uz īstenošanas un vadības procedūrām. No šīs daļas finansē arī strukturālu atbalstu kopīgajām iestādēm: CDE un CTA, kas minētas šā nolīguma III pielikumā un tiek uzraudzītas saskaņā ar minētajā pielikumā izklāstītajiem noteikumiem un procedūrām, un atbalstu Apvienotajai parlamentārajai asamblejai, kas minēta šā nolīguma 17. pantā. No šīs daļas finansē arī ĀKK sekretariāta darbības izdevumus, kas minēti šā nolīguma 1. protokola 1. un 2. punktā;
 - c) EUR 1 500 miljoni, lai finansētu ieguldījumu mehānismu saskaņā ar noteikumiem, kas izklāstīti šā nolīguma II pielikumā (“Finansējuma noteikumi”), kas ietver papildu summu EUR 1 100 miljoni ieguldījumu mehānisma resursiem, kuru pārvalda kā apgrozības fondu, un EUR 400 miljonus, kas paredzēti kā subsīdijas kredītprocentu finansējumam, kā minēts pielikuma 2. un 4. pantā attiecībā uz 10. EAF laikposmu.

3. Darbības, ko finansē saistībā ar ieguldījumu mehānismu, tostarp atbilstīgās kredītprocentu subsīdijas, pārvalda Eiropas Investīciju banka (EIB). EIB aizdevumu veidā no bankas pašas resursiem piešķir summu, kas nepārsniedz EUR 2 000 miljonus un kas papildina 10. EAF. Šos līdzekļus piešķir mērķiem, kas izklāstīti šā nolīguma II pielikumā saskaņā ar noteikumiem, kuri izklāstīti EIB statūtos, un saskaņā ar attiecīgajiem nosacījumiem par ieguldījumu finansējuma noteikumiem, kā noteikts minētajā pielikumā. Visus pārējos finanšu līdzekļus saskaņā ar šo daudzgadu finanšu shēmu pārvalda Komisija.

▼ M5

4. Atlikumus no 9. EAF un no iepriekšējiem EAF nedrīkst piešķirt pēc 2007. gada 31. decembra vai pēc šīs daudzgadu finanšu shēmas stāšanās spēkā (ja tā stājas spēkā vēlāk par minēto datumu); nevarēs piešķirt arī summas, kas pēc šā datuma ir atbrīvotas no saistībām projektos saskaņā ar minētajiem fondiem, ja vien Eiropas Savienības Padome vienprātīgi nepieņems citu lēmumu, izņemot atlikumus un līdzekļus, kas pēc šā datuma atbrīvoti saistībā ar sistēmu, kuras mērķis ir garantēt lauksaimniecības pamatproduktu eksporta ieņēmumu stabilizāciju (*STABEX*) saskaņā ar EAF pirms 9. EAF, un to summu atlikumus un atlīdzinājumus, kas paredzēti ieguldījumu mehānisma finansēšanai, izņemot atbilstīgās kredītprocentu subsīdijas, kas tiks pārceltas uz 10. EAF, kur tās izmantos saskaņā ar šā pārskatītā nolīguma noteikumiem. Šos līdzekļus, kas piešķirti pēc 2007. gada 31. decembra līdz esošā nolīguma spēkā stāšanās brīdim, kā norādīts iepriekš, izmantos tikai, lai nodrošinātu ES pārvaldes darbību un lai segtu uzsāktu projektu tekošās izmaksas līdz brīdim, kad stājas spēkā 10. EAF.
5. Šīs daudzgadu finanšu shēmas kopējais apjoms attiecas uz laikposmu no 2008. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 31. decembrim. 10. EAF līdzekļus – izņemot summas, kas paredzētas ieguldījumu mehānisma finansēšanai, neietverot atbilstīgās kredītprocentu subsīdijas – vairs nevarēs piešķirt pēc 2013. gada 31. decembra, ja vien Eiropas Savienības Padome pēc Komisijas priekšlikuma vienprātīgi nepieņem citādu lēmumu.
6. Vēstnieku komiteja ĀKK un EK Ministru padomes vārdā var pieņemt piemērotus pasākumus saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmas kopējo summu, lai īstenotu programmēšanas prasības saskaņā ar vienu no piešķirumiem, kas paredzēti 2. punktā, tostarp līdzekļu pārdali starp šiem piešķirumiem.
7. Puses izvērtēs rezultātus, novērtējot saistību un maksājumu izpildes līmeni, kā arī sniegtā atbalsta rezultātus un ietekmi. Šo izvērtējumu veiks, pamatojoties uz Komisijas 2010. gadā sagatavoto priekšlikumu. Pamatojoties uz šo izvērtējumu, pieņems lēmumu par summu finansiālajai sadarbībai pēc 2013. gada.
8. Jebkura dalībvalsts var sniegt Komisijai vai EIB brīvprātīgus ieguldījumus, lai atbalsētu ĀKK un EK Partnerattiecību nolīguma mērķus. Dalībvalstis var arī kopīgi finansēt projektus vai programmas, piemēram, saistībā ar īpašām iniciatīvām, ko pārvalda Komisija vai EIB. Valsts līmenī jāgarantē ĀKK īpašuma tiesības uz šādām iniciatīvām.

▼ **M12***Ic PIELIKUMS*

Daudzgažu finanšu shēma laikposmam no 2014. gada līdz 2020. gadam

1. Atbilstīgi šim nolīgumam no 2014. gada 1. janvāra ĀKK valstīm pieejamā finansiālās palīdzības kopējā summa saskaņā ar daudzgažu finanšu shēmu ir EUR 31 589 miljoni, kā precizēts 2. un 3. punktā.
2. Saskaņā ar 11. Eiropas Attīstības fondu (EAF) izmantojamie EUR 29 089 miljoni ir pieejami no daudzgažu finanšu shēmas stāšanās spēkā dienas. Minēto summu sadarbības instrumentiem piešķir atbilstoši turpmāk minētajam:
 - a) EUR 24 365 miljonus piešķir valsts un reģionālo indikatīvo programmu finansēšanai. Šo piešķirumu izmanto, lai finansētu:
 - i) atsevišķu ĀKK valstu indikatīvās programmas saskaņā ar šā nolīguma IV pielikuma 1.–5. pantu attiecībā uz īstenošanas un vadības procedūrām;
 - ii) reģionālās indikatīvās programmas, ar ko atbalsta reģionālu un starpreģionālu sadarbību un ĀKK valstu reģionālu integrāciju saskaņā ar šā nolīguma IV pielikuma 6.–11. pantu attiecībā uz īstenošanas un vadības procedūrām;
 - b) EUR 3 590 miljonus piešķir, lai finansētu ĀKK iekšējo sadarbību un starpreģionālo sadarbību ar daudzām vai visām ĀKK valstīm saskaņā ar šā nolīguma IV pielikuma 12.–14. pantu attiecībā uz īstenošanas un vadības procedūrām. Šis finansējums ietver atbalstu kopīgām iestādēm un struktūrām, kas izveidotas saskaņā ar šo nolīgumu. No šīs summas tiek finansēti arī ĀKK sekretariāta darbības izdevumi, kas minēti 1. protokola “Par kopīgo iestāžu darbības izdevumiem” 1. un 2. punktā;
 - c) EUR 1 134 miljonus piešķir, lai finansētu Ieguldījumu instrumentu saskaņā ar šā nolīguma II pielikumā (“Finansējuma noteikumi”) izklāstītajiem noteikumiem, un tie ietver papildu iemaksas Ieguldījumu instrumenta līdzekļos pie EUR 500 miljoniem, kurus pārvalda kā pastāvīgi papildināmus līdzekļus, un EUR 643 miljonus kā dotācijas procentu subsīdiju finansēšanai un ar projektiem saistītas tehniskās palīdzības finansēšanai 11. EAF laikā, kā norādīts minētā pielikuma 1., 2. un 4. pantā.
3. Darbības, ko finansē saistībā ar Ieguldījumu instrumentu, tostarp atbilstīgās procentu subsīdijas, pārvalda Eiropas Investīciju banka (EIB). EIB aizdevumu veidā no bankas pašas resursiem piešķir summu, kura nepārsniedz EUR 2 500 miljonus, kura papildina no 11. EAF pieejamos līdzekļus. Šos līdzekļus piešķir šā nolīguma II pielikumā minēto mērķu sasniegšanai saskaņā ar nosacījumiem EIB statūtos un attiecīgajiem nosacījumiem par ieguldījumu finansējuma noteikumiem, kā noteikts minētajā pielikumā. Pārējos finanšu līdzekļus saskaņā ar šo daudzgažu finanšu shēmu pārvalda Komisija.
4. Atlikumus no 10. EAF vai no iepriekšējiem EAF nedrīkst piešķirt pēc 2013. gada 31. decembra vai pēc šās daudzgažu finanšu shēmas stāšanās spēkā (ja tā stājas spēkā vēlāk par minēto datumu); nedrīkst piešķirt arī summas, kas atbrīvotas no saistībām projektos saskaņā ar minētajiem EAF, ja vien Eiropas

▼ **M12**

Savienības Padome vienprātīgi nelemj citādi, izņemot to summu atlikumus, kuras paredzētas ieguldījumu instrumenta finansēšanai, izņemot atbilstīgās procentu subsīdijas un izņemot atlikumus, kas radušies saistībā ar sistēmu, kuras mērķis ir garantēt lauksaimniecības pamatproduktu eksporta ieņēmumu stabilizāciju (*STABEX*) saskaņā ar EAF pirms 9. EAF.

5. Šīs daudzgadu finanšu shēmas kopējais apmērs attiecas uz laikposmu no 2014. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim. Pēc 2020. gada 31. decembra līdzekļus no 11. EAF un tos līdzekļus, kas saistībā ar ieguldījumu instrumentu radušies no atmaksājumiem, nedrīkst piešķirt, ja vien Eiropas Savienības Padome pēc Komisijas priekšlikuma vienprātīgi nelemj citādi. Tomēr līdzekļi, ko dalībvalstis saskaņā ar 9., 10. un 11. EAF piešķirušas ieguldījumu instrumentu finansēšanai, ir pieejami izmaksāšanai arī pēc 2020. gada 31. decembra.
6. Vēstnieku komiteja, rīkojoties ĀKK un ES Ministru padomes vārdā, var veikt piemērotus pasākumus, nepārsniedzot daudzgadu finanšu shēmas kopējo summu, lai īstenotu plānošanas prasības saskaņā ar vienu no piešķirumiem, kas paredzēti 2. punktā, tostarp līdzekļu pārdali starp šiem piešķirumiem.
7. Pēc pretējās puses lūguma Nolīguma puses var lemt par darbību izvērtēšanu, abpusēji pieņemamā laikā novērtējot saistību un maksājumu izpildes līmeni, kā arī sniegtās palīdzības nodrošinātos rezultātus un ietekmi. Minētais izvērtējums veicams, pamatojoties uz Komisijas sagatavoto priekšlikumu. Tas varētu dot ieguldījumu sarunās, kas paredzētas šā nolīguma 95. panta 4. punktā.
8. Jebkura dalībvalsts Komisijai vai EIB var sniegt brīvprātīgu ieguldījumu, tādējādi atbalstot ĀKK un ES partnerattiecību nolīguma mērķu izpildi. Tāpat dalībvalstis var līdzfinansēt projektus vai programmas, piemēram, īpašas iniciatīvas, ko pārvalda Komisija vai EIB. ĀKK līdzdalība šādās iniciatīvās ir garantējama valstu līmenī.

▼B*II PIELIKUMS***FINANSĒJUMA NOTEIKUMI****1. NODAĻA****IEGULDĪJUMU FINANSĒJUMS****▼M10***1. pants*

1. Finansējuma noteikumi attiecībā uz ieguldījumu mehānisma (mehānisms) darbību, aizdevumiem no Eiropas Investīciju bankas (Banka) pašu resursiem un speciālajām operācijām ir tādi, kā noteikts šajā nodaļā. Šos resursus var novirzīt tiesīgiem uzņēmumiem tieši vai netieši caur tiesīgiem ieguldījumu fondiem un/vai finanšu starpniekiem.

2. Līdzekļi procentu likmju subsīdijām saskaņā ar šo pielikumu būs pieejami no 1b pielikuma 2. punkta c) apakšpunktā minēto procentu subsīdiju piešķiruma.

▼M11

3. Procentu subsīdijas var kapitalizēt vai izmantot kā dotācijas. Procentu likmju subsīdiju summu, ko aprēķina to vērtības izteiksmē aizdevuma izmaksas brīdī, ieskaita procentu subsīdiju piešķirumā, kas noteikts 1b pielikuma 2. punkta c) apakšpunktā, un maksā tieši EIB. Līdz 15 % no šā piešķiruma procentu likmju subsīdijām var arī izmantot, lai atbalstītu ar projektu saistītu tehnisko palīdzību ĀKK valstīs.

▼M10

4. Šie noteikumi neskar noteikumus, ko var piemērot ĀKK valstīm, uz kurām attiecas ierobežoti aizņēmuma nosacījumi saskaņā ar Lieliem parādiem apgrūtinātu nabadzīgo valstu (*HIPC*) iniciatīvu vai citiem starptautiski atzītiem parādu ilgtspējības principiem. Attiecīgi, ja saskaņā ar šādiem principiem vajadzīga aizdevuma procentu likmes samazināšana vairāk nekā par 3 %, kā atļauts saskaņā ar šīs nodaļas 2. un 4. pantu, Banka ar piemērotu līdzfinansējumu kopā ar citiem līdzekļu devējiem mēģina samazināt līdzekļu vidējās izmaksas. Ja tiks uzskatīts, ka tas nav iespējams, aizdevuma procentu likmi var samazināt par tādu summu, kāda vajadzīga, lai atbilstu līmenim, kas izriet no *HIPC* iniciatīvas vai jebkuriem citiem starptautiski atzītiem parādu ilgtspējības principiem.

▼B*2. pants***Ieguldījumu mehānisma līdzekļi**

1. Mehānisma līdzekļus, cita starpā, var izmantot, lai:

a) sniegtu riska kapitālu:

i) kapitāla līdzdalības veidā ĀKK uzņēmumos, ieskaitot finanšu iestādes;

ii) kvazikapitāla palīdzības veidā ĀKK uzņēmumiem, ieskaitot finanšu iestādes, un

iii) garantiju un citu kredīta palielinājumu veidā, ko var izmantot, lai segtu politiskus un citus ar ieguldījumiem saistītus riskus ārvalstu un vietējiem ieguldītājiem vai aizdevējiem;

b) sniegtu parastus aizdevumus.

▼B

2. Kapitāla līdzdalība parasti ir nekontrolējošām mazākuma līdzdalībām un to atlīdzina, pamatojoties uz attiecīgā projekta darbības rezultātiem.

3. Kvazikapitāla palīdzība var būt akcionāru avansi, konvertējamās obligācijas, nosacīti, subordinēti un līdzdalības aizdevumi vai jebkurš līdzīgs palīdzības veids. Šī palīdzība īpaši var būt:

- a) nosacīti aizdevumi, kuru apkalpošana un/vai ilgums ir saistīts ar noteiktu nosacījumu izpildi projekta darbības rezultātu ziņā; nosacītu aizdevumu īpašā gadījumā pētījumiem pirms ieguldījumu veikšanas vai citai ar projektu saistītai tehniskai palīdzībai var atteikties no apkalpošanas, ja ieguldījumus neīsteno;
- b) nosacīti aizdevumi, kuru apkalpošana un/vai ilgums ir saistīts ar projekta finansiālo atdevi, un
- c) subordinēti aizdevumi, kuri atmaksājami tikai pēc citu prasību nokārtošanas.

4. Katras darbības atlīdzību nosaka, piešķirot aizdevumu. Tomēr:

- a) nosacītu vai līdzdalības aizdevumu gadījumā atlīdzība parasti ietver nemainīgu procentu likmi līdz 3 % un mainīgu komponentu, kas saistīts ar projekta darbības rezultātiem, un
- b) subordinētu aizdevumu gadījumā procentu likmi piesaista tirgum.

5. Garantiju cenu nosaka tā, lai atspoguļotu apdrošinātos riskus un darbības īpašās iezīmes.

6. Parastu aizdevumu procentu likme ietver atsauces likmi, ko Banka piemēro salīdzināmiem aizdevumiem ar tādiem pašiem noteikumiem attiecībā uz labvēlības un atmaksas periodiem, un Bankas noteiktu uzcenojumu.

▼M10

7. Parastos aizdevumus valstīs, uz kurām neattiecas ierobežoti aizņēmuma nosacījumi saskaņā ar *HIPC* vai citiem starptautiski atzītiem parādu ilgtspējības principiem, var pagarināt ar izdevīgiem noteikumiem un nosacījumiem šādos gadījumos:

- a) infrastruktūras projektiem, kas ir priekšnosacījums privātā sektora attīstībai vismazāk attīstītās valstīs, pēckonflikta valstīs un valstīs, kuras pārcietušas dabas katastrofu. Šādos gadījumos aizdevuma procentu likmi samazina ne vairāk kā par 3 %;
- b) projektiem, kas ietver pārstrukturēšanas darbības saistībā ar privatizāciju, vai projektiem ar pamatotiem un uzskatāmiem sociāliem vai ar vidi saistītiem ieguvumiem. Šādos gadījumos aizdevumiem var piemērot procentu likmes subsīdiju, kuras apjomu un veidu nosaka, ņemot vērā konkrētas projekta iezīmes. Tomēr procentu likmes subsīdija nepārsniedz 3 %.

Aizdevuma galīgā procentu likme, kas atbilst a) vai b) apakšpunktam, nekādā gadījumā nevar būt mazāka par 50 % no atsauces likmes.

8. Līdzekļus, kas vajadzīgi, lai piemērotu šos izdevīgākos noteikumus, piešķirs, izmantojot procentu subsīdiju piešķirumu, kas minēts šā Nolīguma 1b pielikuma 2. punkta c) apakšpunktā.

▼M11

9. Procentu subsīdijas var kapitalizēt vai izmantot kā dotācijas. Līdz 15 % no budžeta procentu likmju subsīdijām var izmantot, lai atbalstītu ar projektu saistītu tehnisko palīdzību ĀKK valstīs.

▼B*3. pants***Ieguldījumu mehānisma darbība****▼M4**

1. Ieguldījumu mehānisms darbojas visās tautsaimniecības nozarēs un atbalsta privātu un komerciālu valsts sektora institūciju ieguldījumus, ieskaitot ieņēmumus nesošu ekonomisko un tehnoloģisko infrastruktūru, kas ir svarīga privātajam sektoram. Mehānisms:

- a) tiek pārvaldīts kā apgrozības fonds un tā mērķis ir būt finansiāli ilgtspējīgam. Tā darbības ir ar tirgum piesaistītiem noteikumiem un izvairās no izkropļojumu radīšanas vietējos tirgos un privātu finanšu avotu pārvietošanas;
- b) atbalsta ĀKK finanšu nozari un ir ar katalītisku ietekmi, veicinot ilgtermiņa vietējo resursu mobilizāciju un piesaistot ārvalstu privātos ieguldītājus un aizdevējus projektiem ĀKK valstīs;
- c) uzņemas daļu no savu finansēto projektu riska. Tā finansiālo noturību nodrošina ieguldījumu portfelis kopumā, nevis atsevišķas darbības; un
- d) tiecas virzīt līdzekļus caur ĀKK valstu un reģionu iestādēm un programmām, kas sekmē mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) attīstību.

1.a Bankai tiks atlīdzinātas izmaksas, kas tai radušās, pārvaldot ieguldījumu mehānismu. Pirmajos divos gados pēc otrā finanšu protokola stāšanās spēkā tas būs apmērā līdz 2 % gadā no ieguldījumu mehānisma kopējās sākotnējās dotācijas. Pēc tam Bankas atlīdzībā tiks iekļauta fiksētā komponente 0,5 % gadā no sākotnējās dotācijas un mainīgā komponente līdz 1,5 % gadā no ieguldījumu mehānisma portfeļa, kas ir ieguldīts projektos ĀKK valstīs. Atlīdzība tiks finansēta no ieguldījumu mehānisma.

▼B

2. Finanšu protokola beigu datumā un Ministru padomes konkrēta lēmuma neesamības gadījumā kumulatīvās neto atkalieplūdes ieguldījumu mehānismā pārceļ uz nākamo protokolu.

*4. pants***Aizdevumi no Bankas pašu resursiem**

1. Banka:

- a) ar tās pārvaldītiem resursiem veicina ĀKK valstu ekonomisko un rūpniecisko attīstību nacionālā un reģionālā mērogā, un šim nolūkam kā prioritāti finansē projektus un programmas vai citus ieguldījumus, kuru mērķis ir sekmēt privāto sektoru visās tautsaimniecības nozarēs;

▼B

- b) izveido ciešas sadarbības saiknes ar nacionālām un reģionālām attīstības bankām un ar ĀKK valstu un ES banku un finanšu iestādēm, un
- c) apspriežoties ar attiecīgo ĀKK valsti, pieņem kārtību un procedūras attīstības finansēšanas sadarbības īstenošanai, kā izklāstīts šajā Nolīgumā, nepieciešamības gadījumā, lai ņemtu vērā projektu un programmu raksturu un rīkotos saskaņā ar šā Nolīguma mērķiem tās statūtos noteikto procedūru ietvaros.

▼M10

2. Aizdevumus no Bankas pašu resursiem piešķir saskaņā ar šādiem noteikumiem:

- a) atsaucēs procentu likme ir likme, ko Banka piemēro aizdevumiem ar tādiem pašiem nosacījumiem valūtas ziņā un atmaksas perioda sākumu līguma noslēgšanas dienā vai izmaksas dienā;
- b) tomēr valstīm, uz kurām neattiecas ierobežoti aizņēmuma noteikumi saskaņā ar *HIPC* vai citiem starptautiski atzītiem parādu ilgtspējības principiem:
 - i) principā valsts sektora projektiem var piešķirt procentu likmes subsīdiju līdz pat 3 % apjomā;
 - ii) privātā sektora projektiem, kas ietilpst 2. panta 7. punkta b) apakšpunktā noteiktajās kategorijās, var piešķirt procentu likmes subsīdijas ar tādiem pašiem noteikumiem, kā noteikts 2. panta 7. punkta b) apakšpunktā.

Visos šādos gadījumos galīgā procentu likme nevar būt mazāka par 50 % no atsaucēs likmes;

- c) Banka no pašu resursiem piešķirto aizdevumu atmaksas periodu nosaka, pamatojoties uz projekta ekonomisko un finansiālo raksturojumu. Šiem aizdevumiem parasti ir labvēlības periods, ko nosaka, pamatojoties uz projekta izveides periodu.

▼B

3. Ieguldījumiem, kuras Banka finansē no pašu resursiem valsts sektora uzņēmumos, no attiecīgās ĀKK valsts var pieprasīt konkrētas ar projektu saistītas garantijas vai vienošanās.

5. pants

Nosacījumi ārvalsts valūtas maiņas kursa riskam

Lai samazinātu valūtas maiņas kursa svārstību ietekmi, valūtas maiņas kursa riska problēmas risina šādi:

- a) kapitāla līdzdalības gadījumā, kas paredzēta, lai nostiprinātu uzņēmuma pašu kapitālu, valūtas maiņas kursa risku parasti uzņemas ieguldījumu mehānisms;

▼M4

- b) parastu aizdevumu un riska kapitāla finansējuma gadījumā maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) valūtas maiņas kursa risku parasti sadala starp Kopienību, no vienas puses, un citām iesaistītajām personām, no otras puses. Vidēji maiņas risks pusēm būtu jāsedz vienādās daļās; un

▼B

- c) ja tas ir iespējams un lietderīgi, īpaši valstīs, kurām ir raksturīga makroekonomiskā un finansiālā stabilitāte, mehānisms tieksies izsniegt aizdevumus vietējās ĀKK valūtās, tādējādi *de facto* uzņemoties ārvalsts valūtas risku.

▼B*6. pants***Nosacījumi ārvalsts valūtas pārskaitījumam**

Attiecīgās ĀKK valstis attiecībā uz darbībām saskaņā ar Nolīgumu un attiecībā uz kurām tās sniedz rakstisku apstiprinājumu šā Nolīguma ietvaros:

- a) piešķir atbrīvojumu no visiem valsts vai vietējiem nodokļiem, nodokļu maksājumiem par procentiem, komisijas maksu un aizdevumu daļu, kas pienākas saskaņā ar attiecīgās ĀKK valsts vai valstu tiesību aktu vai tiesību aktiem;
- b) nodod saņēmēju rīcībā valūtu, kas nepieciešama procentu, komisijas maksas un aizdevumu daļu maksāšanai, kas pienākas finansējuma līgumu izteiksmē, kuri piešķirti projektu un programmu īstenošanai viņu teritorijās, un
- c) dara pieejamu Bankai ārvalsts valūtu, kas nepieciešama visu summu pārskaitīšanai, kuras tā saņēmusi valsts valūtā pēc valūtas maiņas kursa starp eiro un citām pārskaitījuma valūtām un valsts valūtu pārskaitījuma datumā. Tas ietver visu veidu atlīdzības, piemēram, cita starpā, procentus, dividendes, komisijas maksas un maksas par pakalpojumiem, kā arī aizdevumu daļas un ieņēmumus no akciju pārdošanas, kas pienākas finansējuma līgumu izteiksmē, kuri piešķirti projektu un programmu īstenošanai viņu teritorijās.

▼M4*6.a pants***Ikgadējā ziņošana par ieguldījumu mehānismu**

ES dalībvalstu pārstāvji, kas atbild par ieguldījumu mehānismu, ĀKK valstu pārstāvji, kā arī Eiropas Investīciju bankas, Eiropas Komisijas, ES Padomes Sekretariāta un ĀKK Sekretariāta pārstāvji ik gadu tiekas, lai apspriestu ieguldījumu mehānisma darbību un veikumu un ar to saistītos politikas jautājumus.

*6.b pants***Ieguldījumu mehānisma darbības rezultātu pārskatīšana**

Ieguldījumu mehānisma vispārējos darbības rezultātus kopīgi pārskata finanšu protokola termiņa vidusposmā un nobeigumā. Šajā pārskatīšanā var iesniegt ieteikumus par mehānisma īstenošanas uzlabošanu.

▼B**2. NODAĻA****SPECIĀLĀS DARBĪBAS***7. pants*

- 1. Sadarbība no piešķirtajām dotācijām atbalsta:

- a) zemu ienākumu mājokļus, lai veicinātu mājokļu nozares ilgtermiņa attīstību, ieskaitot sekundāru hipotēku mehānismus;
- b) mikrofinansējumu, lai veicinātu MVU un mikrouzņēmumus, un

▼B

- c) jaudas palielināšanu, lai nostiprinātu un veicinātu privātā sektora efektīvu līdzdalību sociālajā un ekonomiskajā attīstībā.

2. ĀKK un EK Ministru padome pēc šā Nolīguma noslēgšanas un pēc ĀKK un EK Attīstības finansiālās sadarbības komitejas priekšlikuma lemj par kārtību un resursu summu, ko piešķir no ilgtermiņa attīstības dotācijas, lai sasniegtu šos mērķus.

3. NODAĻA

FINANSĒJUMS EKSPORTA IEŅĒMUMU ĪSTERMIŅA SVĀRSTĪBĀM

8. pants

1. Puses atzīst, ka eksporta ieņēmumu zaudējumi īstermiņa svārstību rezultātā var apdraudēt attīstības finansējuma prasības un makroekonomikas politikas un sektorpolitikas īstenošanu. Tādēļ ĀKK valsts ekonomikas atkarības pakāpe no preču eksporta un īpaši no lauksaimniecības un kalnrūpniecības produktiem ir kritērijs, lai noteiktu līdzekļu piešķiršanu ilgtermiņa attīstībai.

2. Lai samazinātu eksporta ieņēmumu nestabilitātes nelabvēlīgo ietekmi un aizsargātu attīstības programmu, ko apdraud ieņēmumu samazinājums, var mobilizēt papildu finansiālu atbalstu no plānojamiem resursiem valsts ilgtermiņa attīstībai, pamatojoties uz 9. un 10. pantu.

9. pants

▼M7**Atbilstības kritēriji**

1. Tiesības uz papildu līdzekļiem nosaka šādi kritēriji:

— ja zaudēti 10 % eksporta ieņēmumu (vismazāk attīstīto valstu, valstu, kurām ir tikai sauszemes robežas, salu valstu, kā arī valstu, kas pārcietušas konfliktus un dabas katastrofas, gadījumā – 2 %) par precēm salīdzinājumā ar ieņēmumu vidējo aritmētisko pirmajos četros gados pirms piemērošanas gada, neņemot vērā galējo vērtību, vai

— ja zaudēti 10 % eksporta ieņēmumu (vismazāk attīstīto valstu, valstu, kurām ir tikai sauszemes robežas, salu valstu, kā arī valstu, kas pārcietušas konfliktus un dabas katastrofas, gadījumā – 2 %) par visiem eksportētajiem lauksaimniecības vai kalnrūpniecības produktiem salīdzinājumā ar ieņēmumu vidējo aritmētisko pirmajos četros gados pirms piemērošanas gada, neņemot vērā galējo vērtību valstīm, kur ieņēmumi par lauksaimniecības produktiem vai kalnrūpniecības produktiem dod vairāk nekā 40 % no kopējiem eksporta ieņēmumiem no precēm, vai

— ja zaudēti 10 % eksporta ieņēmumu (vismazāk attīstīto valstu, valstu, kurām ir tikai sauszemes robežas, salu valstu, kā arī valstu, kas pārcietušas konfliktus un dabas katastrofas, gadījumā – 2 %) par visiem eksportētajiem lauksaimniecības vai kalnrūpniecības produktiem salīdzinājumā ar ieņēmumu vidējo aritmētisko pirmajos četros gados pirms piemērošanas gada, neņemot vērā galējo vērtību valstīm, kur ieņēmumi par lauksaimniecības produktiem vai kalnrūpniecības produktiem dod 20 % līdz 40 % no kopējiem eksporta ieņēmumiem no precēm, ar nosacījumu, ka šo kopējo eksporta ieņēmumu no precēm pieaugums nav lielāks par proporcionālu ietekmei, ko rada lauksaimniecības vai kalnrūpniecības produktu eksporta ieņēmumu zaudējums no kopējiem eksporta ieņēmumiem.

▼ **M7**

2. Lai varētu piemērot papildu atbalstu, 1. punktā noteiktajiem eksporta ieņēmumu zaudējumiem ir jābūt lielākiem vai vienādiem ar 0,5 % no IKP. Tiesības saņemt papildu atbalstu ir ne vairāk kā trīs secīgus gadus pēc kārtas.

3. Papildu resursus atspoguļo attiecīgās valsts pārskatos. Tos izlieto saskaņā ar plānošanas noteikumiem un metodēm, ieskaitot IV pielikuma "Īstenošanas un vadības procedūras" īpašos noteikumus, pamatojoties uz nolīgumiem, kurus iepriekš noslēgusi Kopiena vai attiecīgā ĀKK valsts gada laikā pēc piemērošanas gada. Ar abu Pušu vienošanos resursus var izlietot, lai finansētu programmas, kas iekļautas valsts budžetā. Tomēr daļu no papildu resursiem var atvēlēt īpašām nozarēm, jo īpaši – lai attīstītu uz tirgu balstītas apdrošināšanas sistēmas, lai aizsargātos pret eksporta ieņēmumu svārstību risku.

9.a pants

1. Papildu finanšu atbalsta summu iegūst, reizinot eksporta ieņēmumu zaudējumus ar "valsts ienākumu un IKP" vidējo aritmētisko attiecību, pamatojoties uz datiem no pirmajiem četriem gadiem pirms pieteikuma, neņemot vērā galējo vērtību un nosakot šīs attiecības lieluma maksimālo robežu uz 25 %.

2. ĀKK valstu iesniegto datu analīzi, lai noteiktu 9. pantā paredzēto papildu finanšu atbalstu un tiesības uz tā saņemšanu, Komisija veiks vietējā valūtā, piemērojot inflācijas likmi. Pēc tam atbilstīgi savām procedūrām Komisija pārvērtīs iespējamo papildu finanšu resursu summu *euro*.

3. Saistībā ar valstu indikatīvajām programmām paredzēto finansējumu Komisija katru gadu lems par finansējuma piešķiršanu eksporta ieņēmumu īstermiņa svārstību gadījumā attiecībā uz visām ĀKK valstīm. Ja uz 9. panta kritēriju pamata aprēķinātā finanšu atbalsta summa pārsniedz šo finansējumu, valsts piešķirumu sadali veic proporcionāli katras ĀKK valsts iespējamajai papildu finanšu atbalsta summai, kas izteikta *euro*.

▼ **B***10. pants***Avansi**▼ **M7**

Sistēma papildu resursu piešķiršanai paredz avansus, lai segtu kavējumus konsolidētas tirdzniecības statistikas iegūšanā un nodrošinātu, ka konkrētos resursus var iekļaut vēlākais otrā gada budžetā pēc piemērošanas gada. Avansu var saņemt tikai tās valstis, kurās finanšu atbalstu saistībā ar *FLEX* var īstenot, izmantojot vispārējo budžeta atbalstu. Avansus mobilizē, pamatojoties uz provizorisku eksporta statistiku, ko valsts sagatavo un iesniedz Komisijai. Maksimālais avanss ir 100 % no papildu finanšu atbalsta aplēstās summas piemērošanas gadam. Tādējādi mobilizētās summas koriģē, ņemot vērā galīgo konsolidēto eksporta statistiku. Šie statistikas dati ir jāiesniedz vēlākais 31. decembrī otrajā gadā pēc piemērošanas gada.

▼B*11. pants*

Šīs nodaļas noteikumi ir pakļauti pārskatīšanai vēlākais pēc diviem darbības gadiem un pēc tam pēc jebkuras Puses pieprasījuma.

4. NODAĻA**CITI NOTEIKUMI***12. pants***Kārtējie maksājumi un kapitāla kustība**

1. Neierobežojot 3. punktu turpmāk, Puses apņemas noteikt ierobežojumus jebkuriem maksājumiem brīvi konvertējamā valūtā maksājumu bilances norēķinu kontā starp Kopienas un ĀKK valstu iedzīvotājiem.

2. Attiecībā uz darījumiem maksājumu bilances kapitāla kontā Puses apņemas noteikt ierobežojumus kapitāla brīvai kustībai tiešajiem ieguldījumiem, ko veic uzņēmumos, kas izveidoti saskaņā ar uzņemšanas valsts tiesību aktiem, un ieguldījumiem, ko veic saskaņā ar šo Nolīgumu, un šo ieguldījumu un jebkuras no tiem gūtās peļņas likvidācijai vai repatriācijai.

3. Ja vienai vai vairākām ĀKK valstīm vai vienai vai vairākām Kopienas dalībvalstīm ir vai draud nopietnas maksājumu bilances grūtības, ĀKK valsts, dalībvalsts vai Kopiena saskaņā ar nosacījumiem, kas noteikti saskaņā ar Vispārējo vienošanos par tarifiem un tirdzniecību (VVT), Vispārējo vienošanos par pakalpojumu tirdzniecību un Starptautiskā valūtas fonda nolīguma VIII un XIV pantu, var pieņemt ierobežojumus veicamiem darījumiem, kuriem ir ierobežots ilgums un kuri nedrīkst pārsniegt to, kas ir nepieciešams, lai uzlabotu maksājumu bilances stāvokli. Puse, kas veic pasākumus, nekavējoties informē citas Puses un pēc iespējas ātrāk iesniedz tām grafiku attiecīgo pasākumu likvidēšanai.

*13. pants***Uzņēmējdarbības vienību kvalifikācija un izturēšanās pret tām**

Kas attiecas uz pasākumiem, ko var piemērot pakalpojumu izveides un sniegšanas jautājumos, ĀKK valstis, no vienas puses, un dalībvalstis, no otras puses, nediskriminējoši izturas pret attiecīgi ĀKK valstu valstspiederīgajiem un uzņēmumiem vai firmām un dalībvalstu valstspiederīgajiem un uzņēmumiem vai firmām. Tomēr, ja noteiktai darbībai ĀKK valsts vai dalībvalsts nespēj nodrošināt šādu izturēšanos, attiecīgā gadījumā ĀKK valsts vai dalībvalsts pienākums nav nodrošināt šādu izturēšanos šai darbībai attiecīgās valsts valstspiederīgajiem un uzņēmumiem vai firmām.

*14. pants***“Uzņēmumu un firmu” definīcija**

1. Šajā Nolīgumā “dalībvalsts vai ĀKK valsts uzņēmumi vai firmas” ir uzņēmumi vai firmas, kas izveidotas saskaņā ar civiltiesībām vai komerciesībām, ieskaitot publiskas vai citādas sabiedrības, kooperatīvas sabiedrības un citas juridiskas personas, un personālsabiedrības, kuras reglamentē publiskās tiesības vai privāttiesības, izņemot tās, kas ir bezpeļņas, izveidotas saskaņā ar dalībvalsts vai ĀKK valsts tiesību aktiem un kuru juridiskā adrese, centrālā administrācija vai galvenā uzņēmējdarbības vieta ir dalībvalstī vai ĀKK valstī.

▼B

2. Tomēr uzņēmumam vai firmai, kurai dalībvalstī vai ĀKK valstī ir tikai juridiskā adrese, jāveic darbība, kurai ir efektīva un pastāvīga saikne ar šās dalībvalsts vai ĀKK valsts ekonomiku.

5. NODAĻA

IEGULDĪJUMU AIZSARDZĪBAS NOLĪGUMI*15. pants*

1. Īstenojot šā Nolīguma 78. panta noteikumus, Puses ievēro šādus principus:

- a) Līgumslēdzēja valsts attiecīgā gadījumā var pieprasīt ieguldījumu veicināšanas un aizsardzības nolīguma pārrunāšanu ar citu Līgumslēdzēju valsti;
- b) valstis, kuras ir šo nolīgumu puses, nepraktizē diskrimināciju starp Līgumslēdzējām valstīm, kuras ir šā Nolīguma puses vai viena pret otru attiecībā uz trešām valstīm, atklājot sarunas divpusēju vai daudzpusēju ieguldījumu veicināšanas un aizsardzības nolīgumu noslēgšanai, piemērošanai un interpretēšanai;
- c) Līgumslēdzējas valstis ir tiesīgas pieprasīt iepriekš minētās nediskriminējošas attieksmes modifikāciju vai pieņemšanu, ja to pieprasa starptautiskas saistības vai apstākļu maiņa;
- d) iepriekš minēto principu piemērošana nenozīmē un praksē nevar pārkāpt Līgumslēdzējas valsts Nolīguma puses suverenitāti, un
- e) saistība starp jebkura pārrunātā nolīguma, strīdu atrisināšanas noteikumu spēkā stāšanās datumu un attiecīgo ieguldījumu datumu tiks izklāstīta minētajā nolīgumā, ievērojot iepriekš izklāstītos noteikumus. Līgumslēdzējas puses apstiprina, ka atpakaļejošu spēku nepiemēro kā vispārēju principu, ja vien Līgumslēdzējas valstis nenosaka citādi.

2. Lai veicinātu divpusēju nolīgumu pārrunāšanu par ieguldījumu veicināšanu un aizsardzību, Līgumslēdzējas puses vienojas izpētīt aizsardzības nolīguma parauga galvenos noteikumus. Izpētē, kas pamatojas uz esošo divpusējo nolīgumu noteikumiem starp valstu pusēm, īpaša uzmanība tiks veltīta šādiem jautājumiem:

- a) juridiskas garantijas, lai nodrošinātu taisnīgu un vienlīdzīgu attieksmi un ārvalstu ieguldītāju aizsardzību;
- b) vislielākās labvēlības ieguldītāja klauzula;
- c) aizsardzība ekspropriācijas un nacionalizācijas gadījumā;
- d) kapitāla un peļņas pārskatīšana, un
- e) starptautiska šķīrējtiesa strīdu gadījumā starp ieguldītāju un uzņēmēju valsti.

3. Puses vienojas izpētīt garantijas sistēmu jaudu, lai pozitīvi atbildētu uz mazo un vidējo uzņēmumu īpašajām vajadzībām, apdrošinot to ieguldījumus ĀKK valstīs. Iepriekš minētās izpēti tiek uzsāktas pēc iespējas ātrāk pēc Nolīguma noslēgšanas. Šīs izpēti rezultātu pēc pabeigšanas iesniedz izskatīšanai ĀKK un EK Attīstības finansiālās sadarbības komitejai un atbilstoši rīcībai.

▼ B

III PIELIKUMS

▼ M14

IESTĀŽU ATBALSTS

▼ B

1. pants

▼ M14

Ar sadarbību atbalsta institucionālo mehānismu, lai veicinātu lauksaimniecību un lauku attīstību. Šajā saistībā ar sadarbību palīdz nostiprināt un palielināt Lauksaimniecības un lauku sadarbības tehniskā centra (CTA) nozīmi ĀKK institucionālo spēju attīstībā, īpaši saistībā ar informācijas pārvaldību, lai uzlabotu piekļuvi tehnoloģijām nolūkā palielināt lauksaimniecības ražību, komercializāciju, pārtikas nodrošinājumu un lauku attīstību.

▼ M10► M14 2 ◀. pants

CTA

1. CTA uzdevums ir nostiprināt ĀKK lauksaimniecības un lauku attīstības organizāciju politikas un institucionālo spēju attīstību un informācijas un komunikācijas vadības jaudu. Tā palīdz šīm organizācijām formulēt un īstenot politikas un programmas, lai samazinātu nabadzību, veicinātu noturīgu pārtikas drošību, saglabātu dabas resursu bāzi un tādējādi veicinātu pašpalāvēību uz ĀKK lauku un lauksaimniecības attīstību.

2. CTA:

- a) attīsta un sniedz informācijas pakalpojumus un nodrošina labāku piekļušanu pētniecībai, apmācībai un inovācijām lauksaimniecības un lauku attīstības un paplašināšanas jomā, lai veicinātu lauksaimniecības un lauku attīstību; un
- b) attīsta un pastiprina ĀKK jaudu, lai:
 - i) uzlabotu lauksaimniecības un lauku attīstības politiku un stratēģiju formulēšanu un vadību valsts un reģionālā līmenī, ieskaitot uzlabotu jaudu datu ievākšanai, politikas pētniecībai, analīzei un formulēšanai;
 - ii) uzlabotu informācijas un komunikācijas vadību, īpaši Valsts lauksaimniecības stratēģijas ietvaros;
 - iii) veicinātu efektīvu iestāžu iekšējo informācijas un komunikācijas vadību (IKV) darbības rezultātu uzraudzībai, kā arī konsorcijs ar reģionāliem un starptautiskiem partneriem;
 - iv) veicinātu decentralizētu IKV vietējā un nacionālā līmenī;
 - v) nostiprinātu pasākumus ar reģionālu sadarbību; un
 - vi) izveidotu pieejas politikas ietekmes novērtēšanai uz lauksaimniecības un lauku attīstību.

▼ M10

3. Centrs atbalsta reģionālus pasākumus un tīklus un pakāpeniski sadala spēju attīstības programmas ar atbilstošām ĀKK organizācijām. Šim nolūkam centrs atbalsta decentralizētus reģionālus informācijas tīklus. Šie tīkli tiek veidoti pakāpeniski un efektīvi.

4. CTA veiktie pasākumi tiek periodiski novērtēti.

5. Vēstnieku komiteja ir centra uzraudzības iestāde. Pēc šā Nolīguma noslēgšanas tā:

- a) izstrādā centra statūtus;
- b) ieceļ valdes locekļus;
- c) pēc valdes priekšlikuma ieceļ centra vadību; un
- d) uzrauga centra kopējo stratēģiju un valdes darbu.

6. Valde saskaņā ar centra statūtiem:

- a) izstrādā finanšu un civildienesta noteikumus un darbības noteikumus;
- b) uzrauga tā darbu;
- c) pieņem centra programmu un budžetu;
- d) iesniedz uzraudzības iestādei periodiskus ziņojumus un novērtējumus;
- e) veic jebkurus citus uzdevumus, ko tai paredz centra statūti.

7. Centra budžetu finansē saskaņā ar noteikumiem, kas paredzēti šajā Nolīgumā attiecībā uz attīstības finansiālo sadarbību.

▼ **B**

IV PIELIKUMS

ĪSTENOŠANAS UN VADĪBAS PROCEDŪRAS

1. NODAĻA

PLĀNOŠANA (NACIONĀLA)

▼ **M10**

1. pants

Pasākumus, kurus finansē no dotācijām saskaņā ar šo Nolīgumu, plāno sadarbības daudzgadu finanšu shēmas darbības perioda sākumā.

Plānošanu balsta uz piederības, tuvināšanas, līdzekļu devēju koordinēšanas un saskaņošanas, uz rezultātiem vērstas vadības un savstarpējas atbildības principiem.

Tāpēc plānošana nozīmē:

- a) valsts, reģionālo vai ĀKK iekšējo stratēģijas dokumentu (SD) sagatavošanu un izstrādi, pamatojoties uz pašu vidēja termiņa attīstības mērķiem un stratēģijām un ņemot vērā tādus principus kā kopīga plānošana un darba dalīšana starp līdzekļu devējiem, kas ļauj iespēju robežās šo procesu vadību nodot partnervalstij vai reģionam;
- b) skaidru norādi no Kopienas par indikatīvo plānoto finanšu piešķirumu, no kura valsts, reģions vai ĀKK iekšējā sadarbība var gūt labumu laika posmā, uz kuru attiecas sadarbības daudzgadu finanšu shēma atbilstīgi šim Nolīgumam, kā arī jebkuru citu būtisku informāciju, tostarp par iespējamo rezervi neparedzētām vajadzībām;
- c) stratēģijas dokumentu īstenošanas indikatīvās programmas sagatavošanu un pieņemšanu, ņemot vērā citu līdzekļu devēju saistības un īpaši ES dalībvalstu saistības; un
- d) pārbaudes procesu, kas aptver stratēģijas dokumentus, indikatīvo programmu un tai piešķirto līdzekļu apjomu.

2. pants

Valsts stratēģijas dokuments

Valsts stratēģijas dokumentu (VSD) sagatavo attiecīgā ĀKK valsts un ES. To izdara pēc apspriedēm ar plašu dalībnieku loku, tostarp nevalstiskiem dalībniekiem, vietējām iestādēm un, attiecīgā gadījumā, ar ĀKK parlamentiem, un tā pamatā ir gūtā pieredze un paraugprakse. Katru VSD pielāgo katras ĀKK valsts vajadzībām, un tā reaģē uz katras ĀKK valsts īpašajiem apstākļiem. VSD ir instruments, lai noteiktu darbību prioritāti un veidotu sadarbības programmu vietējo piederību. Tiek ņemtas vērā jebkuras novirzes starp valsts pašas analīzi un Kopienas analīzi. VSD ietver šādus standarta elementus:

- a) politiskā, ekonomiskā, sociālā un vides valsts konteksta, ierobežojumu, jaudu un izredžu analīze, ieskaitot pamatvajadzību novērtējumu, piemēram, ienākumi uz vienu iedzīvotāju, iedzīvotāju skaits un sociālie rādītāji, un neaizsargātība;
- b) valsts vidēja termiņa attīstības stratēģijas sīks izklāsts, skaidri noteiktas prioritātes un gaidāmās finansēšanas prasības;

▼ **M10**

- c) valstī esošu citu līdzekļu devēju, īpaši tajā skaitā ES dalībvalstu kā divpusēju līdzekļu devēju, būtisku plānu un darbību izklāsts;
- d) atbildes stratēģijas, kas nosaka speciālo ieguldījumu, ko var dot ES. Tie iespējamā apmērā nodrošina papildināmību ar darbībām, kuras finansē pati ĀKK valsts un citi valstī esoši līdzekļu devēji; un
- e) norāde uz vispiemērotākajiem atbalsta un tā īstenošanas mehānismiem, kuri izmantojami iepriekšminēto stratēģiju īstenošanā.

*3. pants***Resursu sadalījums**

1. Indikatīvā resursu sadale starp ĀKK valstīm tiek pamatota ar standarta, objektīvām un pārredzamām vajadzībām un darbības rezultātu kritērijiem. Šajā saistībā:

- a) vajadzības novērtē, pamatojoties uz kritērijiem, kas attiecas uz ienākumiem uz vienu iedzīvotāju, iedzīvotāju skaitu, sociāliem rādītājiem, parādsaistību līmeni un neaizsargātību pret ārējām krīzēm. Īpašu režīmu piešķir vismazāk attīstītām ĀKK valstīm un pienācīgi ņem vērā salīdzināmu valstu un to valstu neaizsargātību, kurām ir tikai sauszemes robežas. Bez tam ņem vērā īpašās grūtības, kādas ir valstīm, kuras pārvar konflikta vai dabas katastrofas sekas; un
- b) darbības rezultātus novērtē, pamatojoties uz kritērijiem, kas attiecas uz pārvaldību, progresu institucionālo reformu īstenošanā, valsts darbības efektivitāti, rīkojoties ar resursiem, pašreizējo pasākumu iedarbīgu īstenošanu, nabadzības sloga atvieglošanu vai tās samazināšanu, Tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanai paveikto, ilgtspējīgas attīstības pasākumiem un makroekonomikas un nozaru politikas darbības rezultātiem.

2. Piešķirtie resursi ietver:

- a) plānotu piešķirumu, lai segtu makroekonomisko atbalstu, nozaru politikas, programmas un projektus, kas atbalsta galvenās vai pārējās Kopienas palīdzības jomas. Plānotais piešķirums veicina Kopienas atbalsta ilgtermiņa plānošanu attiecīgajai valstij. Kopā ar citiem iespējamajiem Kopienas resursiem šie piešķirumi ir pamats indikatīvās programmas sagatavošanai attiecīgajā valstī; un
- b) šā Nolīguma 66. un 68. pantā un 72., 72.a un 73. pantā definēto, neparedzēto vajadzību segšanai paredzēto piešķirumu, kas pieejams saskaņā ar minētajos pantos paredzētajiem nosacījumiem, ja šādu atbalstu nevar finansēt no Savienības budžeta.

3. Piešķirumu veiks, pamatojoties uz neparedzētām vajadzībām paredzēto līdzekļu rezervi tajās valstīs, kuras ārkārtas apstākļu dēļ nevar piekļūt parastiem plānotiem resursiem.

4. Neskarot šā pielikuma 5. panta 7. punktu par pārbaudēm, Kopiena, lai ņemtu vērā jaunas vajadzības vai izcilus rezultātus, var palielināt šai valstij paredzēto piešķirumu vai piešķirumu neparedzētām vajadzībām:

- a) jaunas vajadzības var radīt ārkārtas apstākļi, piemēram, krīze vai pēckrīzes situācija, vai neparedzētas nepieciešamības, kā minēts 2. punkta b) apakšpunktā;

▼ M10

- b) izcili rezultāti ir situācija, kas nav iekļauta termiņa vidus un termiņa beigu pārbaudēs, kad kādai valstij plānotais piešķirums ir pilnībā piesaistīts un ir iespējams uzņemt papildu finansējumu no valsts indikatīvās programmas, jo ir īstenota efektīva nabadzības mazināšanas politika un pareiza finanšu pārvaldība.

▼ B*4. pants***Indikatīvās programmas sagatavošana un pieņemšana****▼ M10**

1. Pēc iepriekšminētās informācijas saņemšanas katra ĀKK valsts izstrādā un iesniedz Kopienai indikatīvās programmas projektu atbilstīgi un pamatojoties uz tās attīstības mērķiem un prioritātēm, kā noteikts VSD. Indikatīvās programmas projektā ietilpst:

- a) vispārējā budžeta atbalsts un/vai ierobežots to galveno nozaru vai jomu skaits, uz kurām jākoncentrē atbalsts;
- b) vispiemērotākie pasākumi un darbības, lai sasniegtu mērķus galvenajā(-ās) nozarē(-ēs) vai jomā(-ās);
- c) resursi, kas, iespējams, paredzēti ierobežotam programmu un projektu skaitam ārpus galvenās(-ajām) nozares(-ēm) vai jomas(-ām), un/vai šo pasākumu plaši izklāsti, kā arī norāde par resursiem, kuri jānovirza katram no šiem elementiem;
- d) nevalstisko dalībnieku veidi, kas tiesīgi saņemt finansējumu saskaņā ar Ministru padomes noteiktajiem kritērijiem, resursi, kas piešķirti nevalstiskiem dalībniekiem, un atbalstāmo pasākumu veids, kam jābūt bezpeļņas pasākumam;
- e) priekšlikumi par iespējamu līdzdalību reģionālās programmās un projektos; un
- f) iespējama rezerve apdrošināšanai pret iespējamiem prasījumiem un izmaksu pieaugumu un neparedzētu izdevumu segšanai.

2. Indikatīvās programmas projektā attiecīgā gadījumā ietver resursus, kas paredzēti, lai nostiprinātu cilvēku, materiālo un institucionālo ĀKK spēju sagatavot un īstenot valsts indikatīvās programmas un iespējamo līdzdalību programmās un projektos, kurus finansē no reģionālajām indikatīvajām programmām, un uzlabot ĀKK valstu publisko ieguldījumu projektu cikla pārvaldību.

3. Par indikatīvās programmas projektu notiek viedokļu apmaiņa starp attiecīgo ĀKK valsti un Kopienu. Indikatīvo programmu pieņem ar kopēju vienošanos starp Komisiju Kopienas vārdā un attiecīgo ĀKK valsti. Kad tā pieņemta, tā ir saistoša gan Kopienai, gan attiecīgajai valstij. Šo indikatīvo programmu pievieno VSD, un tā ietver arī:

- a) norādi uz specifiskiem un skaidri norādītiem pasākumiem, īpaši tādiem, kurus var uzņemt pirms nākamās pārskatīšanas;
- b) indikatīvu grafiku indikatīvās programmas īstenošanai un pārbaudei, tostarp saistības un resursu izmaksas; un
- c) uz rezultātiem vērstus pārbaudes kritērijus.

▼ **M10**

4. Kopiena un attiecīgā ĀKK valsts veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu plānošanas procesa pabeigšanu visīsākajā iespējamajā laikā un, izņemot ārkārtas apstākļus, divpadsmit mēnešu laikā pēc sadarbības daudzgadu finanšu shēmas pieņemšanas. Šajā saistībā VSD un indikatīvās programmas sagatavošanai jābūt nepārtraukta procesa sastāvdaļai, kā rezultātā tiek pieņemts vienots dokuments.

▼ **M4**

5. Ja kāda ĀKK valsts nonāk krīzes situācijā kara vai citāda konflikta rezultātā, vai ārkārtas apstākļos ar līdzīgām sekām, kas neļauj valsts kredītrīkotājam izpildīt savu pienākumu, Komisija var pati pārvaldīt attiecīgajai valstij paredzētos resursus saskaņā ar 3. pantu un izmantot tos īpašam atbalstam. Īpašais atbalsts var aptvert miera veidošanas politiku, konfliktu pārvaldību un atrisināšanu, pēckonflikta atbalstu, ieskaitot iestāžu izveides, saimnieciskās un sociālās attīstības darbības, sevišķi ņemot vērā visneaizsargātāko iedzīvotāju slāņu vajadzības. Komisijai un attiecīgajai ĀKK valstij ir jāatgriežas pie parastās īstenošanas un parastajām vadības procedūrām, kolīdz ir atjaunojusies kompetento iestāžu spēja vadīt sadarbību.

▼ **B**

5. pants

Pārbaudes process

1. Finansiāla sadarbība starp ĀKK valsti un Kopienu ir pietiekami elastīga, lai nodrošinātu, ka darbības pastāvīgi atbilst šā Nolīguma mērķiem, un ņemtu vērā attiecīgās ĀKK valsts ekonomikas stāvokļa, prioritāšu un mērķu izmaiņas. Šajā sakarā valsts kredītrīkotājs un ►**M4** Komisija ◄:

- a) katru gadu veic indikatīvās programmas darbības pārbaudi un
- b) veic VAS un indikatīvās programmas termiņa vidus un termiņa beigu pārbaudi, ņemot vērā pašreizējās vajadzības un darbības rezultātus.

▼ **M10**

2. Ārkārtas apstākļos, kā minēts 3. panta 4. punktā, lai ņemtu vērā jaunas vajadzības vai izcilus rezultātus, pēc jebkuras Puses pieprasījuma var veikt *ad hoc* pārbaudi.

▼ **B**

3. Valsts kredītrīkotājs un ►**M4** Komisija ◄:

- a) veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu indikatīvās programmas noteikumu ievērošanu, tajā skaitā nodrošinot, ka tiek ievērots saistību un izmaksu grafiks, kas saskaņots plānošanas laikā, un
- b) nosaka īstenošanas kavēšanās iemeslus un ierosina piemērotus pasākumus situācijas uzlabošanai.

▼ **M10**

4. Indikatīvās programmas gada darbības, termiņa vidus un termiņa beigu pārbaudes ietver programmas īstenošanas kopīgu novērtēšanu un ņem vērā attiecīgās uzraudzības un vērtēšanas darbības rezultātus. Šīs pārbaudes veic vietēji un pabeidz valsts kredītrīkotājs un Komisija, apspriežoties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp nevalstiskiem dalībniekiem, vietējām iestādēm un attiecīgā gadījumā ĀKK parlamentiem. Tās jo īpaši ietver novērtējumu par:

▼ **B**

- a) rezultātiem, kas sasniegti galvenajā nozarē(s), kuri novērtēti pret nosakāmiem mērķiem un ietekmes rādītājiem un sektorpolitikas saistībām;

▼ M4

- b) programmām un projektiem ārpus galvenās(-ajām) nozares(-ēm);

▼ B

- c) resursu izlietojumu, kas atlikti nevalstiskiem dalībniekiem;
- d) pašreizējo darbību īstenošanas efektivitāti un apmēru, kādā ir ievērots saistību un maksājumu grafiks, un
- e) plānošanas perspektīvas paplašināšanu nākamajiem gadiem.

▼ M10

5. Komisija vienu reizi gadā Attīstības finansiālās sadarbības komitejai iesniedz kopsavilkuma ziņojumu par gada darbību pārbaudes secinājumu. Komiteja izskata ziņojumu atbilstīgi saviem pienākumiem un tiesībām saskaņā ar šo Nolīgumu.

6. Ņemot vērā gada darbību pārbaudes, valsts kredītrīkotājs un Komisija termiņa vidus un termiņa beigu pārbaudēs var pārbaudīt un pieņemt VSD:

- a) ja darbības pārbaudes liecina par īpašām problēmām; un/vai

- b) ņemot vērā ĀKK valsts apstākļu maiņu.

Lēmumu par VSD maiņu var pieņemt arī *ad hoc* pārbaudes procesa rezultātā, kā paredzēts 2. punktā.

Termiņa beigu pārbaude var arī ietvert pielāgošanu jaunajai sadarbības daudzgadu finanšu shēmai gan saistībā ar līdzekļu piešķirumu, gan sagatavošanos nākamajai programmai.

7. Pēc termiņa vidus un termiņa beigu pārbaudes pabeigšanas Komisija Kopienas vārdā var palielināt vai samazināt valsts resursu piešķirumu, ņemot vērā attiecīgās ĀKK valsts pašreizējās vajadzības un darbības rezultātus.

Pēc *ad hoc* pārbaudes, kā paredzēts 2. punktā, Komisija Kopienas vārdā var arī palielināt līdzekļu piešķirumu, ņemot vērā attiecīgās ĀKK valsts jaunās vajadzības vai izcilos rezultātus, kā noteikts 3. panta 4. punktā.

▼ B

2. NODAĻA

PLĀNOŠANA UN SAGATAVOŠANA (REĢIONĀLA)

6. pants

▼ M10

Darbības joma

▼ M4

1. Reģionāla sadarbība ietver darbības, kas gūst labumu un ietver:
 - a) divas vai vairākas, vai visas ĀKK valstis, kā arī jaunattīstības valstis, kuras nav ĀKK, bet piedalās šajās darbībās; un/vai
 - b) reģionālu organizāciju, kuras locekļi ir vismaz divas ĀKK valstis, ieskaitot tādās, kurās ir locekļi, kas nav ĀKK valstis.

▼B

2. Reģionālā sadarbība var ietvert arī aizjūras zemes un teritorijas un attālākos reģionus. Finansējums, lai nodrošinātu šo teritoriju līdzdalību, ir papildus tiem līdzekļiem, kas saskaņā ar Nolīgumu piešķirti ĀKK valstīm.

▼M10

3. Reģionālu programmu finansējuma pieprasījumus iesniedz:

- a) pienācīgi pilnvarota reģionāla iestāde vai organizācija; vai
- b) pienācīgi pilnvarota apakšreģionāla iestāde, organizācija vai ĀKK valsts no tā reģiona, kuru skar programma tās plānošanas posmā, ja šī darbība ir norādīta reģionālajā indikatīvajā programmā (RIP).

4. To attīstības valstu, kuras nav ĀKK valstis, līdzdalību reģionālajās programmās paredz tikai ar nosacījumu, ka:

- a) sadarbības daudzgadu finanšu shēmas finansēto projektu un programmu smaguma centrs paliek ĀKK valstī;
- b) Kopienas finanšu instrumenti ietver līdzvērtīgus noteikumus; un
- c) tiek ievērots proporcionālītātes princips.

*7. pants***Reģionālas programmas**

Attiecīgās ĀKK valstis lemj par ģeogrāfisko reģionu noteikšanu. Reģionālām integrācijas programmām maksimāli iespējamajā apjomā jāatbilst esošo reģionālo organizāciju programmām. Principā vairāku attiecīgu reģionālu organizāciju dalības pārklāšanās gadījumā reģionālajai integrācijas programmai jāatbilst šo organizāciju apvienotajai dalībai.

*8. pants***Reģionāla plānošana**

1. Plānošana notiek katra reģiona līmenī. Plānošana ir viedokļu apmaiņas rezultāts starp Komisiju un attiecīgo pienācīgi pilnvaroto reģionālo organizāciju(-ām), un šā pilnvarojuma neesamības gadījumā – valsts kredītrīkotājiem šā reģiona valstīs. Attiecīgā gadījumā plānošana var ietvert apspriedes ar nevalstiski dalībniekiem, kuri pārstāvēti reģionālajā līmenī un attiecīgā gadījumā – reģionālajos parlamentos.

2. RSD sagatavo Komisija un pienācīgi pilnvarota reģionālā organizācija(-as) sadarbībā ar ĀKK valstīm attiecīgajā reģionā, pamatojoties uz subsidiaritātes un papildināmības principu un ņemot vērā VSD plānošanu.

3. RSD būs instruments, lai noteiktu darbību prioritāti un veidotu atbalstītu programmu vietējo piederību. RSD ietver šādus standarta elementus:

- a) reģiona politiskā, ekonomiskā, sociālā un vides konteksta analīze;

▼ M10

- b) reģionālas ekonomiskās integrācijas un integrācijas pasaules ekonomikā procesa un izredžu novērtējums;
- c) reģionālo stratēģiju un prioritāšu un gaidāmo finansēšanas prasību izklāsts;
- d) citu reģionālās sadarbības ārējo partneru attiecīgais darbības izklāsts;
- e) konkrēta ES ieguldījuma izklāsts reģionālas integrācijas mērķu sasniegšanā, kas pēc iespējas papildina darbības, ko finansē pašas ĀKK valstis un citi ārējie partneri, īpaši ES dalībvalstis; un
- f) norāde uz vispiemērotākajiem atbalsta un to īstenošanas mehānismiem, kuri jāizmanto iepriekšminēto stratēģiju īstenošanā.

*9. pants***Resursu sadalījums**

1. Indikatīvā resursu sadale starp ĀKK reģioniem pamatojas uz standarta, objektīvu un pārredzamu vajadzību novērtējumu, kā arī paveikto un izredzēm reģionālās sadarbības un integrācijas procesā.

2. Piešķirtie resursi ietver:

- a) plānotu piešķirumu, lai segtu atbalstu reģionālajai integrācijai, nozaru politikām, programmām un projektiem, kuri atbalsta Kopienas galvenās vai pārējās palīdzības jomas; un
- b) piešķirumu katram ĀKK reģionam, lai segtu neparedzētas vajadzības, piemēram, kā definēts šā Nolīguma 72., 72.a un 73. pantā, ja, ņemot vērā neparedzēto vajadzību pārrobežu raksturu un/vai to darbības jomu, šādu atbalstu efektīvāk var sniegt reģiona līmenī. Šis finansējums ir pieejams saskaņā ar šā Nolīguma 72., 72.a un 73. pantā minētajiem nosacījumiem, ja šādu atbalstu nevar finansēt no Savienības budžeta. Tiek nodrošināta savstarpēja papildināmība starp darbībām, kuras paredz šis piešķirums, un iespējamām darbībām valsts līmenī.

3. Plānotais piešķirums veicina Kopienas atbalsta ilgtermiņa plānošanu attiecīgajam reģionam. Lai panāktu atbilstošu mērogu un palielinātu efektivitāti, reģionālo un valsts finansējumu var apvienot, lai finansētu reģionālus pasākumus ar skaidru valsts elementu.

Reģionālu piešķirumu neparedzētām vajadzībām var izmantot attiecīgajā reģionā un ĀKK valstīs ārpus šā reģiona, ja neparedzētu vajadzību raksturs prasa šo valstu iesaistīšanos un paredzēto projektu un programmu smaguma centrs paliek reģionā.

4. Neskarot 11. panta noteikumus par pārbaudēm, Kopiena, lai ņemtu vērā jaunas vajadzības vai izcilus rezultātus, var palielināt reģionam plānoto piešķirumu vai piešķirumu neparedzētām vajadzībām:

- a) jaunas vajadzības ir vajadzības, kas rodas ārkārtas apstākļos, piemēram, krīzes vai pēckrīzes situācijā, vai neparedzētu vajadzību dēļ, kā minēts 2. punkta b) apakšpunktā;

▼ M10

- b) izcili rezultāti ir situācija, kas nav iekļauta termiņa vidus un termiņa beigu pārbaudēs, kad kādai valstij plānotais piešķirums ir pilnībā piesaistīts un ir iespējams uzņemt papildu finansējumu no reģionālās indikatīvās programmas, jo ir īstenota efektīva reģionālā integrācija un pareiza finanšu pārvaldība.

▼ B*10. pants***Reģionālā indikatīvā programma**

1. Pamatojoties uz iepriekš norādīto resursu piešķiršanu, pienācīgi pilnvarota reģionāla organizācija(s) un šā pilnvarojuma neesamības gadījumā valsts kredīttrīkotāji no reģiona valstīm sastāda reģionālās indikatīvās programmas projektu. Programmas projekts īpaši nosaka:

- a) Kopienas atbalsta galvenās nozares un tēmas;
- b) vispiemērotākos pasākumus un darbības, lai sasniegtu šīm nozarēm un tēmām izvirzītos mērķus, un

▼ M4

- c) programmas un projektus, kas dod iespēju sasniegt šos mērķus, ja tie ir skaidri noteikti, kā arī norādi par izvietojamiem resursiem katram no šiem elementiem un to īstenošanas grafiku.

▼ M10

2. Reģionālās indikatīvās programmas pieņem ar kopēju vienošanos starp Kopienu un pienācīgi pilnvarotu reģionālu organizāciju vai organizācijām vai, ja šādu pilnvaru nav, attiecīgajām ĀKK valstīm.

▼ B*11. pants***Pārbaudes process**

► **M10** 1. ◀ Finansiāla sadarbība starp katru ĀKK reģionu un Kopienu ir pietiekami elastīga, lai nodrošinātu, ka darbības pastāvīgi atbilst šā Nolīguma mērķiem, un ņemtu vērā attiecīgā reģiona ekonomikas stāvokļa, prioritāšu un mērķu izmaiņas. Tiek veikta reģionālās indikatīvās programmas termiņa vidus un termiņa beigu pārbaude, lai indikatīvo programmu pielāgotu mainīgiem apstākļiem un nodrošinātu, ka tās tiek pareizi īstenotas. Pēc termiņa vidus un termiņa beigu pārbaudes pabeigšanas Kopiena var pārskatīt resursu piešķirumu, ņemot vērā pašreizējās vajadzības un darbības rezultātus.

▼ M10

2. Ārkārtas apstākļos, kā minēts 9. panta 4. punktā, lai ņemtu vērā jaunas vajadzības vai izcilus rezultātus, pārbaudi var veikt pēc jebkuras Puses pieprasījuma. *Ad hoc* pārbaudes rezultātā abas Puses var pieņemt lēmumu par RSD izmaiņām un/vai Komisija Kopienas vārdā var palielināt resursu piešķirumu.

Termiņa beigu pārbaude var ietvert arī pielāgošanu jaunajai sadarbības daudzgadu finanšu shēmai gan saistībā ar līdzekļu piešķirumu, gan – sagatavošanos nākamajai reģionālajai indikatīvai programmai.

▼ **M10***12. pants***ĀKK iekšējā sadarbība**

1. ĀKK iekšējā sadarbība kā attīstības instruments dod ieguldījumu ĀKK un EK partnerattiecību mērķu sasniegšanā. ĀKK iekšējā sadarbība ir pārreģionāla sadarbība. Tās mērķis ir risināt kopīgas problēmas, ar kurām saskaras ĀKK valstis, īstenojot pasākumus, kuri pārsniedz ģeogrāfiskās atrašanās vietas jēdzienu un sniedz labumu daudzām vai visām ĀKK valstīm.

2. Ievērojot subsidiaritātes un papildināmības principu, ĀKK iekšējie pasākumi tiek paredzēti, ja valsts un/vai reģionāla rīcība nav bijusi iespējama vai ir mazāk efektīva, lai sniegtu pievienoto vērtību, salīdzinot ar pasākumiem, ko veic ar citiem sadarbības instrumentiem.

3. Ja ĀKK valstu grupa nolemj sniegt ieguldījumu starptautiskās vai starpreģionālās iniciatīvās no ĀKK iekšējiem līdzekļiem, tiek nodrošināta atbilstoša pārredzamība.

*12.a pants***ĀKK iekšējais stratēģijas dokuments**

1. ĀKK iekšējā sadarbības plānošana notiek, balstoties uz rezultātiem, ko devusi viedokļu apmaiņa starp Komisiju un ĀKK Vēstnieku komiteju, un Komisijas dienesti un ĀKK sekretariāts to kopīgi sagatavo pēc apspriedēm ar attiecīgajiem dalībniekiem un ieinteresētajām personām.

2. ĀKK iekšējā stratēģijas dokumentā noteikti prioritārie pasākumi saistībā ar ĀKK iekšējo sadarbību, kā arī veicamie pasākumi, lai veidotu atbalstīto programmu piederību. Tas ietver šādus standarta elementus:

- a) ĀKK valstu grupas politiskā, ekonomiskā, sociālā un vides konteksta analīzi;
- b) ĀKK iekšējās sadarbības novērtējumu attiecībā uz tās ieguldījumu šā Nolīguma mērķu sasniegšanā un gūto pieredzi;
- c) ĀKK iekšējo stratēģiju un mērķu izklāstu un gaidāmās finansēšanas prasības;
- d) citu ārējo sadarbības partneru attiecīgo pasākumu izklāstu; un
- e) norādi par ES ieguldījumu ĀKK iekšējā sadarbības mērķu sasniegšanā un šīs sadarbības papildināmību ar pasākumiem, ko finansē valsts un reģionālā līmenī, citi ārējie partneri un jo īpaši ES dalībvalstis.

*12.b pants***Finansēšanas pieprasījumi**

Iekšējo ĀKK programmu finansēšanas pieprasījumus iesniedz:

- a) tieši ĀKK Ministru padome vai ĀKK Vēstnieku komiteja; vai

▼ M10

b) netieši:

- i) vismaz trīs atbilstoši pilnvarotas reģionālas iestādes vai organizācijas, kas pieder pie dažādiem ģeogrāfiskiem reģioniem, vai vismaz divas ĀKK valstis no katra no šiem trim reģioniem;
- ii) starptautiskas organizācijas, piemēram, Āfrikas Savienība, kas veic pasākumus, kuri sekmē reģionālās sadarbības un integrācijas mērķu sasniegšanu, pēc ĀKK Vēstnieku komitejas iepriekšēja apstiprinājuma; vai
- iii) Karību jūras vai Klusā okeāna reģioni, ņemot vērā to īpašo ģeogrāfisko novietojumu, pēc ĀKK Ministru padomes vai ĀKK Vēstnieku komitejas iepriekšēja apstiprinājuma.

*12.c pants***Resursu sadalījums**

Indikatīvo resursu sadalījumu pamato ar vajadzību novērtējumiem, paveikto un izredzēm saistībā ar ĀKK iekšējo sadarbību. Tā ietver neplānota finansējuma rezervi.

*13. pants***ĀKK valstu iekšējā indikatīvā programma**

1. ĀKK valstu iekšējā indikatīvā programma ietver šādus galvenos standarta elementus:

- a) Kopienas atbalsta galvenās nozares un tēmas;
- b) vispiemērotākos pasākumus un darbības, lai sasniegtu šīm galvenajām nozarēm un tēmām izvirzītos mērķus; un
- c) programmas un projektus, kas vajadzīgi, lai sasniegtu noteiktos mērķus, ciktāl tie ir skaidri noteikti, kā arī norādi attiecībā uz līdzekļiem, kas piešķirami, lai sasniegtu katru no šiem mērķiem, kā arī izpildes grafiku.

2. Komisija un ĀKK sekretariāts nosaka un novērtē attiecīgos pasākumus. Pamatojoties uz šo veikumu, Komisijas dienesti un ĀKK sekretariāts kopīgi sagatavo ĀKK valstu iekšējo indikatīvo programmu un iesniedz to ĀKK un EK Vēstnieku komitejai. To pieņem Komisija Kopienas vārdā un ĀKK Vēstnieku komiteja.

3. Neskarot 12.b panta b) punkta iii) apakšpunktu, ĀKK Vēstnieku komiteja katru gadu iesniedz ĀKK valstu iekšējā indikatīvajā programmā paredzēto prioritāro darbību finansējuma pieprasījumu konsolidētu sarakstu. Komisija kopā ar ĀKK sekretariātu nosaka un sagatavo attiecīgos pasākumus, kā arī gada rīcības programmu. Iespējamā apmērā un ņemot vērā piešķirtos līdzekļus, pieprasījumus finansēt darbības, kuras nav paredzētas ĀKK valstu iekšējā indikatīvajā programmā, ietver gada rīcības programmu. Ārkārtas gadījumos šie pieprasījumi tiek pieņemti ar Komisijas īpašu finansēšanas lēmumu.

*14. pants***Pārbaudes process**

1. ĀKK iekšējai sadarbībai jābūt pietiekami elastīgai un reaģētspējīgai, lai nodrošinātu, ka tās darbības turpina atbilst šā Nolīguma mērķiem un ņem vērā jebkuras izmaiņas saistībā ar prioritātēm un ĀKK valstu grupas mērķiem.

▼ **M10**

2. ĀKK Vēstnieku komiteja un Komisija veic ĀKK iekšējās sadarbības stratēģijas un indikatīvās programmas termiņa vidus un termiņa beigu pārbaudi, lai pielāgotu to pašreizējiem apstākļiem un nodrošinātu to pareizu īstenošanu. Attiecīgos apstākļos var veikt arī *ad hoc* pārbaudes, lai ņemtu vērā jaunas vajadzības, kuras var radīt ārkārtēji vai neparedzēti apstākļi, piemēram, jaunas problēmas, kas ir kopīgas ĀKK valstīm.

3. ĀKK Vēstnieku komiteja un Komisija var termiņa vidus un termiņa beigu pārbaudēs vai pēc *ad hoc* pārbaudes pārbaudīt un pielāgot ĀKK iekšējā sadarbības stratēģijas dokumentu.

4. Pēc termiņa vidus un termiņa beigu pārbaudes vai pēc *ad hoc* pārbaudes ĀKK Vēstnieku komiteja un Komisija var pielāgot piešķirumus ĀKK valstu iekšējās indikatīvās programmas ietvaros un izmantot neplānoto ĀKK valstu iekšējo rezervi.

▼ **B**

3. NODAĻA

▼ **M4**

NOVĒRTĒŠANA UN FINANSĒŠANA

15. pants

Programmu un projektu noteikšana, sagatavošana un novērtēšana

▼ **M10**

1. Programmas un projekti, ko ir iesniegusi attiecīgā ĀKK valsts vai attiecīgā organizācija vai iestāde reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī, ir pakļauti kopīgam novērtējumam. ĀKK un EK Attīstības finansiālās sadarbības komiteja izstrādā vispārīgas pamatnostādnes un kritērijus programmu un projektu novērtēšanai. Šīs programmas un projekti parasti ir daudzgadu, un tie var aptvert plašu klāstu ierobežota apmēra darbību kādā konkrētā jomā.

▼ **M4**

2. Programmu vai projektu dokumentācijai, kas sagatavota un iesniegta finansējumam, jāietver visa informācija, kas nepieciešama programmu vai projektu novērtēšanai, vai, ja šīs programmas un projekti nav pilnīgi definēti, jāsniedz plaši izklāsti, kas nepieciešami to novērtēšanai.

▼ **M10**

3. Programmu un projektu novērtēšanā pienācīgi ievēro nacionālos cilvēkresursu ierobežojumus un nodrošina stratēģiju, kas ir izdevīga šo resursu veicināšanai. Tajā ņem vērā arī katras ĀKK valsts vai reģiona īpašās iezīmes un ierobežojumus.

▼ **M4**

4. Programmas un projektus, kas jāīsteno nevalstiskiem dalībniekiem, kuri uz to ir tiesīgi saskaņā ar šo Nolīgumu, var novērtēt Komisija viena pati un dot pamatu dotāciju līgumu izveidei starp Komisiju un nevalstiskajiem dalībniekiem saskaņā ar 19.a pantu. Šī novērtēšana atbilst 4. panta 1. punkta d) apakšpunktam attiecībā uz dalībnieku veidiem, viņu tiesīgumu un atbalstāmās darbības veidu. Komisija ar deleģācijas vadītāja starpniecību informē ► **M10** attiecīgo kredītrikotāju ◀ par šādām piešķirtām dotācijām.

▼ **M4***16. pants***Priekšlikums un lēmums par finansējumu**

1. Novērtēšanas secinājumus apkopo finansējuma priekšlikumā, kura galīgo redakciju sastāda Komisija ciešā sadarbībā ar ► **M10** attiecīgo ĀKK valsti vai attiecīgo organizāciju vai iestādi reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī ◄.

2. [svītrots]

3. [svītrots]

4. Komisija, rīkodamās Kopienas vārdā, paziņo savu lēmumu par finansējumu ► **M10** attiecīgajai ĀKK valstij vai attiecīgajai organizācijai vai iestādei reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī ◄ 90 dienās pēc finansējuma priekšlikuma galīgās redakcijas pabeigšanas datuma.

5. Ja Komisija Kopienas vārdā nepieņem finansējuma priekšlikumu, ► **M10** attiecīgo ĀKK valsti vai attiecīgo organizāciju vai iestādi reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī ◄ nekavējoties informē par šā lēmuma iemesliem. Tādā gadījumā ► **M10** ĀKK valsts vai attiecīgās organizācijas vai iestādes reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī ◄ pārstāvji 60 dienās pēc tam var pieprasīt:

a) lai šo jautājumu nodotu izskatīšanai ĀKK-EK Attīstības finansiālās sadarbības komitejai, kas izveidota saskaņā ar šo Nolīgumu; vai

b) lai tos uzklausu Kopienas pārstāvji.

6. Pēc šīs uzklaušanas Komisija Kopienas vārdā pieņem galīgo lēmumu par finansējuma priekšlikuma pieņemšanu vai noraidīšanu. Pirms lēmuma pieņemšanas ► **M10** attiecīgā ĀKK valsts vai attiecīgā organizācija vai iestāde reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī ◄ var nosūtīt Komisijai jebkurus faktus, kas var šķist nepieciešami, lai papildinātu tai pieejamo informāciju.

▼ **M10***17. pants***Finansēšanas līgums**

1. Parasti uz programmām un projektiem, ko finansē no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas, attiecina finansēšanas līgumu, kuru izstrādā Komisija un ĀKK valsts vai attiecīgā organizācija vai iestāde reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī.

2. Finansēšanas līgumu izstrādā 60 dienu laikā pēc Komisijas pieņemtā finansēšanas lēmuma paziņojuma. Finansēšanas līgumā:

a) īpaši iekļauj informāciju par Kopienas finanšu ieguldījumu, finansēšanas kārtību un noteikumiem, kā arī vispārīgos un īpašos noteikumus saistībā ar attiecīgo programmu vai projektu, tostarp gaidāmiem sasniegumiem un rezultātiem; un

b) atbilstoši paredz apropriācijas, lai segtu izmaksu pieaugumus, neparedzētus izdevumus, revīzijas un novērtējumus.

▼ M10

3. Jebkuru neparedzētu atlikumu, kas palicis pēc programmas vai projekta kontu slēgšanas termiņā, kurš paredzēts saistību izpildei atbilstīgi tai sadarbības daudzgadu finanšu shēmai, no kuras minētās programmas un projekti tiek finansēti, uzkrāj ĀKK valstij vai attiecīgai organizācijai vai iestādei reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī.

▼ M4*18. pants***Izmaksu pārsniegumi**

1. Ja izrādās, ka, iespējams, ir risks, ka radīsies izmaksu pārsniegumi virs finansēšanas līgumā paredzētā finansējuma, ►M10 attiecīgais kredītirkotājs ◄ paziņo Komisijai un lūdz tās iepriekšēju apstiprinājumu pasākumiem, kurus ►M10 attiecīgais kredītirkotājs ◄ plāno veikt, lai segtu šos izmaksu pārsniegumus, samazinot programmas vai projekta mērogu vai izmantojot valsts vai citus ārpuskopienas resursus.

2. Ja nav iespējams samazināt programmas vai projekta apmēru vai segt pārsniegumus ar citiem resursiem, Komisija, rīkodamās Kopienas vārdā, var, balstoties uz pamatotu ►M10 attiecīgā kredītirkotāja ◄ lūgumu, pieņemt papildu finansēšanas lēmumu attiecībā uz resursiem no nacionālās indikatīvās programmas.

*19. pants***Retrospektīva finansēšana**

1. Lai nodrošinātu projekta agru uzsākšanu, izvairītos no nesaskaņām starp secīgiem projektiem un novērstu kavējumus, ►M10 ĀKK valstis vai attiecīgā organizācija vai iestāde reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī ◄, pabeidzot projekta novērtēšanu, vai pirms lēmuma par finansējumu pieņemšanas var iepriekš finansēt darbību, kas saistīta ar programmu uzsākšanu, iepriekšēju vai sezonas darbu, iekārtu pasūtījumiem ar ilgu piegādes sagatavošanas laiku, kā arī dažām esošām operācijām. Šiem izdevumiem jāatbilst Nolīgumā paredzētajām procedūrām.

2. Visus 1. punktā minētos izdevumus norāda priekšlikumā par finansējumu, un tie neskar lēmumu par finansēšanu, ko pieņēmusi Komisija Kopienas vārdā.

3. ►M10 ĀKK valsts vai attiecīgā organizācija vai iestāde reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī ◄ izdevumus, pildot šo noteikumu, finansē retrospektīvi saskaņā ar programmu vai projektu, ja tiek noslēgts finansēšanas līgums.

▼ B

4. NODAĻA

▼ M4**ĪSTENOŠANA***19.a pants***Īstenošanas pasākumi****▼ M10**

1. To programmu un projektu, kurus finansē no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas atbilstīgi šim Nolīgumam, īstenošana izpaužas galvenokārt šādi:

▼ M4

- a) iepirkuma līgumu piešķiršana;
- b) dotāciju piešķiršana;

▼ M4

- c) izpilde tiešā kontrolē;

▼ M10

- d) tiešie maksājumi kā budžeta atbalsts, atbalsts nozaru programmām, parāda atvieglošana un atbalsts, lai mazinātu īstermiņa ārējo krīžu negatīvo ietekmi, tostarp eksporta ieņēmumu svārstības.

▼ M4

2. Iepirkuma līgumi ir līgumi, kurus noslēdz finansiālās interesēs rakstveidā, lai par samaksu iegūtu tiesības piegādāt kustamus vai nekustamus aktīvus, veikt būvdarbus vai sniegt pakalpojumus.

3. Šajā pielikumā dotācijas ir tiešas finansiālas iemaksas, ko piešķir ziedojuma veidā, lai finansētu:

- a) vai nu pasākumu, kurš domāts, lai palīdzētu sasniegt kādu šā Nolīguma mērķi vai saskaņā ar šo Nolīgumu pieņemtas programmas vai projekta mērķi; vai
- b) tādas iestādes darbību, kas cenšas sasniegt šādu mērķi.

Par tām slēdz rakstisku līgumu.

*19.b pants***Konkursa procedūra ar apturēšanas klauzulu**

Lai nodrošinātu agrīnu projektu darbības uzsākšanu, ►M10 ĀKK valstis vai attiecīgā organizācija vai iestāde reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī ◄ var visos attiecīgi pamatos gadījumos, saskaņojot ar Komisiju, izsludināt uzaiņinājumus uz konkursu uz visu veidu līgumiem ar apturēšanas klauzulu, tiklīdz ir pabeigta projekta izvērtēšana, bet vēl nav pieņemts lēmums par finansēšanu. Šādam noteikumam ir jābūt minētam finansēšanas priekšlikumā.

▼ M10*19.c pants***Līgumu piešķiršana, dotāciju piešķiršana un līgumu izpilde**

1. Izņemot 26. pantā noteiktos gadījumus, līgumus un dotācijas piešķir un izpilda atbilstīgi Kopienas noteikumiem, kā arī, izņemot šajos noteikumos atļautos īpašos gadījumus, atbilstīgi standarta procedūrām un Komisijas izstrādātajai un publicētajai dokumentācijai, lai attiecīgās procedūras uzsākšanas brīdī īstenotu tobrīd spēkā esošos sadarbības pasākumus ar trešām valstīm.

2. Attiecībā uz decentralizētu vadību gadījumā, kad no kopīgā novērtējuma izriet, ka līgumu un dotāciju piešķiršanas procedūras ĀKK valstī vai saņēmējā reģionā vai līdzekļu piešķirēju apstiprinātās procedūras atbilst pārredzamības, proporcionālības, vienlīdzīgas attieksmes un diskriminācijas aizlieguma principam un izslēdz jebkāda veida interešu konfliktu, Komisija šīs procedūras izmanto saskaņā ar Parīzes deklarāciju un neskarot Nolīguma 26. pantu, pilnībā ievērojot noteikumus, kas reglamentē tās pilnvaras šajā jomā.

3. ĀKK valsts vai attiecīgā organizācija vai iestāde reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī apņemas regulāri pārbaudīt, vai darbības, ko finansē saskaņā ar sadarbības daudzgadu finanšu shēmu atbilstīgi šim Nolīgumam, tiek pienācīgi veiktas, veikt attiecīgos pasākumus, lai novērstu pārkāpumus un krāpšanu, un vajadzības gadījumā iesniegt prasību tiesā, lai atgūtu nepamatoti izmaksātos naudas līdzekļus.

▼ **M10**

4. Saistībā ar decentralizēto vadību līgumus apspriež, izstrādā, paraksta un izpilda ĀKK valstis vai attiecīgā organizācija vai iestāde reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī. Tomēr šīs valstis vai attiecīgā organizācija vai iestāde reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī var aicināt Komisiju to vārdā apspriest, izstrādāt, parakstīt un izpildīt līgumus.

▼ **M13**

5. Saskaņā ar saistībām, kas minētas šā nolīguma 32. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 50. pantā, līgumus un dotācijas, ko finansē no sadarbības ar ĀKK daudzgadu finanšu shēmas līdzekļiem, pilda atbilstoši piemērojamiem tiesību aktiem vides jomā un starptautiski atzītiem pamatstandartiem darba tiesību jomā.

▼ **M10**

6. Izveido ekspertu grupu, kuras sastāvā ir ĀKK valstu grupas sekretariāta un Komisijas pārstāvji, lai pēc kādas no pusēm pieprasījuma noteiktu piemērotas izmaiņas un ierosinātu 1. un 2. punktā minēto noteikumu un procedūru grozījumus un uzlabojumus.

Šī ekspertu grupa regulāri iesniedz arī ziņojumu ĀKK un EK Attīstības finansālās sadarbības komitejai, lai palīdzētu tai izskatīt problēmas, kas rodas sadarbības attīstības gaitā un ierosinātu attiecīgus pasākumus.

20. pants

Tiesības

Izņemot gadījumus, kad ir piešķirts izņēmums saskaņā ar 22. pantu, un neskarot 26. pantu:

▼ **M13**

1. Piedalīties procedūrās publiskā iepirkuma līgumu vai dotāciju piešķiršanai, ko finansē no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas saskaņā ar šo nolīgumu, var visas fiziskas personas, kas ir valstspiederīgie, vai juridiskas personas, kas faktiski veic uzņēmējdarbību:

- a) ĀKK valstī, Eiropas Kopienas dalībvalstī, Eiropas Kopienas Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta saņēmējos, Eiropas Ekonomikas zona dalībvalstī un aizjūras zemēs un teritorijās, uz kurām attiecas Padomes Lēmums 2013/755/ES (2013. gada 25. novembris) par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību ⁽¹⁾;
- b) jaunattīstības valstīs un teritorijās, kas iekļautas ESAO-APK oficiālās attīstības palīdzības (OAP) saņēmēju sarakstā, kuras nav G20 valstu grupas locekles, neskarot Dienvidāfrikas Republikas statusu, kā noteikts 3. protokolā;
- c) valstīs, kurām Komisija, vienojoties ar ĀKK valstīm, ir noteikusi savstarpēju piekļuvi ārējai palīdzībai.

Savstarpēju piekļuvi uz ierobežotu laiku – vismaz vienu gadu – var piešķirt, kad vien valsts ar vienlīdzīgiem noteikumiem atzīst par atbilstīgiem tādus subjektus, kuri pārstāv gan Kopienu, gan valstis, kas ir atbilstīgas saskaņā ar šo pantu;

⁽¹⁾ OV L 344, 19.12.2013., 1. lpp.

▼ **M13**

- d) ESAO dalībvalstī to līgumu gadījumā, kuri tiek īstenoti vismazāk attīstītā valstī (VAV) vai lielu parādu apgrūtinātā nabadzīgā valstī (*HIPC*), kas iekļauta ESAO-APK oficiālās attīstības palīdzības (OAP) saņēmēju sarakstā, ko publicē ESAO-APK.

▼ **M10**

2. Pakalpojumus saskaņā ar līgumu, ko finansē sadarbības daudzgadu finanšu struktūras ietvaros atbilstīgi šim Nolīgumam, var sniegt jebkuras valstspiederības eksperti, neskarot kvalitātes un finanšu prasības, kas noteiktas Kopienas iepirkuma noteikumos.

▼ **M13**

3. Visu piegāžu un materiālu, kuri iegādāti saskaņā ar iepirkuma līgumu vai dotāciju nolīgumu, ko finansē no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas saskaņā ar šo nolīgumu, izcelsme ir atbilstīgā valstī, kā noteikts šajā pantā.

Tomēr to izcelsme var būt jebkurā valstī, ja iepērkamo piegāžu un materiālu apjoma vērtība ir mazāka par robežvērtību, lai izmantotu sarunu procedūru, kas noteikta saskaņā ar 19.c panta 1. punktu.

Šajā saistībā jēdziena “noteiktas izcelsmes izstrādājums” definīcija vērtējama sakarā ar attiecīgiem starptautiskiem nolīgumiem, un piegādes ar izcelsmi Kopienā aptver piegādes ar izcelsmi aizjūras zemēs un teritorijās.

▼ **M10**

4. Piedalīties procedūrās iepirkuma līgumu vai dotāciju, kuras finansē no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas atbilstīgi šim Nolīgumam, piešķiršanai var starptautiskas organizācijas.

▼ **M13**

5. Ja no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas saskaņā ar šo nolīgumu finansē kādu darbību, ko īsteno ar starptautiskas organizācijas starpniecību, piedalīties procedūrās iepirkuma līgumu vai dotāciju piešķiršanai var ikviena fiziska un juridiska persona, kas ir atbilstīga saskaņā ar 1. punktu, un ikviena fiziska un juridiska persona, kas ir atbilstīga saskaņā ar organizācijas noteikumiem, rūpējoties par to, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret visiem līdzekļu devējiem. Uz piegādēm un uz materiāliem attiecas vienādi noteikumi.
6. Ja no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas saskaņā ar šo nolīgumu finansē kādu darbību, ko īsteno kā daļu no reģionālas iniciatīvas, piedalīties procedūrās iepirkuma līgumu vai dotāciju piešķiršanai var ikviena fiziska un juridiska persona, kas ir atbilstīga saskaņā ar 1. punktu, un ikviena fiziska un juridiska persona no valsts, kura piedalās attiecīgajā iniciatīvā. Uz piegādēm un uz materiāliem attiecas vienādi noteikumi.
7. Ja no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas saskaņā ar šo nolīgumu finansē kādu darbību, ko kopīgi līdzfinansē ar partneri vai citu līdzekļu devēju vai ar jebkura Komisijas izveidota ieguldījumu fonda starpniecību, piedalīties procedūrās iepirkuma līgumu vai dotāciju piešķiršanai var ikviena fiziska un juridiska persona, kas ir atbilstīga saskaņā ar 1. punktu, un ikviena fiziska un juridiska persona, kas ir atbilstīga saskaņā ar minētā partnera vai cita līdzekļu devēja noteikumiem vai saskaņā ar ieguldījumu fonda izveides akta noteikumiem.

▼ M13

Ja pasākumus īsteno ar pilnvarotu struktūru starpniecību, kas ir dalībvalstis vai to aģentūras, Eiropas Investīciju bankas starpniecību vai starptautisku organizāciju vai to aģentūru starpniecību, fiziskās un juridiskās personas, kuras ir atbilstīgas saskaņā ar minētās pilnvarotās struktūras noteikumiem, kā noteikts nolīgumos, kas noslēgti ar līdzfinansējošo vai īstenojošo struktūru, arī ir atbilstīgas. Uz piegādēm un uz materiāliem attiecas vienādi noteikumi.

8. Ja no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas saskaņā ar šo nolīgumu finansē darbību, ko līdzfinansē saskaņā ar citu ES finanšu instrumentu, piedalīties procedūrās iepirkuma līgumu vai dotāciju piešķiršanai var ikviena fiziska un juridiska persona, kas ir atbilstīga saskaņā ar 1. punktu, un ikviena fiziska un juridiska persona, kas ir atbilstīga saskaņā ar jebkuru no šiem instrumentiem. Uz piegādēm un uz materiāliem attiecas vienādi noteikumi.
9. Atbilstību, kā noteikts šajā pantā, var ierobežot attiecībā uz pieteikumu iesniedzēju valstspiederību, atrašanās vietu vai to būtību, ja tas nepieciešams pasākuma būtībai un mērķiem vai vajadzīgs tā efektīvai īstenošanai.

▼ M10**▼ M4**

22. pants

Atkāpes**▼ M13**

1. Pretendentiem, pieteikumu iesniedzējiem un kandidātiem no trešām valstīm, kuri nav atbilstīgi saskaņā ar 20. pantu, var atļaut piedalīties procedūrās iepirkuma līgumu vai dotāciju piešķiršanai, ko finansē Kopiena no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas saskaņā ar šo nolīgumu, vai piegādes un materiālus ar neatbilstīgu izcelsmi var pieņemt kā atbilstīgus pēc ĀKK valstu vai attiecīgās organizācijas vai struktūras reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī pamatota pieprasījuma, ja:

- a) valstīm ir tradicionāli ekonomiskie, tirdzniecības vai ģeogrāfiskie sakari ar kaimiņu saņēmējvalstīm vai
- b) pastāv steidzamība vai tādā gadījumā, ja ražojumi un pakalpojumi nav pieejami attiecīgo valstu tirgos, vai citos pienācīgi pamatotos gadījumos, kad atbilstības noteikumu dēļ projekta, programmas vai pasākuma īstenošana būtu neiespējama vai pārmērīgi apgrūtināta.

ĀKK valsts vai attiecīgā organizācija vai struktūra reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī katrā gadījumā sniedz Komisijai informāciju, kas nepieciešama, lai lemtu par šādu atkāpi.

▼ M4

2. Projektiem, kurus finansē no ieguldījumu mehānisma, piemēro Bankas iepirkuma noteikumus.

▼ M10**▼ M4**

24. pants

Tiešā kontrole

1. Tiešas kontroles gadījumā programmas un projektus īsteno ar attiecīgās(—o) ĀKK valsts(—u) valsts vai daļēju valsts aģentūru vai departamentu starpniecību vai juridiskā persona, kas atbildīga par operācijas izpildi.

▼ M4

2. Kopiena sedz iesaistītā departamenta izmaksas, sniedzot iekārtas un/vai materiālus, kuru tam nav, un/vai resursus, lai tas varētu iegūt papildu nepieciešamo personālu kā ekspertus no attiecīgajām ĀKK valstīm vai citām ĀKK valstīm. Kopienas līdzdalība sedz tikai izmaksas, kas radušās papildu pasākumu rezultātā, un pagaidu izdevumus saistībā ar izpildi, kas nepārsniedz attiecīgā projekta prasības.

3. Operāciju tiešā kontrolē īstenošanas programmu tāmēm jāatbilst Kopienas noteikumiem, procedūrām un Komisijas noteiktajiem standartdokumentiem, kas ir piemērojami programmu tāmju apstiprināšanas brīdī.

▼ M10**▼ M4**

26. pants

Atvieglējumi**▼ M10**

1. Tiek veikti pasākumi, lai veicinātu ĀKK valstu fizisko un juridisko personu visplašāko līdzdalību līgumsaistību izpildē, kurus finansē no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas atbilstīgi šim Nolīgumam, lai atļautu šo valstu fizisko resursu un cilvēkresursu optimizāciju. Šim nolūkam:

▼ M13

- a) būvdarbu līgumiem, kuru vērtība ir mazāka par EUR 5 000 000, ĀKK valstu pretendentiem, ja vismaz viena ceturtdaļa pamatkapitāla un vadības personāla izcelsme ir vienā vai vairākās ĀKK valstīs, piešķir 10 % cenas priekšrocību, veicot finansiālo izvērtēšanu;
- b) attiecībā uz piegādes līgumiem, kuru vērtība ir mazāka par EUR 300 000, ĀKK valstu pretendentiem, kas piedalās individuāli vai konsorcijā ar Eiropas partneriem, piešķir 15 % cenu priekšrocību, veicot finansiālo izvērtēšanu;
- c) attiecībā uz pakalpojumu līgumiem, kas nav Eiropas Komisijas pamatlīgumi, veicot tehnisko piedāvājumu izvērtēšanu, priekšrocību piešķir piedāvājumiem, kurus iesniegušas ĀKK valstu juridiskas vai fiziskas personas vai nu individuāli, vai to konsorcijā;

▼ M4

- d) ja paredzēti apakšuzņēmuma līgumi, sekmīgais pretendents dod priekšroku ĀKK valstu fiziskām personām, uzņēmumiem un firmām, kas spēj izpildīt nepieciešamās līgumsaistības ar līdzīgiem noteikumiem; un
- e) ĀKK valsts konkursa uzaicinājumā potenciālajiem pretendentiem var piedāvāt citu ĀKK valstu uzņēmumu vai firmu vai nacionālo ekspertu vai konsultantu palīdzību, kas izvēlēti ar savstarpēju vienošanos. Šāda sadarbība var notikt kopuzņēmuma, apakšlīguma vai praktiku stažēšanās veidā.

▼ M13

2. Neskarot 1. punkta noteikumus, ja divus būvdarbu, piegāžu vai pakalpojumu līgumu piedāvājumus atzīst par līdzvērtīgiem, priekšrocību piešķir:

- a) ĀKK valsts pretendenta vai,

▼ M13

- b) ja šāds piedāvājums nav gaidāms, pretendents, kurš:
- i) ļauj vislabākajā iespējamā veidā izlietot ĀKK valsts fiziskos resursus un cilvēkresursus;
 - ii) piedāvā vislielākās apakšuzņēmuma līgumu iespējas ĀKK sabiedrībām, firmām vai fiziskām personām, vai
 - iii) ir ĀKK valsts un Kopienas fizisku personu, uzņēmumu un firmu konsorcijs.

▼ M10**▼ B***30. pants***Strīdu atrisināšana****▼ M10**

Jebkuru strīdu, kas rodas starp ĀKK valsts iestādēm vai attiecīgo organizāciju vai iestādi reģionālā vai ĀKK valsts iekšējā līmenī un darbuzņēmēju, piegādātāju vai pakalpojumu sniedzēju līguma izpildes laikā, ko finansē no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas atbilstīgi šim Nolīgumam:

▼ B

- a) valsts līguma gadījumā izšķir saskaņā ar attiecīgās ĀKK valsts tiesību aktiem un
- b) starptautiska līguma gadījumā izšķir:
 - i) ja līguma Puses tā vienojas, saskaņā ar attiecīgās ĀKK valsts tiesību aktiem vai tās iedibinātām starptautiskām praksēm, vai
 - ii) šķīrējtiesa saskaņā ar procedūras noteikumiem, kurus pieņem ar Ministru padomes lēmumu pirmajā sanāksmē pēc šā Nolīguma noslēgšanas pēc ĀKK un EK Attīstības finansiālās sadarbības komitejas priekšlikuma.

*31. pants***Nodokļu un muitas procedūras**

1. ĀKK valstīs Kopienas finansētiem līgumiem piemēro nodokļu un muitas procedūras, kas nav mazāk labvēlīgas par tām, ko tās piemēro vislielākās labvēlības režīma valstīm vai starptautiskām attīstības organizācijām, ar kurām tām ir attiecības. Lai noteiktu vislielākās labvēlības (MFN) režīmu, ņem vērā attiecīgās ĀKK valsts piemērotos režīmus citām ĀKK valstīm vai citām jaunattīstības valstīm.

2. Atkarībā no iepriekš minētajiem noteikumiem Kopienas finansētiem līgumiem piemēro sekojošo:

- a) līgumu saņēmējā ĀKK valstī nepakļauj zīmognodevai vai reģistrācijas nodevai, vai līdzvērtīgiem fiskāliem maksājumiem, neatkarīgi no tā, vai šie maksājumi jau pastāv vai jāievieš nākotnē; tomēr šos līgumus reģistrē saskaņā ar ĀKK valstī spēkā esošajiem tiesību aktiem un par to var iekasēt maksu, kas atbilst sniegtajam pakalpojumam;

▼B

- b) peļņu un/vai ienākumus, kas rodas no līgumsaistību izpildes, apliek ar nodokli atbilstīgi attiecīgās ĀKK valsts iekšējiem fiskāliem pasākumiem ar nosacījumu, ka fiziskām vai juridiskām personām, kuras gūst šo peļņu un/vai ienākumus, šajā valstī ir pastāvīga uzņēmējdarbības vieta vai ka līgumsaistību izpilde notiek ilgāk par sešiem mēnešiem;
- c) uzņēmumi, kuriem jāieved profesionālas iekārtas, lai izpildītu darbu līgumus, ja tie to pieprasa, gūst labumu no pagaidu ieviešanas sistēmas, kas attiecībā uz minētajām iekārtām noteikta saņēmējas ĀKK valsts tiesību aktos;
- d) profesionālas iekārtas, kas nepieciešamas pakalpojumu līgumā noteikto uzdevumu izpildei, uz laiku ievie saņēmējā ĀKK valstī vai valstīs saskaņā ar valsts tiesību aktiem bez fiskāliem nodokļiem, ieviešanas nodokļiem un muitas nodokļiem un citiem līdzvērtīgiem maksājumiem, ja šie nodokļi un maksājumi neveido atlīdzību par sniegtajiem pakalpojumiem;
- e) importu saskaņā ar piegādes līgumiem ievie saņēmējā ĀKK valstī bez muitas nodokļiem, ieviešanas nodokļiem, līdzvērtīgiem nodokļiem vai fiskāliem maksājumiem. Līgumu par piegādēm, kuru izcelsme ir attiecīgajā ĀKK valstī, var noslēgt, pamatojoties uz piegāžu ražotāja cenu, kurai var būt pieskaitīti tādi iekšējie fiskālie maksājumi, kā šīm piegādēm var būt piemērojams ĀKK valstī;
- f) degvielas, smērvielas un ogļūdeņražu saistvielas un parasti visi materiāli, kurus lieto darbu līgumu izpildē, uzskata par pirkti vietējā tirgū un pakļauj fiskāliem noteikumiem, kuri piemērojami saskaņā ar saņēmējā ĀKK valstī spēkā esošajiem valsts tiesību aktiem, un
- g) personīgos un māsaimniecības priekšmetus, kuri ievesti fizisko personu lietošanai, kas nav vietēji darbā pieņemtas, kas nodarbinātas pakalpojumu līgumā noteikto uzdevumu veikšanai, un viņu ģimenes locekļiem, atbrīvo no muitas vai ieviešanas nodokļiem, līdzvērtīgiem nodokļiem vai citiem fiskāliem maksājumiem saņēmējā ĀKK valstī spēkā esošo valsts tiesību aktu ierobežojuma ietvaros.

3. Jebkurš jautājums, kuru neaplūko iepriekš minētie noteikumi par nodokļu un muitas procedūrām, paliek pakļauts attiecīgās ĀKK valsts tiesību aktiem.

5. NODAĻA

UZRAUDZĪBA UN VĒRTĒŠANA

32. pants

Mērķi

Uzraudzības un vērtēšanas mērķis ir attīstības darbības (sagatavošana, īstenošana un turpmāka darbība) regulāra novērtēšana, lai uzlabotu esošo un turpmāko darbību attīstības efektivitāti.

▼ M10*33. pants***Kārtība**

1. Neierobežojot ĀKK valstu vai attiecīgo organizāciju vai iestāžu reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī vai Komisijas veiktos vērtējumus, šo darbu kopīgi veiks ĀKK valsts(-is) vai attiecīgās organizācijas vai iestādes reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī un Kopiena. ĀKK un EK Attīstības finansiālās sadarbības komiteja nodrošina kopīgas uzraudzības un vērtēšanas darbības kopīgo raksturu. Lai palīdzētu ĀKK un EK Attīstības finansiālās sadarbības komitejai, Komisija un ĀKK Ģenerālsekretariāts sagatavo un īsteno kopīgu uzraudzību un vērtējumus un ziņo komitejai. Komiteja pirmajā sanāksmē pēc Nolīguma noslēgšanas nosaka darba kārtību, kuras mērķis ir nodrošināt darbību kopīgo raksturu, un katru gadu apstiprina darba programmu.

2. Uzraudzības un vērtēšanas darbība īpaši:

- a) nodrošina operāciju un darbību, kuras finansē no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas atbilstīgi šim Nolīgumam, regulārus un neatkarīgus vērtējumus, salīdzinot rezultātus ar mērķiem; un tādējādi
- b) dod iespēju ĀKK valstīm vai attiecīgajām organizācijām vai iestādēm reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī un Komisijai un kopīgām iestādēm nodot pieredzi turpmāko politiku un darbību izstrādei un izpildei.

▼ B

6. NODAĻA

▼ M4**FONDA LĪDZEKĻU VADĪBA UN IZPILDES AĢENTI****▼ M10***34. pants***Komisija**

1. Komisija uzņemas to darbību finansiālo izpildi, kuras finansē no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas līdzekļiem atbilstīgi šim Nolīgumam, izņemot ieguldījumu mehānismu un procentu likmju subsidēšanu, izmantojot šādas galvenās vadības metodes:

- a) centralizēta vadība;
- b) decentralizēta vadība.

2. Komisijas īstenošanā finansiālā izpilde no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas līdzekļiem atbilstīgi šim Nolīgumam parasti notiek decentralizēti.

Tādā gadījumā izpildes pienākumus pilda ĀKK valstis saskaņā ar 35. pantu.

3. Lai veiktu finansiālo izpildi no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas līdzekļiem atbilstīgi šim Nolīgumam, Komisija deleģē izpildes pilnvaras Komisijas struktūrvienībām. Komisija informē ĀKK valstis un Attīstības finansiālo komiteju (DFC) par uzdevumu deleģēšanu.

▼ **M4**

35. pants

Valsts kredītrīkotājs▼ **M10**

1. Katras ĀKK valsts valdība ieceļ valsts kredītrīkotāju, kas to pārstāv visās darbībās, kuras finansē no sadarbības daudzgadu finanšu shēmas līdzekļiem atbilstīgi šim Nolīgumam, kuras pārvalda Komisija un Banka. Valsts kredītrīkotājs ieceļ vienu vai vairākus valsts kredītrīkotāja vietniekus, kas viņu atvieto, ja viņš nebūtu spējīgs pildīt savus pienākumus, un par šo iecelšanu dara zināmu Komisijai. Ja nosacījumi par institucionālajām spējām un pareizu finanšu vadību ir izpildīti, valsts kredītrīkotājs var savas attiecīgo programmu un projektu īstenošanas funkcijas deleģēt atbildīgajai struktūrai viņa valsts administrācijā. Valsts kredītrīkotājs informē Komisiju par tādu deleģēšanu.

Reģionālo programmu un projektu gadījumā attiecīgā organizācija vai iestāde ieceļ reģionālo kredītrīkotāju, kura pienākumi *mutatis mutandis* atbilst valsts kredītrīkotāja pienākumiem.

ĀKK valstu iekšējo programmu un projektu gadījumā ĀKK Vēstnieku komiteja ieceļ ĀKK valstu iekšējo kredītrīkotāju, kura pienākumi *mutatis mutandis* atbilst valsts kredītrīkotāja pienākumiem. Ja ĀKK sekretariāts nav kredītrīkotājs, ĀKK Vēstnieku komiteja informē atbilstīgi programmu un projektu īstenošanas finansēšanas nolīgumam.

Ja Komisijai kļūst zināms par sadarbības daudzgadu finanšu shēmas līdzekļu atbilstīgi šim Nolīgumam vadības procedūru īstenošanas problēmām, tā veic pārrunas ar valsts kredītrīkotāju, lai stāvokli izlabotu, un nepieciešamības gadījumā nosaka attiecīgus pasākumus.

Attiecīgais kredītrīkotājs ir finansiāli atbildīgs tikai par viņam uzticētajiem izpildes uzdevumiem.

Ja sadarbības daudzgadu finanšu shēmas līdzekļus atbilstīgi šim Nolīgumam vada decentralizēti un pakļaujoties papildu pilnvarām, ko Komisija var būt piešķirusi, attiecīgais kredītrīkotājs:

▼ **M4**

- a) atbild par sadarbības īstenošanas koordināciju, plānošanu, regulāru uzraudzību un ikgadējiem, termiņa vidusposma un termiņa noslēguma pārskatiem un par koordināciju ar donoriem;
- b) ciešā sadarbībā ar Komisiju atbild par programmu un projektu sagatavošanu, iesniegšanu un novērtēšanu;
- c) sagatavo konkursa dokumentus un attiecīgā gadījumā dokumentus uzaicinājumam iesniegt priekšlikumus;
- d) iesniedz konkursa dokumentus un attiecīgā gadījumā dokumentus uzaicinājumam iesniegt priekšlikumus Komisijai apstiprināšanai pirms uzaicinājumu uz konkursu un — attiecīgā gadījumā — uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus izsludināšanas;
- e) ciešā sadarbībā ar Komisiju izdod uzaicinājumus uz konkursu un — attiecīgā gadījumā — uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus;
- f) saņem piedāvājumus, un — attiecīgā gadījumā — priekšlikumus, un pārsūta piedāvājumu kopijas Komisijai; vada piedāvājumu izskatīšanu un nosaka šīs izskatīšanas rezultātus piedāvājumu iesniegšanas termiņā, ņemot vērā līgumu apstiprināšanai vajadzīgo laiku;

▼ **M4**

- g) uzaicina Komisiju uz piedāvājumu un — attiecīgā gadījumā — priekšlikumu atvēršanu un ziņo Komisijai par piedāvājumu un priekšlikumu izskatīšanas rezultātiem, lai apstiprinātu priekšlikumus līgumtiesību un dotāciju piešķiršanai;
- h) iesniedz līgumus un programmu tāmes un to iespējamus papildinājumus Komisijai apstiprināšanai;
- i) paraksta Komisijas apstiprinātos līgumus un to papildinājumus;
- j) noskaidro un atļauj izdevumus viņam piešķirto līdzekļu ierobežojumu ietvaros; un
- k) izpildes operāciju laikā veic jebkurus pielāgošanas pasākumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu apstiprināto programmu vai projektu pienācīgu izpildi no ekonomiskā un tehniskā viedokļa.

2. ► **M10** Attiecīgais kredītrīkotājs ◀ operāciju izpildes laikā un atkarībā no prasības informēt Komisiju lemj par:

- a) programmu un projektu tehniskiem pielāgojumiem un izmaiņām detalizētos jautājumos, kamēr tie neietekmē pieņemto tehnisko risinājumu un paliek finansēšanas līgumā paredzēto pielāgojumu rezerves ierobežojumu ietvaros;
- b) vietas izmaiņām daudzu vienību programmām vai projektiem, ja tas ir tehniski, ekonomiski vai sociāli attaisnots;
- c) sodu uzlikšanu vai atlaišanu par kavējumu;
- d) galvotāju atlaišanu;
- e) preču pirkšanu vietējā tirgū neatkarīgi no to izcelsmes;
- f) celtniecības iekārtu un mašīnu lietošanu, kuru izcelsme nav dalībvalstīs vai ĀKK valstīs, ar nosacījumu, ka dalībvalstīs vai ĀKK valstīs neražo salīdzināmas iekārtas vai mašīnas;
- g) apakšuzņēmuma līgumiem;
- h) galīgo pieņemšanu ar nosacījumu, ka Komisija piedalās pagaidu pieņemšanā, piekrīt atbilstošajam protokolam un attiecīgā gadījumā piedalās galīgajā pieņemšanā, īpaši, ja pagaidu pieņemšanā uzskaitīto iebildumu apmēram nepieciešams liels papildu darbs, un
- i) konsultantu un citu tehniskās palīdzības ekspertu nolīgšanu.

36. pants

Delegācijas vadītājs

1. Komisiju katrā ĀKK valstī vai katrā reģionālā grupējumā, kas to skaidri pieprasa, pārstāv delegācija, kuru vada delegācijas vadītājs, ar attiecīgās ĀKK valsts vai valstu piekrišanu. Tiek veikti piemēroti pasākumi katrā gadījumā, kad delegācijas vadītājs tiek iecelts attiecībā uz ĀKK valstu grupu. Delegācijas vadītājs pārstāv Komisiju visās tās kompetences jomās un visās darbībās.

▼ **M4**

2. Delegācijas vadītājs ir galvenā kontaktpersona ĀKK valstīm un struktūrām vai organizācijām, kas atbilstīgas finansiālā atbalsta saņemšanai saskaņā ar Nolīgumu. Viņš sadarbojas un strādā ciešā sadarbībā ar valsts kredītrīkotāju.
3. Delegācijas vadītājs saņem nepieciešamās norādes un viņam ir deleģētas pilnvaras, lai veicinātu un paātrinātu visas operācijas saskaņā ar Nolīgumu.
4. Delegācijas vadītājs regulāri informē valsts iestādes par Kopienas darbībām, kas var tieši skart sadarbību starp Kopien un ĀKK valstīm.

37. pants

Maksājumi

1. Maksājumu veikšanas nolūkā ĀKK valstu valūtās ĀKK valstīs Komisijas savā vārdā nacionālā valsts vai daļējā valsts finanšu iestādē var atvērt kontus dalībvalstu valūtās vai euro, kuru izvēlas ar vienošanos starp ĀKK valsti un Komisiju. Šī iestāde veic valsts maksātājaģenta funkcijas.
2. Valsts maksātājaģents nesaņem atlīdzību par saviem pakalpojumiem un nemaksā procentus par noguldītajiem līdzekļiem. Komisija papildina vietējos kontus vienas dalībvalsts valūtā vai euro, pamatojoties uz nākotnes naudas prasību tāmēm, kuras jāsniedz pietiekamu laiku iepriekš, lai izvairītos no ►**M10** ĀKK valstīs vai attiecīgās organizācijas vai iestādes reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī ◀ iepriekšēja finansējuma nepieciešamības un novērstu nokavētas izmaksas.
3. [svītrots]
4. Maksājumus Komisija veic saskaņā ar Kopienas un Komisijas izdotajiem noteikumiem, attiecīgā gadījumā — pēc tam, kad ►**M10** attiecīgais kredītrīkotājs ◀ ir noskaidrojis un atļāvis izdevumus.
5. [svītrots]
6. Procedūras izdevumu noskaidrošanai, pilnvarošanai un maksāšanai jāpabeidz 90 dienu laikā no maksājuma termiņa. ►**M10** Attiecīgais kredītrīkotājs ◀ apstrādā un nogādā maksājuma atļauju delegācijas vadītājam ne vēlāk kā 45 dienas pirms termiņa.
7. Prasības par nokavētiem maksājumiem sedz ►**M10** attiecīgā ĀKK valsts vai attiecīgā organizācija vai iestāde reģionālā vai ĀKK valstu iekšējā līmenī ◀ un Komisija no saviem resursiem par to kavējuma daļu, par kuru katra puse ir atbildīga saskaņā ar iepriekš minētajām procedūrām.

▼ **M10**

▼B*VI PIELIKUMS***LDLIC SARAKSTS**

Šajā sarakstā ietvertas vismazāk attīstītās ĀKK valstis, ĀKK valstis, kam ir tikai sauszemes robežas, un ĀKK salu valstis:

VISMAZĀK ATTĪSTĪTĀS ĀKK VALSTIS*1. pants*

Saskaņā ar šo Nolīgumu šādas valstis uzskata par vismazāk attīstītām ĀKK valstīm:

Angola
Benina
Burkinafaso
Burundija
Kabovertes Republika
Centrālāfrikas Republika
Čada
Komoru salas
Kongo Demokrātiskā Republika
Džibutija
Etiopija
Eritreja
Gambija
Gvineja
Gvineja – Bisava
Ekvatoriālā Gvineja
Haiti
Kiribati
Lesoto
Libērija
Malāvija
Mali
Mauritānija
Madagaskara
Mozambika
Nigēra
Ruanda
Samoa
Santome un Prinsipi
Sjerraleone
Zālamana salas
Somālija
Sudāna
Tanzānija
Tuvalu
Togo
Uganda
Vanuatu
Zambija

▼M1

Timor Leste

▼B**ĀKK VALSTIS, KAM IR TIKAI SAUSZEMES ROBEŽAS***2. pants*

Īpaši pasākumi un noteikumi ir paredzēti, lai atbalstītu ĀKK valstis, kam ir tikai sauszemes robežas, to pūliņos pārvarēt ģeogrāfiskās grūtības un citus šķēršļus, kas kavē to attīstību, lai tās varētu palielināt savus attiecīgos izaugsmes ātrumus.

▼B*3. pants*

ĀKK valstis, kam ir tikai sauszemes robežas, ir:

Botsvāna
Burkinafaso
Burundija
Centrālāfrikas Republika
Čada
Etiopija
Lesoto
Malāvija
Mali
Nigēra
Ruanda
Svazilenda
Uganda
Zambija
Zimbabve

ĀKK SALU VALSTIS

4. pants

Īpaši pasākumi un noteikumi ir paredzēti, lai atbalsētu ĀKK salu valstis to pūliņos pārvarēt dabas un ģeogrāfiskās grūtības un citus šķēršļus, kas kavē to attīstību, lai tās varētu palielināt savus attiecīgos izaugsmes ātrumus.

5. pants

ĀKK salu valstu saraksts:

Antigva un Barbuda
Bahamu salas
Barbadosa
Kabo Verde
Komoru salas
Dominika
Dominikānas Republika
Fidži
Grenāda
Haiti
Jamaika
Kiribati
Madagaskara
Maurīcija
Papua — Jaungvineja
Sentkitsa — Nevisa
Sentlūsija
Sentvinsenta un Grenadīnas
Samoa
Santome un Prinsipi
Seišēļu salas
Zālamana salas
Tonga
Trinidāda un Tobāgo
Tuvalu
Vanuatu

▼M1

Timor Leste

▼ **M4***VII PIELIKUMS***Politiskais dialogs par cilvēktiesībām, demokrātijas principiem un tiesiskumu***1. pants***Mērķi**

1. Apspriedes, kas paredzētas 96. panta 3. punkta a) apakšpunktā, notiks pēc plaša politiskā dialoga saskaņā ar Nolīguma 8. pantu un 9. panta 4. punktu, izņemot īpašas steidzamības gadījumus.

2. Abām Pusēm ir jāveicina tāds politiskais dialogs, kas ir saskaņā ar Nolīguma garu, ievērojot Ministru padomes pieņemtās Pamatnostādnes ĀKK-ES politiskajam dialogam.

3. Politiskais dialogs ir process, kam jāsekmē ĀKK-ES attiecību nostiprināšanās un jāveicina partnerattiecību mērķu sasniegšana.

*2. pants***Pastiprināts politiskais dialogs pirms 96. pantā minētajām apspriedēm**

1. Politiskais dialogs par cilvēktiesībām, demokrātijas principiem un tiesiskumu notiek saskaņā ar Nolīguma 9. panta 4. punktu un 8. pantu, ievērojot starptautiski atzītus standartus un normas. Šajā dialogā Puses var vienoties par kopīgām programmām un prioritātēm.

2. Puses var kopīgi izstrādāt un vienoties par īpašiem kritērijiem un mērķiem attiecībā uz cilvēktiesībām, demokrātijas principiem un tiesiskumu, ievērojot starptautiski atzītus standartus un normas, ņemot vērā attiecīgās ĀKK valsts konkrētos un īpašos apstākļus. Kritēriji ir mehānisms, kā sasniegt mērķus, nosakot atbilstības pagaidu mērķus un termiņus.

3. Politiskais dialogs, kas noteikts 1. un 2. punktā, ir sistemātisks un oficiāls, un tajā izskata visas iespējas, pirms sāk Nolīguma 96. pantā minētās apspriedes.

4. Izņemot īpašas steidzamības gadījumus, kas noteikti Nolīguma 96. panta 2. punkta b) apakšpunktā, apspriedes var sākties bez iepriekšēja pastiprināta politiskā dialoga, ja kāda Puse pastāvīgi nepilda saistības, ko tā ir uzņēmusies agrākā dialogā, vai ja neizdodas uzsākt dialogu godprātīgi.

5. Politisko dialogu saskaņā ar 8. pantu Puses izmantos, arī lai palīdzētu valstīm, uz kurām attiecas attiecīgie pasākumi atbilstīgi 96. pantam, lai normalizētu attiecības.

*3. pants***Papildu noteikumi Nolīguma 96. pantā minētajām apspriedēm**

1. Puses cenšas veicināt vienlīdzību Nolīguma 96. pantā minētajās apspriedēs.

▼ M4

2. Puses ir apņēmušās īstenot pārredzamu mijiedarbību pirms oficiālajām apspriedēm, to laikā un pēc tam, ievērojot šā pielikuma 2. panta 2. punktā minētos īpašos kritērijus un mērķus.

3. Lai Puses varētu rūpīgi sagatavoties, kā arī lai apspriedes ĀKK grupā un starp Kopienu un tās dalībvalstīm būtu detalizētākas, Pusēm jāievēro 30 dienu paziņošanas termiņš saskaņā ar Nolīguma 96. panta 3. punktu. Apspriedēs Pusēm būtu jāvienojas par elastīgiem termiņiem, vienlaikus apzinoties, ka īpašas steidzamības gadījumos, kas noteikti Nolīguma 96. panta 3. punkta b) apakšpunktā un šā pielikuma 2. panta 4. punktā, var būt nepieciešama steidzama rīcība.

▼ M10

4. Puses apliecina ĀKK valstu grupas nozīmi politiskajā dialogā, pamatojoties uz kārtību, kura jānosaka ĀKK valstu grupai un jādara zināma Eiropas Kopienai un tās dalībvalstīm. ĀKK sekretariāts un Eiropas Komisija apmainās ar visu nepieciešamo informāciju par politiskā dialoga procesu, kurš noticis pirms apspriedēm atbilstīgi šā Nolīguma 96. un 97. pantam, šo apspriežu laikā un pēc tām.

▼ M4

5. Puses apliecina nepieciešamību pēc strukturētām un pastāvīgām apspriedēm saskaņā ar Nolīguma 96. pantu. Tālab Ministru padome var izstrādāt papildu kārtību.

▼B

PROTOKOLI



1. PROTOKOLS

Par Kopīgo iestāžu saimnieciskajiem izdevumiem

1. Dalībvalstis un Kopiena, no vienas puses, un ĀKK valstis, no otras puses, ir atbildīgas par tiem izdevumiem, kas tām rodas, piedaloties Ministru padomes un tās atkarīgo institūciju sanāksmēs gan attiecībā uz personāla, ceļa un uzturēšanās izdevumiem, gan uz pasta un telekomunikāciju izdevumiem.

Izdevumus sakarā ar šā Nolikuma kopīgo iestāžu sanāksmju tulkošanu, dokumentu tulkošanu un pavaļošānu, kā arī sanāksmju praktiskajiem pasākumiem (piemēram, telpas, aprīkojums un kurjeri) sedz Kopiena vai viena no ĀKK valstīm atkarībā no tā, vai sanāksmes notiek dalībvalsts teritorijā vai ĀKK valsts teritorijā.

2. Saskaņā ar Nolikuma 98. pantu ieceltajiem šķīrējtiesnešiem tiek atmaksāti ceļa un uzturēšanās izdevumi. Uzturēšanās izdevumus nosaka Ministru padome.

Vienu pusi no šķīrējtiesnešu ceļa un uzturēšanās izdevumiem sedz Kopiena, bet otru pusi – ĀKK valstis. Izdevumus par šķīrējtiesnešu izveidoto reģistru, par strīdu sagatavošanas izmeklēšanu un par tiesas sēžu organizēšanu (piemēram, telpas, personāls un tulkošana) sedz Kopiena. Izdevumus par īpašu izmeklēšanu maksā kopā ar pārējām izmaksām un Puses nogulda avansus, kā noteikts ar šķīrējtiesnešu rīkojumu.

3. ĀKK valstis izveido fondu, ko pārvalda to Ģenerālsekretariāts, lai dotu ieguldījumu izdevumu finansējumā, kuri rodas ĀKK dalībniekiem Apvienotās parlamentārās asamblejas un Ministru padomes sanāksmēs.

ĀKK valstis dod ieguldījumu šajā fondā. Lai veicinātu visu ĀKK valstu aktīvu līdzdalību dialogā, kas notiek ĀKK un EK iestādēs, Kopiena veic ieguldījumu šajā fondā, kā paredzēts Finanšu protokolā (4 miljonus EUR atbilstīgi Pirmajam Finanšu protokolam).

No fonda finansētajiem izdevumiem jāatbilst šādiem nosacījumiem, kā arī 1. punktā noteiktajiem nosacījumiem:

— Tiem jābūt parlamentāriešu izdevumiem vai to prombūtnes gadījumā citu tādu ĀKK pārstāvju izdevumiem, kuri ceļo no valsts, kuru viņi pārstāv, lai piedalītos Apvienotās parlamentārās asamblejas sesijās, darba grupu sanāksmēs vai misijās viņu aizgādībā, vai sakarā ar to pašu pārstāvju vai ĀKK pilsoniskās sabiedrības, kā arī ekonomisko un sociālo partneru pārstāvju piedalīšanos apspriežu sanāksmēs, kuras notiek saskaņā ar Nolikuma 15. un 17. pantu.

— Lēmumus par sanāksmju, misiju un darba grupu veidu, organizāciju, biežumu un atrašanās vietu jāpieņem saskaņā ar Ministru padomes un Apvienotās parlamentārās asamblejas reglamentu.

▼B

4. ĀKK un ES ekonomisko un sociālo partneru apspriežu sanāksmes un sanāksmes organizē Eiropas Savienības Ekonomikas un sociālo lietu komiteja. Šajā konkrētajā gadījumā Kopienas ieguldījumu, lai segtu ĀKK ekonomisko un sociālo partneru piedalīšanos, maksā tieši Ekonomikas un sociālo lietu komitejai.

ĀKK sekretariāts, Ministru padome un Apvienotā parlamentārā asambleja, vienojoties ar Komisiju, var deleģēt ĀKK pilsoniskās sabiedrības apspriežu sanāksmju organizēšanu Pušu apstiprinātām reprezentatīvām organizācijām.



2. PROTOKOLS

Par privilēģijām un neaizskaramību

PUSES,

VĒLOTIES, noslēdzot protokolu par privilēģijām un neaizskaramību, veicināt Nolīguma vienmērīgu darbību, tā darba sagatavošanu un tā piemērošanai pieņemto pasākumu īstenošanu;

TĀ KĀ tādēļ ir jānosaka privilēģijas un neaizskaramību, ko var pieprasīt personas, kuras piedalās darbā, kas saistīts ar Nolīguma piemērošanu un ar pasākumiem, kuri ir piemērojami ar šo darbu saistītajiem oficiālajiem paziņojumiem, neierobežojot 1965. gada 8. aprīlī Briselē parakstītā protokola par Eiropas Kopienų privilēģijām un neaizskaramību noteikumus;

TĀ KĀ ir arī jānosaka attieksme pret ĀKK Ministru padomes īpašumu, līdzekļiem un aktīviem, kā arī tās personālu;

TĀ KĀ 1975. gada 6. jūnija Džordžtaunas Nolīgums veidoja ĀKK valstu grupu un izveidoja ĀKK Ministru padomi, kā arī Vēstnieku komiteju; tā kā ĀKK valstu sekretariātam jāapkalpo ĀKK valstu grupas iestādes;

IR VIENOJUSĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno šim Nolīgumam:

1. NODAĻA

PERSONAS, KURAS PIEDALĀS NOLĪGUMA DARBĀ

1. pants

Dalībvalstu un ĀKK valstu valdību pārstāvjiem un Eiropas Kopienų iestāžu pārstāvjiem, kā arī viņu padomdevējiem un ekspertiem, un ĀKK valstu sekretariāta personāla locekļiem, kuri dalībvalstu vai ĀKK valstu teritorijā piedalās Nolīguma iestāžu vai koordinējošo iestāžu darbā, vai darbā, kas saistīts ar Nolīguma piemērošanu, ir ierastās privilēģijas, neaizskaramība un iespējas, pildot savus pienākumus un ceļojot uz vietu vai no vietas, kurā viņiem jāpilda šie pienākumi.

Iepriekšējo punktu piemēro arī Nolīguma Apvienotās parlamentārās asamblejas locekļiem, šķīrējtiesnešiem, kurus var iecelt saskaņā ar Nolīgumu, tautsaimniecības un sociālās nozares saskaņošanas iestāžu locekļiem, kuras var izveidot, šo iestāžu amatpersonām un darbiniekiem, un arī Eiropas Investīciju bankas aģentūru locekļiem un tās personālam, Uzņēmuma attīstības centra un Lauksaimniecības attīstības centra personālam.

2. NODAĻA

ĀKK MINISTRU PADOMES ĪPAŠUMS, LĪDZEKĻI UN AKTĪVI

2. pants

ĀKK Ministru padomes aizņemtās telpas un ēkas oficiāliem nolūkiem ir neaizskaramas. Tajās nedrīkst izdarīt kratīšanu, tās rekvizēt, konfiscēt vai ekspropriēt.

▼B

Izņemot, ja tas ir nepieciešams avārijas izmeklēšanas nolūkā, kuru izraisījis mehāniskais transportlīdzeklis, kas pieder minētajai Padomei vai kas tiek lietots uz tās rēķina, vai ceļu satiksmes noteikumu pārkāpuma gadījumā vai avārijas gadījumā, kuru izraisījis šāds transportlīdzeklis, ĀKK Ministru padomes īpašums un aktīvi netiek pakļauti administratīviem vai juridiskiem piespiedu pasākumiem bez Ministru padomes atļaujas, kas izveidota saskaņā ar Nolīgumu.

3. pants

ĀKK Ministru padomes arhīvs ir neaizskarams.

4. pants

ĀKK Ministru padome, tās aktīvi, ienākumi un viss īpašums ir atbrīvots no visiem tiešajiem nodokļiem.

Uzņemšanas valsts iespēju robežās veic atbilstīgos pasākumus, lai samazinātu vai atmaksātu netiešo nodokļu vai tirdzniecības nodokļu summu, kas iekļauta kustamā vai nekustamā īpašuma cenā, ja ĀKK Ministru padome veic būtiskas iegādes vienīgi oficiālai lietošanai, kuru cenā iekļauti šāda veida nodokļi.

Atbrīvojumu nepiešķir attiecībā uz nodokļiem, maksājumiem, nodevām vai maksām, kas ir maksājumi par sniegtiem pakalpojumiem.

5. pants

ĀKK Ministru padome ir atbrīvota no visiem muitas nodokļiem, importa aizliegumiem un ierobežojumiem attiecībā uz tās oficiālai lietošanai paredzētiem priekšmetiem; šādi ievestus priekšmetus valsts teritorijā, kurā tie ievesti, nedrīkst pārdot vai citādi atsavināt par maksu vai bez tās, izņemot saskaņā ar attiecīgās valsts valdības apstiprinātiem nosacījumiem.

3. NODAĻA**OFICIĀLI PAZIŅOJUMI***6. pants*

Oficiālai saziņai un visu dokumentu pārsūtīšanai pret Eiropas Kopienu, Nolīguma iestādēm un koordinējošām iestādēm valstu teritorijā, kas ir Nolīguma Puse, izturas kā pret starptautiskām organizācijām.

Eiropas Kopienas, Nolīguma kopīgo iestāžu un koordinējošo iestāžu oficiālo saraksti un citu oficiālu saziņu necenzē.

4. NODAĻA**ĀKK VALSTU SEKRETARIĀTA DARBINIEKI***7. pants*

1. ĀKK Ministru padomes sekretāram vai sekretāriem un sekretāra vietniekam vai sekretāra vietniekiem un citiem ĀKK Ministru padomes augstākā līmeņa pastāvīgajiem darbiniekiem, kurus izraudzījušās ĀKK valstis, valstī, kurā izveidota ĀKK Ministru padome, ĀKK Vēstnieku komitejas amatā esošā priekšsēdētāja atbildībā ir priekšrocības, kas tiek piešķirtas diplomātisko misiju diplomātiem. Viņu laulātajiem un pie viņiem dzīvojošiem nepilngadīgiem bērniem

▼B

saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem pienākas priekšrocības, kas tiek piešķirtas šo diplomātu laulātajiem un mazgadīgajiem bērniem.

2. Pastāvīgos ĀKK darbiniekus, kas nav minēti 1. punktā, uzņemšanas valsts atbrīvo no algas nodokļiem, atalgojumiem vai pabalstiem, kurus viņiem maksā ĀKK valstis no dienas, kurā šos ienākumus apliek ar nodokli par labu ĀKK valstīm.

Iepriekš minētos noteikumus nepiemēro pensijām, kuras ĀKK sekretariāts maksā saviem bijušajiem darbiniekiem vai viņu apgādājamiem, vai algām, atalgojumiem vai pabalstiem, kurus maksā vietējiem darbiniekiem.

8. pants

Valsts, kurā izveidota ĀKK Ministru padome, ĀKK valstu sekretariāta pastāvīgos darbiniekus papildus tiem, kas minēti 7. panta 1. punktā, atbrīvo no tiesvedības tikai par viņu rīcību, pildot savus dienesta pienākumus. Tomēr šī neaizskaramība neattiecas uz ĀKK valstu sekretariāta pastāvīga darbinieka ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem vai viņam vai viņai piederoša vai viņa vai viņas vadīta mehāniskā transportlīdzekļa nodarītu kaitējumu.

9. pants

ĀKK Vēstnieku komitejas amatā esošā priekšsēdētāja, ĀKK Ministru padomes sekretāra vai sekretāru un sekretāra vietnieka vai sekretāra vietnieku un ĀKK valstu sekretariāta pastāvīgo darbinieku vārdus, amatus un adreses ĀKK Ministru padomes prezidents periodiski paziņo tās valsts valdībai, kuras teritorijā izveidota ĀKK Ministru padome.

5. NODAĻA**KOMISIJAS DELEGĀCIJAS ĀKK VALSTĪS***10. pants*

1. Komisijas delegācijas vadītājs un delegācijas locekļi, delegācija, izņemot vietējo personālu, ir atbrīvoti no jebkuriem tiešajiem nodokļiem ĀKK valstī, kurā viņi strādā.

2. nodaļas IV pielikuma 31. panta 2. punkta g) apakšpunktu piemēro arī 1. punktā minētajam personālam.

6. NODAĻA**VISPĀRĪGI NOTEIKUMI***11. pants*

Šajā protokolā paredzētās privilēģijas, neaizskaramību un iespējas viņiem piešķirt tikai viņu dienesta pienākumu pienācīgas izpildes interesēs.

▼B

Katra šajā protokolā minētā iestāde vai institūcija atsakās no neaizskaramības, ja tā uzskata, ka atteikšanās no neaizskaramības nav pretēja tās pašas interesēm.

12. pants

Nolīguma 98. pantu piemēro strīdiem par šo protokolu.

ĀKK Ministru padome un Eiropas Investīciju banka var būt šķīrējtiesas procesa puse.

▼ **B****3. PROTOKOLS****Par Dienvidāfriku***1. pants***Ierobežots statuss**

1. Dienvidāfrikas līdzdalība šajā Nolīgumā ir pakļauta šajā protokolā izklāstītajiem ierobežojumiem.

2. Divpusējā Nolīguma par tirdzniecību, attīstību un sadarbību starp Eiropas Kopienu, tās dalībvalstīm un Dienvidāfriku, ►**M10** ko groza ar Nolīgumu, kas noslēgts 2009. gada 11. septembrī ◄, šē turpmāk – “*TDCA*”, noteikumiem ir lielāks spēks nekā šā Nolīguma noteikumiem.

*2. pants***Vispārīgi noteikumi, politiskais dialogs un kopīgās iestādes**

1. Šā Nolīguma vispārīgos, institucionālos un nobeiguma noteikumus piemēro Dienvidāfrikai.

2. Dienvidāfrika ir pilnīgi iesaistīta vispārējā politiskajā dialogā un piedalās kopīgās iestādēs un institūcijās, kas izveidotas saskaņā ar šo Nolīgumu. Tomēr attiecībā uz lēmumiem, kuri jāpieņem par noteikumiem, ko nepiemēro Dienvidāfrikai saskaņā ar šo protokolu, Dienvidāfrika nepiedalās lēmumu pieņemšanas procesā.

*3. pants***Sadarbības stratēģijas**

Šā Nolīguma noteikumus par sadarbības stratēģijām piemēro sadarbībai starp Kopienu un Dienvidāfriku.

*4. pants***Finanšu līdzekļi**

1. Šā Nolīguma noteikumus par attīstības finansiālo sadarbību nepiemēro Dienvidāfrikai.

▼ **M10**

2. Tomēr, atkāpjoties no šā principa, Dienvidāfrika ir tiesīga piedalīties ĀKK un EK attīstības finansiālās sadarbības jomās, kuras uzskaitītas šā protokola 8. pantā, pamatojoties uz savstarpējības un proporcionālītātes principiem, saprotot, ka Dienvidāfrikas līdzdalība tiks finansēta no līdzekļiem, kas paredzēti saskaņā ar *TDCA* VII sadaļu. Ja līdzekļi no *TDCA* tiek piešķirti līdzdalībai darbībās ĀKK un EK finansiālās sadarbības jomā, Dienvidāfrika būs tiesīga pilnā mērā piedalīties lēmumu pieņemšanas procedūrās, kuras reglamentē šā atbalsta īstenošanu.

▼B

3. Dienvidāfrikas fiziskās vai juridiskās personas ir tiesīgas uz līgumu piešķiršanu, kuras finansē no finanšu līdzekļiem, kas paredzēti saskaņā ar šo Nolīgumu. Tomēr šai ziņā Dienvidāfrikas fiziskām vai juridiskām personām nav priekšrocību, kas tiek piešķirtas ĀKK valstu fiziskām un juridiskām personām.

▼M10

4. Ieguldījumu finansēšanai, kas paredzēta šā Nolīguma II pielikuma 1. nodaļā, par atbilstīgiem var uzskatīt ieguldījumu fondus un Dienvidāfrikā reģistrētos finanšu un nefinanšu starpniekus.

▼B*5. pants***Tirdznieciskā sadarbība**

1. Šā Nolīguma noteikumus par ekonomisko un tirdzniecisko sadarbību nepiemēro Dienvidāfrikai.

2. Tomēr Dienvidāfriku kā novērotāju iesaista dialogā starp Pusēm saskaņā ar šā Nolīguma 34. – 40. pantu.

▼M10

3. Šis protokols neliedz Dienvidāfrikai vest pārrunas un parakstīt kādu no ekonomisko partnerattiecību nolīgumiem (EPN), kas paredzēti šā Nolīguma 3. daļas II sadaļā, ja pārējās EPN līgumslēdzējas puses tam piekrīt.

▼B*6. pants***Protokolu un deklarāciju piemērojamība**

Šim Nolīgumam pievienotie protokoli un deklarācijas, kas attiecas uz Nolīguma daļām, kuras nav piemērojamas Dienvidāfrikai, nepiemēro Dienvidāfrikai. Visas pārējās deklarācijas un protokolus piemēro.

*7. pants***Pārskatīšanas klauzula**

Šo protokolu var pārskatīt ar Ministru padomes lēmumu.

*8. pants***Piemērojamība**

Neierobežojot iepriekšējos pantus, turpmāk tabulā izklāstīti tie Nolīguma panti un tā pielikumi, kurus piemēro Dienvidāfrikai, un tie, kurus nepiemēro.

<i>Piemērojams</i>	<i>Piemērojams</i>	<i>Piemērojams</i>
Preambula		
1. nodaļas I sadaļas I daļa: "Mērķi, principi un dalībnieki" (1. – 7. pants)		
II sadaļas I daļa "Politiskais mērogs"; 8. – 13. pants		

▼B

<i>Piemērojams</i>	<i>Piemērojams</i>	<i>Piemērojams</i>
2. daļa “Institucionālie noteikumi”; 14. – 17. pants	<i>Saskaņā ar šā protokola 1. pantu Dienvidāfrikai nav balsstiesību nevienā kopīgajā iestādē vai institūcijā Nolīguma jomās, kuras nav piemērojamas Dienvidāfrikai.</i>	
I sadaļas 3. daļa “Attīstības stratēģijas”.		
	<i>Saskaņā ar 5. pantu iepriekš Dienvidāfriku kā novērotāju iesaista dialogā starp Pusēm saskaņā ar 34. – 40. pantu.</i>	II sadaļas 3. daļa Ekonomiskā un tirdznieciskā sadarbība.
75. panta i) apakšpunkts (Ieguldījumu veicināšana, atbalsts ĀKK un ES privātā sektora dialogam reģionālā līmenī), 78. pants (Ieguldījumu aizsardzība)	<i>Saskaņā ar 4. pantu iepriekš Dienvidāfrika ir tiesīga piedalīties noteiktās attīstības finansiālās sadarbības jomās ar nosacījumu, ka šī līdzdalība tiks pilnīgi finansēta no līdzekļiem, kas paredzēti saskaņā ar TDCA VII sadaļu. Saskaņā ar 2. pantu iepriekš Dienvidāfrika var piedalīties 83. pantā paredzētajā ĀKK un EK Attīstības finansiālās sadarbības komitejā bez balsstiesībām attiecībā uz noteikumiem, kurus nepiemēro Dienvidāfrikai.</i>	4. daļa Attīstības finansiālā sadarbība
5. daļa Vispārīgi noteikumi vismazāk attīstībām ĀKK valstīm, ĀKK valstīm, kam ir tikai sauszemes robežas, un ĀKK salu valstīm, 84. – 90. pants		
6. daļa Nobeiguma noteikumi 91. – 100. pants		
		I pielikums (Finanšu protokols)
II pielikums Finansējuma noteikumi, 5. nodaļa (saikne ar 78. pantu/ieguldījumu aizsardzība)	<i>Saskaņā ar 4. pantu iepriekš Dienvidāfrika ir tiesīga piedalīties noteiktās attīstības finansiālās sadarbības jomās ar nosacījumu, ka Dienvidāfrikas līdzdalība tiks pilnīgi finansēta no līdzekļiem, kas paredzēti saskaņā ar TDCA VII sadaļu.</i>	II pielikums Finansējuma noteikumi, 1., 2., 3. un 4. nodaļa
III pielikums Institucionāls atbalsts (CDE un CTA)	<i>Saskaņā ar 4. pantu iepriekš Dienvidāfrika ir tiesīga piedalīties noteiktās attīstības finansiālās sadarbības jomās ar nosacījumu, ka Dienvidāfrikas līdzdalība tiks pilnīgi finansēta no līdzekļiem, kas paredzēti saskaņā ar TDCA VII sadaļu.</i>	

▼B

<i>Piemērojams</i>	<i>Piemērojams</i>	<i>Piemērojams</i>
IV pielikums Īstenošanas un vadības procedūras: 6. – 14. pants (Reģionālā sadarbība) 20. – 32. pants (Konkurence un preference)	<i>Saskaņā ar 4. pantu iepriekš, ja līdzekļi no TDCA tiek izvietoti līdzdalībai darbībās ĀKK un EK finansīlās sadarbības ietvaros, Dienvidāfrika būs tiesīga pilnā mērā piedalīties lēmumu pieņemšanas procedūrās, kuras reglamentē šī atbalsta īstenošanu. Dienvidāfrikas fiziskās un juridiskās personas turklāt būs tiesīgas piedalīties konkursos par līgumu piešķiršanu, kurus finansē no Nolīguma finanšu līdzekļiem. Šajā sakarā Dienvidāfrikas pretendentiem nebūs priekšrocību, kas paredzētas ĀKK valstu pretendentiem.</i>	IV pielikums 1. – 5. pants (nacionālā plānošana); 15. – 19. pants (noteikumi par projekta ciklu), 27. pants (priekšroka ĀKK darbuzņēmējiem) un 34. – 38. pants (Izpildaģenti)
		V pants/tirdzniecības režīms sagatavošanas perioda laikā.
VI pielikums; Vismazāk attīstīto ĀKK valstu, ĀKK valstu, kam ir tikai sauszemes robežas, un ĀKK salu valstu saraksts.		

▼ M10

NOBEIGUMA AKTS

▼ **M10**

Personas, ko pilnvarojuši:

VIŅA MAJESTĀTE BEIĢU KARALIS,
 BULGĀRIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 ČEHIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 VIŅAS MAJESTĀTE DĀNIJAS KARALIENE,
 VĀCIJAS FEDERATĪVĀS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 IGAUNIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 ĪRIJAS PREZIDENTE,
 GRIEĶIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 VIŅA MAJESTĀTE SPĀNIJAS KARALIS,
 FRANCIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 ITĀLIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 KIPRAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS PREZIDENTS,
 LIETUVAS REPUBLIKAS PREZIDENTE,
 VIŅA KARALISKĀ AUGSTĪBA LUKSEMBURGAS LIELHERCOGS,
 UNGĀRIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 MALTAS PREZIDENTS,
 VIŅAS MAJESTĀTE NĪDERLANDES KARALIENE,
 AUSTRIJAS REPUBLIKAS FEDERĀLAIS PREZIDENTS,
 POLIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 PORTUGĀLES REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 RUMĀNIJAS PREZIDENTS,
 SLOVĒNIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 SLOVĀKIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 SOMIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTE,
 ZVIEDRIJAS KARALISTES VALDĪBA,
 VIŅAS MAJESTĀTE LIELBRITĀNIJAS UN Ziemeļīrijas apvienotās
 KARALISTES KARALIENE,

Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību Līgum-
 slēdzējas puses, turpmāk “dalībvalstis”,

un EIROPAS SAVIENĪBA, turpmāk “Savienība” vai “ES”,

no vienas puses, un

personas, ko pilnvarojuši:

ANGOLAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
 VIŅAS MAJESTĀTE ANTIGVAS UN BARBUDAS KARALIENE,

▼ M10

BAHAMU SALU SADRAUDZĪBAS VALSTS VADĪTĀJS,
BARBADOSAS VALSTS VADĪTĀJS,
VIŅAS MAJESTĀTE BELIZAS KARALIENE,
BENINAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
BOTSVĀNAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
BURKINAFASO PREZIDENTS,
BURUNDI REPUBLIKAS PREZIDENTS,
KAMERŪNAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
KABOVERDES REPUBLIKAS PREZIDENTS,
CENTRĀLĀFRIKAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
KOMORU SAVIENĪBAS PREZIDENTS,
KONGO DEMOKRĀTISKĀS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
KONGO REPUBLIKAS PREZIDENTS,
KUKA SALU VALDĪBA,
KOTDIVUĀRAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
DŽIBUTIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
DOMINIKAS SADRAUDZĪBAS VALDĪBA,
DOMINIKĀNAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
ERITREJAS VALSTS PREZIDENTS,
ETIOPIJAS FEDERATĪVĀS DEMOKRĀTISKĀS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
FIDŽI SALU REPUBLIKAS PREZIDENTS,
GABONAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
GAMBIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS UN VALSTS VADĪTĀJS,
GANAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
VIŅAS MAJESTĀTE GRENĀDAS KARALIENE,
GVINEJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
GVINEJAS-BISAVAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
GAJĀNAS KOOPERATĪVĀS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
HAITI REPUBLIKAS PREZIDENTS,
JAMAİKAS VALSTS VADĪTĀJS,
KENIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
KIRIBATI REPUBLIKAS PREZIDENTS,
VIŅA MAJESTĀTE LESOTO KARALISTES KARALIS,
LIBĒRIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTE,

▼ M10

MADAGASKARAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
MALĀVIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
MALI REPUBLIKAS PREZIDENTS,
MĀRŠALA SALU REPUBLIKAS VALDĪBA,
MAURITĀNIJAS ISLĀMA REPUBLIKAS PREZIDENTS,
MAURĪCIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
MIKRONĒZIJAS FEDERATĪVO VALSTU VALDĪBA,
MOZAMBIKAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
NAMĪBIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
NAURU REPUBLIKAS VALDĪBA,
NIGĒRAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
NIGĒRIJAS FEDERATĪVĀS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
NIUE VALDĪBA,
PALAU REPUBLIKAS VALDĪBA,
VIŅAS MAJESTĀTE PAPUA-JAUNGVINEJAS NEATKARĪGĀS VALSTS
KARALIENE,
RUANDAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
VIŅAS MAJESTĀTE SENTKITSAS UN NEVISAS KARALIENE,
VIŅAS MAJESTĀTE SENTLŪSIJAS KARALIENE,
VIŅAS MAJESTĀTE SENTVINSENTAS UN GRENADĪNU KARALIENE,
SAMOA NEATKARĪGĀS VALSTS VADĪTĀJS,
SANTOMES UN PRINSIPI DEMOKRĀTISKĀS REPUBLIKAS PREZI-
DENTS,
SENEGĀLAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
SEIŠELU SALU REPUBLIKAS PREZIDENTS,
SJERRALEONES REPUBLIKAS PREZIDENTS,
VIŅAS MAJESTĀTE ZĀLAMANA SALU KARALIENE,
DIENVIDĀFRIKAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
SURINAMAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
VIŅA MAJESTĀTE SVAZILENDAS KARALISTES KARALIS,
TANZĀNIJAS SAVIENOTĀS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
ČADAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
AUSTRUMTIMORAS DEMOKRĀTISKĀS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
TOGO REPUBLIKAS PREZIDENTS,
VIŅA MAJESTĀTE TONGAS KARALIS,
TRINIDĀDAS UN TOBĀGO REPUBLIKAS PREZIDENTS,
VIŅAS MAJESTĀTE TUVALU KARALIENE,
UGANDAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
VANUATU REPUBLIKAS VALDĪBA,
ZAMBIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS,
ZIMBABVES REPUBLIKAS VALDĪBA,
kuru valstis turpmāk dēvētas par “ĀKK valstīm”,
no otras puses,

▼M10

divi tūkstoši desmitā gada divdesmit otrajā jūnijā tiekoties Vagadugu, lai parakstītu Nolīgumu, ar kuru otro reizi groza Partnerattiecību nolīgumu starp Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupas locekļiem, no vienas puses, un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no otras puses, kas parakstīts Kotonū 2000. gada 23. jūnijā un pirmo reizi grozīts Luksemburgā 2005. gada 25. jūnijā,

▼B

ĀKK un EK partnerattiecību nolīgums, un šādi pielikumi un protokoli:

I pielikums	Finanšu protokols
II pielikums	Finansējuma noteikumi
III pielikums	Iestāžu atbalsts
IV pielikums	Īstenošanas un vadības procedūras
V pielikums	Tirdzniecības režīms, kas piemērojams 37. panta 1. punktā minētā sagatavošanas perioda laikā
VI pielikums	<i>LDLIC</i> saraksts
1. protokols	par kopīgo iestāžu saimnieciskiem izdevumiem
2. protokols	par privilēģijām un neaizskaramību
3. protokols	par Dienvidāfriku

Dalībvalstu un Kopienas pilnvarotie un ĀKK valstu pilnvarotie ir pieņēmuši deklarāciju tekstus, kas uzskaitītas turpmāk un pievienotas šim Nobeiguma aktam:

I deklarācija:	Kopīgā deklarācija par atbalstu piekļuvei tirgum ĀKK un EK partnerattiecībās;
II deklarācija:	Kopīgā deklarācija par migrāciju un attīstību (13. pants);
III deklarācija:	Eiropas Savienības deklarācija par iestāžu izmaiņām, Lisabonas līgumam stājoties spēkā,
IV deklarācija	Kopienas deklarācija par ĀKK sekretariāta finansējumu
V deklarācija	Kopienas deklarācija par kopīgo iestāžu finansējumu
VI deklarācija	Kopienas deklarācija attiecībā uz Protokolu par privilēģijām un neaizskaramību
VII deklarācija	Dalībvalstu deklarācija attiecībā uz Protokolu par privilēģijām un neaizskaramību
VIII deklarācija	Kopīgā deklarācija attiecībā uz Protokolu par privilēģijām un neaizskaramību
IX deklarācija	Kopīgā deklarācija par 49. panta 2. punktu par tirdzniecību un vidi
X deklarācija	ĀKK deklarācija par tirdzniecību un vidi
XI deklarācija	Kopīgā deklarācija par ĀKK kultūras mantojumu
XII deklarācija	ĀKK valstu deklarācija par kultūras vērtību atdošanu vai restitūciju
XIII deklarācija	Kopīgā deklarācija par autortiesībām
XIV deklarācija	Kopīgā deklarācija par reģionālo sadarbību un attālākiem reģioniem (28. pants)
XV deklarācija	Kopīgā deklarācija par pievienošanu

▼B

XVI deklarācija	Kopīgā deklarācija par aizjūras zemju un teritoriju pievieno- šanos, kas minētas EK Līguma ceturtajā daļā
XVII deklarācija	Kopīgā deklarācija par Nolīguma 66. pantu (parāda atlaišana)
XVIII deklarācija	ES deklarācija par finanšu protokolu
XIX deklarācija	Padomes un Komisijas deklarācija par plānošanas procesu
XX deklarācija	Kopīgā deklarācija par eksporta ieņēmumu svārstību ietekmi uz neaizsargātām mazām, salu ĀKK valstīm un ĀKK valstīm, kam ir tikai sauszemes robežas
XXI deklarācija	Kopienas deklarācija par IV pielikuma 3. pantu

▼B

Hecho en Cotonú, el veintitrés de junio del año dos mil.
 Udfærdiget i Cotonou den treogtyvende juni to tusind.
 Geschehen zu Cotonou am dreiundzwanzigsten Juni zweitausend.
 Έγινε στην Κοτονού, στις είκοσι τρεις Ιουνίου δύο χιλιάδες.
 Done at Cotonou on the twenty-third day of June in the year two thousand.
 Fait à Cotonou, le vingt-trois juin deux mille.
 Fatto a Cotonou, addì ventitré giugno duemila.
 Gedaan te Cotonou, de drieëntwintigste juni tweeduizend.
 Feito em Cotonu, em vinte e três de Junho de dois mil.
 Tehty Cotonoussa kahdentakymmenentenäkolmantena päivänä kesäkuuta
 vuonna kaksituhatta.
 Som skedde i Cotonou den tjugotredje juni tjugohundra.

Pour Sa Majesté le Roi des Belges
 Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen
 Für Seine Majestät den König der Belgier

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

For Hendes Majestæt Danmarks Dronning
 Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland
 Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας
 Por Su Majestad el Rey de España
 Pour le Président de la République française
 Thar ceann Uachtarán na hÉireann
 For the President of Ireland
 Per il Presidente della Repubblica italiana
 Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg
 Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden
 Für den Bundespräsidenten der Republik Österreich
 Pelo Presidente da República Portuguesa
 Suomen Tasavallan Presidentin puolesta
 För Republiken Finlands President
 På svenska regeringens vägnar
 For Her Majesty the Queen of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
 Por la Comunidad Europea
 For Det Europæiske Fællesskab
 Für die Europäische Gemeinschaft
 Για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα
 For the European Community
 Pour la Communauté européenne
 Per la Comunità europea
 Voor de Europese Gemeenschap
 Pela Comunidade Europeia
 Euroopan yhteisön puolesta
 På Europeiska gemenskapens vägnar
 Pour le Président de la République d'Angola
 For Her Majesty the Queen of Antigua and Barbuda
 For the Head of State of the Commonwealth of the Bahamas
 For the Head of State of Barbados
 For the Government of Belize
 Pour le Président de la République du Bénin
 For the President of the Republic of Botswana
 Pour le Président du Burkina Faso
 Pour le Président de la République du Burundi
 Pour le Président de la République du Cameroun
 Pour le Président de la République du Cap-Vert
 Pour le Président de la République Centrafricaine
 Pour le Président de la République Fédérale Islamique des Comores
 Pour le Président de la République démocratique du Congo
 Pour le Président de la République du Congo
 For the Government of the Cook Islands
 Pour le Président de la République de Côte d'Ivoire

▼B

Pour le Président de la République de Djibouti
 For the Government of the Commonwealth of Dominica
 For the President of the Dominican Republic
 For the President of the State of Eritrea
 For the President of the Federal Republic of Ethiopia
 For the President of the Sovereign Democratic Republic of Fiji
 Pour le Président de la République gabonaise
 For the President and Head of State of the Republic of The Gambia
 For the President of the Republic of Ghana
 For Her Majesty the Queen of Grenada
 Pour le Président de la République de Guinée
 Pour le Président de la République de Guinée-Bissau
 Pour le Président de la République de Guinée équatoriale
 For the President of the Republic of Guyana
 Pour le Président de la République d'Haïti
 For the Head of State of Jamaica
 For the President of the Republic of Kenya
 For the President of the Republic of Kiribati
 For His Majesty the King of the Kingdom of Lesotho
 For the President of the Republic of Liberia
 Pour le Président de la République de Madagascar
 For the President of the Republic of Malawi
 Pour le Président de la République du Mali
 For the Government of the Republic of the Marshall Islands
 Pour le Président de la République Islamique de Mauritanie
 For the President of the Republic of Mauritius
 For the Government of the Federated States of Micronesia
 Pour le Président de la République du Mozambique
 For the President of the Republic of Namibia
 For the Government of the Republic of Nauru
 Pour le Président de la République du Niger
 For the President of the Federal Republic of Nigeria
 For the Government of Niue
 For the Government of the Republic of Palau
 For Her Majesty the Queen of the Independent State of Papua New Guinea
 Pour le Président de la République Rwandaise
 For Her Majesty the Queen of Saint Kitts and Nevis
 For Her Majesty the Queen of Saint Lucia
 For Her Majesty the Queen of Saint Vincent and the Grenadines
 For the Head of State of the Independent State of Samoa
 Pour le Président de la République démocratique de São Tomé et Príncipe
 Pour le Président de la République du Sénégal
 Pour le Président de la République des Seychelles
 For the President of the Republic of Sierra Leone
 For Her Majesty the Queen of the Solomon Islands
 For the President of the Republic of South Africa
 For the President of the Republic of the Sudan
 For the President of the Republic of Suriname
 For His Majesty the King of the Kingdom of Swaziland
 For the President of the United Republic of Tanzania
 Pour le Président de la République du Tchad
 Pour le Président de la République togolaise
 For His Majesty King Taufa'ahau Tupou IV of Tonga
 For the President of the Republic of Trinidad and Tobago
 For Her Majesty the Queen of Tuvalu
 For the President of the Republic of Uganda
 For the Government of the Republic of Vanuatu
 For the President of the Republic of Zambia
 For the Government of the Republic of Zimbabwe

▼ M10**I DEKLARĀCIJA****Kopīgā deklarācija par atbalstu piekļuvei tirgum ĀKK un EK partnerattiecībās**

Puses atzīst, ka nosacījumiem, kas nodrošina preferenciālu piekļuvei tirgum, ir būtiska nozīme ĀKK valstu ekonomikā, īpaši attiecībā uz precēm un citām agrorūpnieciskām nozarēm, kuras ir ļoti svarīgas ĀKK valstu ekonomiskajai un sociālajai attīstībai un būtiski veicina nodarbinātību, eksporta ieņēmumu un valsts budžeta ieņēmumu veidošanu.

Puses apstiprina, ka dažas nozares ar ES atbalstu atrodas pārveides procesā, kura mērķis ir ļaut attiecīgajiem ĀKK eksportētājiem konkurēt ES un starptautiskajā tirgū, tostarp izstrādājot zīmolu produktus un citus produktus ar pievienoto vērtību.

Tās arī atzīst, ka varētu būt nepieciešams papildu atbalsts tad, ja lielāka tirdzniecības liberalizācija radītu būtiskākas pārmaiņas ĀKK valstu ražotāju piekļuves nosacījumos tirgum. Tādēļ Puses vienojas izvērtēt visus pasākumus, kas būtu nepieciešami, lai ĀKK valstis saglabātu konkurētspēju ES tirgū. Šādu izvērtēšanu var veikt attiecībā uz izcelsmes noteikumiem, sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem un īpašiem pasākumiem, kuri risina jautājumus saistībā ar piedāvājuma ierobežojumiem ĀKK valstīs. Šie pasākumi būs vērsti uz to, lai ĀKK valstis varētu izmantot savas esošās un potenciālās relatīvās priekšrocības ES tirgū.

Kad palīdzības programmas ir izstrādātas un līdzekļi piešķirti, Puses vienojas periodiski novērtēt attīstību un gūtos rezultātus, kā arī pieņemt lēmumu par atbilstošiem papildu pasākumiem.

Apvienotā ministru komiteja tirdzniecības jautājumos uzrauga šīs deklarācijas īstenošanu un sniedz atbilstošus ziņojumus un ieteikumus Ministru padomei.

▼ M10**II DEKLARĀCIJA****Kopīgā deklarācija par migrāciju un attīstību (13. pants)**

Puses vienojas stiprināt un padziļināt savu dialogu un sadarbību migrācijas jomā, pamatojoties uz šādiem vispārējās un līdzsvarotas pieejas migrācijai trim pīlāriem:

1. Migrācija un attīstība, tostarp jautājumi par diasporām, intelektuālā darbaspēka emigrāciju un naudas pārvedumiem.
2. Legālā migrācija, tostarp ieceļošanas atļauja, prasmju un pakalpojumu mobilitāte; un
3. Nelegālā migrācija, tostarp cilvēku kontrabanda, cilvēku tirdzniecība un robežu pārvaldība, kā arī atpakaļuzņemšana.

Neskarot pašreizējo 13. pantu, Puses apņemas sīki izstrādāt šo paplašināto sadarbību migrācijas jomā.

Turklāt tās vienojas strādāt pie tā, lai šis dialogs tiktu laicīgi pabeigts, un ziņot par sasniegumiem nākamajā ĀKK un EK Padomē.

▼M10**III DEKLARĀCIJA****Eiropas Savienības deklarācija par iestāžu izmaiņām, Lisabonas līgumam stājoties spēkā**

Tā kā 2009. gada 1. decembrī stājās spēkā Lisabonas līgums, Eiropas Savienība ir aizstājusi Eiropas Kopienu un ir tās pēctece, un no minētās dienas īsteno visas Eiropas Kopienas tiesības un uzņemas visus tās pienākumus. Tādēļ atsauces uz “Eiropas Kopienu” nolīguma tekstā attiecīgā gadījumā jālasa kā atsauces uz “Eiropas Savienību”.

Eiropas Savienība ierosinās ĀKK valstīm vēstuļu apmaiņu, lai panāktu nolīguma atbilstību iestāžu izmaiņām Eiropas Savienībā, kas izriet no Lisabonas līguma stāšanās spēkā.

▼B

IV DEKLARĀCIJA

Kopienas deklarācija par ĀKK sekretariāta finansējumu

Kopiena dod ieguldījumu ĀKK sekretariāta vadīšanas izmaksās no ĀKK iekšējās sadarbības līdzekļiem.



V DEKLARĀCIJA

Kopienas deklarācija par kopīgo iestāžu finansējumu

Kopiena, apzinoties, ka izdevumi sakarā ar sanāksmju tulkošanu un dokumentu tulkošanu ir izdevumi, kas rodas būtībā tās pašas prasībām, ir gatava turpināt iepriekšējo praksi un segt šos izdevumus gan Nolīguma iestāžu sanāksmēm, kuras notiek dalībvalsts teritorijā, gan tām sanāksmēm, kas notiek ĀKK valsts teritorijā.

▼B**VI DEKLARĀCIJA****Kopienas deklarācija attiecībā uz Protokolu par privilēģijām un neaizskaramību**

Protokols par privilēģijām un neaizskaramību ir daudzpusējs akts no starptautisko tiesību viedokļa. Tomēr jebkuras īpašas problēmas, kas var rasties uzņemšanas valstī attiecībā uz šā protokola piemērošanu, jārisina ar divpusēju nolīgumu ar šo valsti.

Kopiena ir ņēmusi vērā ĀKK valstu pieprasījumus mainīt atsevišķus 2. protokola noteikumus, īpaši, kas attiecas uz ĀKK sekretariāta, Uzņēmuma attīstības centra (*CDE*) un Lauksaimniecības attīstības centra (*CTA*) darbinieku statusu.

Kopienas vēlas kopīgi meklēt piemērotus risinājumus attiecībā uz ĀKK valstu pieprasījumiem, lai izveidotu atsevišķu juridisku instrumentu, kā minēts iepriekš.

Šajā sakarā uzņemšanas valsts, neatkāpjoties no pašreizējiem labumiem, kas ir ĀKK sekretariātam, *CDE*, *CTA* un to darbiniekiem:

- 1) Izrādīs izpratni par frāzes “augstākā līmeņa darbinieki” interpretāciju, šo interpretāciju panākot ar savstarpēju vienošanos;
- 2) Atzīs pilnvaras, kuras ĀKK Ministru padomes prezidents deleģējis ĀKK un EK Vēstnieku komitejas priekšsēdētājam, lai vienkāršotu protokola 9. panta īstenošanu;
- 3) Piekritīs piešķirt atsevišķus atvieglojumus ĀKK sekretariāta, *CDE* un *CTA* darbiniekiem, atvieglojot sākotnējo ievadīšanu darbā uzņemšanas valstī;
- 4) Izskatīs atbilstīgā veidā ar nodokļiem saistītus jautājumus par ĀKK sekretariātu, *CDE* un *CTA* un to darbiniekiem.

▼B**VII DEKLARĀCIJA****Dalībvalstu deklarācija attiecībā uz Protokolu par privilēģijām un
neaizskaramību**

Dalībvalstis savu attiecīgo noteikumu kontekstā cenšas atvieglot savās attiecīgajās teritorijās Kopienā akreditētu ĀKK diplomātu, ĀKK sekretariāta locekļu, kuri minēti 2. protokola 1. pantā un kuru vārdus un amatus paziņo saskaņā ar šā protokola 9. pantu, un *CDE* un *CTA* ĀKK administratīvo darbinieku pārvietošanas, pildot dienesta pienākumus.



VIII DEKLARĀCIJA

Kopīgā deklarācija attiecībā uz Protokolu par privilēģijām un neaizskaramību

Savu attiecīgo noteikumu kontekstā ĀKK valstis piešķir Komisijas delegācijām privilēģijas un imunitāti, kas ir līdzīga privilēģijām un imunitātei, ko piešķir diplomātiskām misijām, lai tās varētu apmierinoši un efektīvi pildīt funkcijas, kas tiem uzliktas saskaņā ar Nolīgumu.



IX DEKLARĀCIJA

Kopīgā deklarācija par 49. panta 2. punktu par tirdzniecību un vidi

Skaudri apzinoties īpašos riskus saistībā ar radioaktīviem atkritumiem, Puses atturēsies no šo atkritumu izgāšanas darbības, kas aizskartu valstu suverenitāti vai apdraudētu vidi vai sabiedrības veselību citās valstīs. Tās vislielāko nozīmi piešķir starptautiskas sadarbības attīstīšanai, lai aizsargātu vidi un sabiedrības veselību pret šiem riskiem. Tās atbilstīgi apstiprina savu apņemšanos aktīvi piedalīties darbā, kas tiek veikts Starptautiskajā atomenerģijas aģentūrā, lai izveidotu starptautiski apstiprinātu labas prakses kodeksu.

Padomes 1992. gada 3. februāra Direktīvā 92/3/Euratom par radioaktīvo atkritumu pārvadājumu starp dalībvalstīm, to ieviešanas Kopienā un izvešanas no Kopienas kontroli un uzraudzību termiņš “radioaktīvie atkritumi” definēts kā jebkurš materiāls, kas satur vai ir piesārņots ar radionuklīdiem un kam nav paredzēta izmantošana. Direktīva ir piemērojama radioaktīvo atkritumu pārvadājumiem starp dalībvalstīm, to ieviešanai Kopienā un izvešanai no Kopienas, ja daudzumi un koncentrācija pārsniedz Padomes 1996. gada 13. maija Direktīvas 96/29/Euratom 3. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā noteiktos līmeņus. Noteiktie līmeņi nodrošina pamata drošības standartus strādnieku un plašas sabiedrības veselības aizsardzībai pret draudiem, ko rada jonizējošais starojums.

Radioaktīvo atkritumu pārvadājumi ir pakļauti iepriekšējās atļaujas sistēmai, kā noteikts 1992. gada 3. februāra Direktīvā 92/3/Euratom par radioaktīvo atkritumu pārvadājumu starp dalībvalstīm, to ieviešanas Kopienā un izvešanas no Kopienas kontroli un uzraudzību. Direktīvas 11. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteikts, ka dalībvalstu kompetentās iestādes neatļauj radioaktīvo atkritumu pārvadājumus valstij, kas ir Ceturtās ĀKK un EEK konvencijas Puse un nav Kopienas dalībvalsts, tomēr, ņemot vērā 14. pantu. Kopiena nodrošina, ka Direktīvas 92/3/Euratom 11. pants tiks pārskatīts, lai iekļautu visas šā Nolīguma Puses, kuras nav Kopienas dalībvalstis. Līdz tam Kopiena rīkosies tā, it kā iepriekš minētās Puses jau būtu iekļautas.

Puses dara visu iespējamo, lai pēc iespējas ātrāk parakstītu un ratificētu Bāzeles konvenciju par bīstamo atkritumu starptautisko pārvadājumu un to apglabāšanas kontroli, kā arī 1995. gadā izdarīto konvencijas grozījumu, kā noteikts Lēmumā III/1.



X DEKLARĀCIJA

ĀKK deklarācija par tirdzniecību un vidi

ĀKK valstis ir nopietni nobažījušās par vides problēmām kopumā un īpaši par bīstamo atkritumu, kodolatkritumu un citu radioaktīvo atkritumu starptautiskajiem pārvadājumiem.

Interpretējot un īstenojot Nolīguma 32. panta 1. punkta d) apakšpunkta noteikumus, ĀKK valstis ir paidušas savu apņemšanos vadīties pēc *OAU* rezolūcijas par bīstamo atkritumu starptautisko pārvadājumu un to apglabāšanas kontroli Āfrikā principiem un noteikumiem, kā noteikts *AHG* 182 (XXV).



XI DEKLARĀCIJA

Kopīgā deklarācija par ĀKK kultūras mantojumu

1. Puses pauž savu kopīgo vēlmi veicināt katras ĀKK valsts kultūras mantojuma saglabāšanu un vairošanu starptautiskā, divpusējā un privātā līmenī un šā Nolīguma kontekstā.
2. Puses apliecina nepieciešamību veicināt ĀKK vēsturnieku un pētnieku piekļūšanu arhīviem, lai veicinātu informācijas apmaiņas attīstību par ĀKK valstu kultūras mantojumu.
3. Tās apliecina palīdzības sniegšanas lietderību atbilstošām darbībām, ko veic īpaši apmācības jomā, lai saglabātu, aizsargātu un izstādītu kultūras vērtības, monumentus un priekšmetus, ieskaitot atbilstīgu tiesību aktu izsludināšanu un īstenošanu.
4. Tās apstiprina kopīgu kultūras pasākumu veikšanas, ĀKK un Eiropas mākslinieku mobilitātes veicināšanas, kā arī kultūras priekšmetu apmaiņu nozīmi, kas simbolizē to kultūras un civilizācijas, lai veicinātu savstarpēju izpratni un solidaritāti starp attiecīgajiem iedzīvotājiem.



XII DEKLARĀCIJA

ĀKK valstu deklarācija par kultūras vērtību atdošanu vai restitūciju

ĀKK valstis mudina Kopien un tās dalībvalstis, ja tās apstiprina ĀKK valstu likumīgās tiesības uz kultūras identitāti, veicināt kultūras vērtību atdošanu vai restitūciju, kas paņemtas no ĀKK valstīm un patlaban atrodas dalībvalstīs.



XIII DEKLARĀCIJA

Kopīgā deklarācija par autortiesībām

Puses apstiprina, ka autortiesību aizsardzības veicināšana ir kultūras sadarbības neatņemama sastāvdaļa, kuras mērķis ir veicināt cilvēku visu veidu izpausmi. Bez tam šī aizsardzība ir priekšnoteikums ražošanas, izplatīšanas un izdošanas darbības veicināšanai un attīstīšanai.

Rezultātā abas Puses ĀKK un EK kultūras sadarbības kontekstā cenšas veicināt un sekmēt autortiesību un blakustiesību ievērošanu.

Šajā sakarā un saskaņā ar Nolīgumā noteiktajiem noteikumiem un kārtību Kopiena var piedāvāt finansiālu un tehnisku atbalstu autortiesību informācijas izplatīšanai, uzņēmēju apmācībai par šo tiesību aizsardzību un valsts tiesību aktu sastādīšana to labākai aizsardzībai.

▼B**XIV DEKLARĀCIJA****Kopīgā deklarācija par reģionālo sadarbību un attālākiem reģioniem
(28. pants)**

Atsauce uz attālajiem reģioniem attiecas uz Spānijas Kanāriju salu autonomo kopienu, četriem Francijas aizjūras departamentiem, proti, Gvadelupu, Gajānu, Martiniku un Reinjonu, un Portugāles Azoru salu un Madeiras autonomajiem apgabaliem.



XV DEKLARĀCIJA

Kopīgā deklarācija par pievienošanos

Jebkuras trešās valsts pievienošanās šim Nolīgumam notiek saskaņā ar 1. panta noteikumiem un 2. panta mērķiem, kurus noteikusi ĀKK grupa Džordžtaunas Nolīgumā, kurā grozījumi izdarīti 1992. gada novembrī.



XVI DEKLARĀCIJA

Kopīgā deklarācija par aizjūras zemju un teritoriju pievienošanos, kas minētas EK Līguma ceturtajā daļā

Kopiena un ĀKK valstis ir gatavas atļaut Līguma ceturtajā daļā minētajām aizjūras zemēm un teritorijām, kuras ir kļuvušas neatkarīgas, pievienoties šim Nolīgumam, ja tās vēlas turpināt savas attiecības ar Kopienu šajā veidā.



XVII DEKLARĀCIJA

Kopīgā deklarācija par Nolīguma 66. pantu (parāda atlaišana)

Puses vienojas par šādiem principiem:

- a) Ilgākā termiņā Puses centīsies uzlabot lielu parādu apgrūtinātu nabadzīgu valstu iniciatīvu un veicināt parāda atlaišanas padziļināšanu, paplašināšanu un paātrināšanu ĀKK valstīm;
- b) Puses arī centīsies mobilizēt un izveidot atbalsta mehānismus parāda samazinājumam par labu ĀKK valstīm, kurām vēl nav tiesības uz lielu parādu apgrūtinātu nabadzīgu valstu iniciatīvu.



XVIII DEKLARĀCIJA

ES deklarācija par finanšu protokolu

No kopējās summas 13 500 miljoniem EUR no 9. EAF 12 500 miljonus EUR padara pieejamus tūlīt pēc finanšu protokola stāšanās spēkā. Atlikušos 1 000 miljonus EUR atbrīvo, pamatojoties uz finanšu protokola 7. punktā minēto darbības rezultātu pārbaudi, ko veic 2004. gadā.

Novērtējot nepieciešamību pēc jauniem līdzekļiem, pilnīgi ņem vērā šo darbības rezultātu pārbaudi, kā arī datumu, pēc kura 9. EAF līdzekļi netiks piešķirti.



XIX DEKLARĀCIJA

Padomes un Komisijas deklarācija par plānošanas procesu

Kopiena un tās dalībvalstis no jauna apstiprina savu pievienošanas nolīgumam par plānošanas procesa reformu, lai īstenotu palīdzību, ko finansē no 9. EAF.

Šajā sakarā Kopiena un tās dalībvalstis pienācīgi ieviestu pārbaudes mehānismu uzskata par vissvarīgāko līdzekli sekmīgai plānošanai. Pārbaudes process, kas ir saskaņots, lai reglamentētu 9. EAF īstenošanu, nodrošinās plānošanas procesa nepārtrauktību, ļaujot veikt regulāras korekcijas Valsts atbalsta stratēģijā, lai atspoguļotu attiecīgās ĀKK valsts vajadzību un darbības rezultātu attīstību.

Lai gūtu visus labumus no reformas un nodrošinātu plānošanas procesa efektivitāti, Kopiena un tās dalībvalstis no jauna apstiprina politisko apņemšanos ievērot šādus principus:

Pārbaudes jāveic pēc iespējas attiecīgajā ĀKK valstī. Pārbaudu lokalizēšana nenozīmē, ka dalībvalstis vai Komisijas mītne tiek atturēta no attiecīgas sekošanas plānošanas procesam un iesaistīšanas tajā.

Tiek ievēroti termiņi, kas ir noteikti pārbaudu pabeigšanai.

Pārbaudes nedrīkst būt izolēts notikums plānošanas procesā. Pārbaudes uzskatāmas par vadības instrumentiem, kas sintezē regulāra (ikmēneša) dialoga rezultātus starp valsts kredītirkotāju un Komisijas delegācijas vadītāju.

Pārbaudes nedrīkst palielināt nevienas attiecīgās Puses administratīvo slogu. Tādēļ procedūras un ziņošanas prasības saistībā ar plānošanas procesu jāpārvalda disciplinēti. Šim nolūkam tiks pārskatītas un pieņemtas dalībvalstu un Komisijas attiecīgās lomas lēmumu pieņemšanas procesā.

**XX DEKLARĀCIJA**

Kopīgā deklarācija par eksporta ieņēmumu svārstību ietekmi uz neaizsargātām mazām, salu ĀKK valstīm un ĀKK valstīm, kam ir tikai sauszemes robežas

Puses ņem vērā ĀKK valstu bažas, ka mehānisma modalitātes atsevišķam atbalstam valstīm, kas cieš no eksporta ieņēmumu svārstībām, nevar sniegt pietiekamu atbalstu neaizsargātām mazām, salu ĀKK valstīm un ĀKK valstīm, kam ir tikai sauszemes robežas, kuras pakļautas nepastāvīgiem eksporta ieņēmumiem.

No mehānisma otrā darbības gada un pēc vienas vai vairāku ĀKK valstu pieprasījuma, kuras ir sastapušās ar grūtībām, Puses vienojas atkārtoti pārskatīt mehānisma modalitātes, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, lai nepieciešamības gadījumā atļūdzinātu šo svārstību sekas.

▼B

XXI DEKLARĀCIJA

Kopienas deklarācija par IV pielikuma 3. pantu

IV pielikuma 3. pantā minētās indikatīvās summas paziņošana neattieksies uz ĀKK valstīm, ar kurām Kopiena ir pārtraukusi sadarbību.

▼M10
